

ОДБРАНА

Кобре на Копаонику

Интервју Милорад Перић, начелник Управе
за међународну војну сарадњу

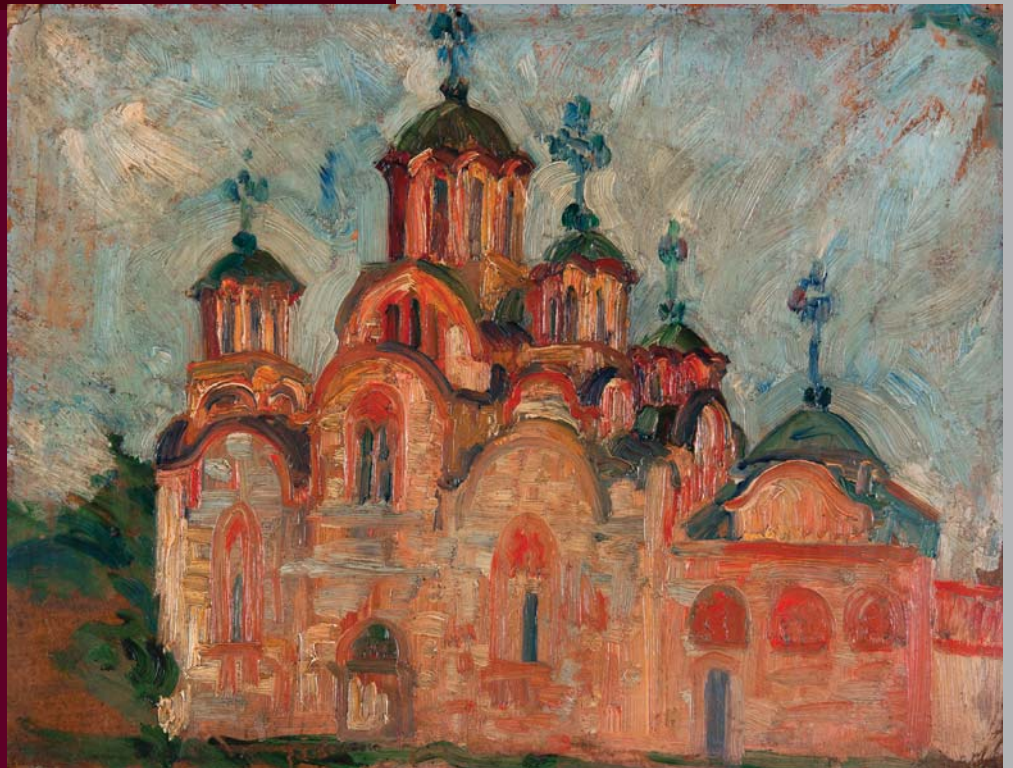
Са партнерима широм света

ИЗЛОЖБА
УМЕТНИЧКЕ ГАЛЕРИЈЕ
„НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ“
ЧАЧАК

ОД 7. АПРИЛА ДО 4. МАЈА

ВЕЛИКА ГАЛЕРИЈА
ДОМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Зоран С. Јефтић
Миленко С. Лаловић

ЦИВИЛНО-ВОЈНА
САРАДЊА
СТВАРНОСТ И ПОТРЕБА

Промоција монографије

„**Цивилно-војна сарадња
стварност и потреба**“

Зорана С. Јефтића и Миленка С. Лаловића биће одржана у среду, **13. априла у 13 часова**, у Свечаној сали Дома Војске Србије, Браће Југовића 19.

О овој занимљивој књизи која анализира цивилно-војну сарадњу као функцију савремених оружаних снага и сагледава релевантне чиниоце и услове њеног развоја код нас и у свету,

говориће:

- проф. др Жељко Иваниш
- бригадни генерал доц. др Миодраг Гордић
- доц. др Мирослав Младеновић
- аутори.

subvencionisani stambeni krediti za profesionalna vojna lica

Prekomanduj se u svoj stan!

- **period trajanja kredita:** 120 do 360 meseci
- **iznos kredita (EUR):** minimalno 10.000, maksimalno 100.000
- **učešće:** 14% do 25% od kupoprodajne cene nekretnine, tj. traženog iznosa kredita koji se obezbeđuje iz budžeta RS
- **nominalna kamatna stopa:** na kredit banke 6M EURIBOR + 3,5% - na kredit države 0,1%
- **subvencionisani stambeni kredit** sa promenljivom kamatnom stopom*

OVO NIJE SVE!

Za refinansiranje svih zaduženja u drugim bankama pripremili smo specijalne uslove.
Ne propustite, akcija traje do 1.maja!

Kredit za refinansiranje zaduženja u drugim bankama

Još niže kamate na kredite za refinansiranje uz poklon 0% kamate na dozvoljeni minus

- Izuzetno povoljna nominalna kamatna stopa dinarskih kredita za refinansiranje od 5,5% + 2W REPO
- Dozvoljeni minus sa 0% kamate za prvih 6 meseci u iznosu do 40.000 dinara mesečno**

Primer dinarskog kredita sa varijabilnom kamatom, 2W REPO + 5.5%

Iznos kredita	Rok otplate	Mesečna rata	EKS
207.000 dinara	84 meseca	4.321 dinara	19.65%

*NKS 3,5%+6M EURIBOR, EKS od 2,76% do 4,06%, premija osiguranja NKOSK od 1,5% do 4,0% i troškovi obrade kredita od 0,5%. Kamate obračunate na dan 21.3.2011.

**Akcija važi do 01. maja za refinansiranje kreditnih zaduženja drugih banaka dinarskim kreditom za refinansiranje koji se odobrava uz osiguranje korisnika kredita i obavezan prenos primanja. Minimalan iznos kredita iznosi 2000 evra u dinarskoj protivvrednosti na dan podnošenja zahteva. Dinarski krediti za refinansiranje sa varijabilnom kamatom sa rokom otplate do 84 meseca. EKS od 19,65%. Trošak obrade kredita 1%. Mogućnost grejs perioda u toku koga se plaća samo kamata. Datum obračuna EKS 10.03.2011.

Prenosom plate na račun u Societe Generale banku ostvarujete mogućnost dobijanja boljih kreditnih uslova, pravo na pozajmice i razne druge pogodnosti i olakšice. U znak dobrodošlice dobijate:

- Besplatno održavanje računa prva tri meseca
- Dozvoljenu pozajmicu po računu do visine jedne mesečne plate

Ime _____

Prezime _____

JMBG _____

Naziv/Adresa ekspoziture u kojoj je predat kupon _____

Svaki donosilac kupona stiče pravo na gore navedene uslove!

„Одбрана“ наставља традицију „Ратника“, првог војног листа у Србији, чији је први број изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић

Душан Глишић

Александар Петровић, поручник

Стални сарадници

Станислав Арсић, мр Себастијан Балаш,
мр Славиша Влацић, Милосав Ц. Ђорђевић,
Владица Крстић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, мр Миљан Милкић,
Крстан Милошевић, др Милан Милошевић,
Никола Остојић, Никола Оташ, Иштван Пољанац,
Будимир М. Поподић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Даримир Банда (уредник)
Горан Станковић и Јово Мамула (фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бијеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

e-mail

odbrana@mod.gov.rs
redakcija@odbrana.mod.gov.rs

Internet

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-19540845-28 са позивом на број
122742312923110000 за МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ
месечно 160 динара.
За претплатнике преко Поштанске штедионице
месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
Македонска 29
ОДБРАНА ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних новинара

БРОЈ 133

На насловној страни

Тактичка и кондициона обука припадника Батаљона војне полиције за специјалне намене, популарних *Кобри*, у зимским условима на Копаонику

Снимио Јово МАМУЛА

САДРЖАЈ

■ АКТУЕЛНО

**6 Министар Шутановац на Бриселском форуму
БЕЗБЕДНОСНА УКЉУЧИВАЊА СРБИЈЕ**

**8 Посета начелника одбране Републике Бугарске
КОРИСТ ЗА ОБЕ ВОЈСКЕ**

**9 АНАЛИЗА ОПЕРАТИВНИХ СПОСОБНОСТИ
ВОЈСКЕ СРБИЈЕ**

**10 Прва генерација војника на добровољном служењу
војног рока положила заклетву**

ГЕНЕРАЦИЈА ЗА ИСТОРИЈУ

У центрима за обуку Војске Србије у Сомбору, Ваљево и Лесковцу заклетву је положила прва генерација војника која у наредна три месеца добровољно служи војни рок

■ ИНТЕРВЈУ

**12 Милорад Перић, начелник Управе за међународну
војну сарадњу**

СА ПАРТНЕРИМА ШИРОМ СВЕТА

**16 Обележен Дан сећања на страдале у бомбардовању
ПОМЕН НЕВИНИМ**

**18 Обнова возног парка Војске Србије
НОВИ КАМИОНИ ФАП-А**

У Фабрици аутомобила у Прибоју за потребе Војске Србије преузета су 32 камиона ФАП-1118, чиме је почела замена ТДМ-овог програма који чини око 50 одсто укупног броја возила у војсци

**20 Посета министра Шутановца и представника
Владе Бродареву и Пријепољу**

ПОМОЋ КАД ЈЕ НАЈПОТРЕБНИЈА

Деца чине велики део све бројније армије корисника информационо-комуникационе технологије. Амбициозни родитељи сматрају да је једна од основних ствари за децу да познају рад на рачунару. Да ли такав став родитеља има оправдање када се рачунар користи неконтролисано?

22 Министарски састанак Процеса сарадње у Југоисточној Европи – SEEC

НОВА ДЕЦЕНИЈА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

24 Обележен Дан Војне академије

ВИСОК ОБРАЗОВНИ ПОТЕНЦИЈАЛ

ОДБРАНА

28 Обука припадника Батаљона војне полиције за специјалне намене

КОБРЕ НА КОПАОНИКУ

СВЕТ

54 Оружане снаге Аустрије у међународним операцијама

У СЛУЖБИ МИРА

Припадници оружаних снага Аустрије први пут су пре 50 година учествовали у мировној мисији. То је повод за осврт и покушај свођења биланса за ових пет деценија учешћа у међународним операцијама.

КУЛТУРА

64 Слика Слободан Јевтић Пулика

ОСЛУШКУЈУЋИ КОСМОС

На мојим платнима читава се диспозиција, „memoir d'rase“, што значи сећање на прошлост. То је визуелна карактеристика трагова у космосу које су цивилизације остављале за собом.

80 ЦЕНОВНИК ВОЈНЕ УСТАНОВЕ „ТАРА“

У ХОТЕЛИМА НА ТАРИ И ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

САРАДЊА

У низу значајних активности у оквиру међународне војне сарадње Министарства одбране, пет догађаја који следе у наредним месецима прилика су за нову снажну потврду места и улоге коју Србија има у јачању стабилности и поверења у региону и развијању партнерских односа са бројним државама и организацијама у очувању светског мира.

Сарадња у области одбране са више од 55 земаља у свету, уз јачање билатералних односа са светским силама, САД, Русијом и Кином, интензивну сарадњу са развијеним армијама Европе, активно учешће у регионалним иницијативама и ангажовање на мултилатералном плану, показују јасну намеру Србије да буде део широког безбедносног процеса који чувањем глобалне стабилности на најбољи начин брине о сигурности своје државе и својих грађана.

Резултати постигнути у области војног здравства, како учешћем у мисијама у Конгу и Чаду, тако и развијањем потенцијала Војномедицинске академије, признање добијају додељивањем улоге домаћина Прве конференције војномедицинских служби земаља Југоисточне Европе, коју Србија припрема у сарадњи са Норвешком и САД. Биће одржана крајем априла и на њој ће учествовати више од 60 представника војномедицинских служби из региона и посматрачи из низа међународних организација.

Из чланства Србије у ОЕБС-у проистиче обавеза по „Бечком документу 1999“, а то је посета представника верификационих центара чланица ОЕБС-а и посматрача. Они ће средином маја посетити 204. ваздухопловну бригаду на Батајници и Специјалну бригаду у Панчеву.

Крајем маја у Београду ће бити одржана 11. конференција Форума за помоћ земљама Југоисточне Европе. Очекује се учешће више од 80 представника из држава Форума, држава донатора и међународних организација. На конференцији ће се анализирати регионални капацитети и рад три декларисана регионална центра – АБХО центра у Крушевцу, Центра за обуку за учешће у мировним операцијама у Бутмиру и Медија центра у Скопљу.

Пета стратегијска војна конференција за партнере, половином јуна, окупиће у Београду око 200 високих војних званичника из 69 држава – чланица НАТО-а, *Партнерства за мир, Медитеранског дијалога, Истанбулске иницијативе за сарадњу* и контакт држава. Конференција се одржава на нивоу начелника генералштабова. Прошлогodiшња конференција одржана је у Финској, а планирано је да следећа буде у Хрватској.

Пети догађај је Пети међународни сајам наоружања и војне опреме „Партнер 2011“, чији је покровитељ Министарство одбране, суорганизатор предузеће „Југоимпорт – СДПР“, а извршни организатор „Београдски сајам“. Очекује се учешће више од 100 излагача из земаља широм света. Сајам ће бити нови импулс све запаженијем наступу наше одбрамбене индустрије на страним тржиштима, а извозни резултат у последње четири године је преко 1,2 милијарде долара. ■

Раденко МУТАВИЋИЋ

Министар Шутановац
на Бриселском форуму

Безбедносна укључивања Србије

Министар одбране Драган Шутановац учествовао је од 25. до 27. марта у раду шестог Бриселског форума, годишњег скупа најутицајнијих америчких и европских политичара, пословних људи и стручњака за међународна политичка, економска и безбедносна питања

Ове године форум у Бриселу, који се одржава шести пут, имао је 400 учесника, међу којима велики број председника држава или влада, министара спољних послова и одбране, угледних привредника, професора и посланика националних парламената, као и посланика Европског парламента. Они су расправљали о питањима која имају утицај на Европу, САД и на глобалне односе.

Делегацију Републике Србије, у којој се налазио министар Шутановац, предводио је председник Борис Тадић.

Министар Шутановац је учествовао на панелу који је био посвећен питањима сукоба, корупције и организованог криминала, као једини учесник из региона.

Панел-дискусија о корупцији

После представљања начина и инструмената којима се Влада Србије и систем независних тела у Србији бори против корупције, министар Шутановац је посебно говорио о систему контроле и инспекције који постоји у Министарству одбране. Нагласио је да систем одбране, поред интерног ревизора у Министарству и Генералног инспектора, подлеже и контроли Државне ревизорске институције.

Овај систем контроле трошења буџетских средстава и надгледања јавних набавки је неопходан да се не би поновиле ситуације које су у ранијим периодима постојале, и који су и Министарство али и Војску Србије доводиле на лош глас. Поред осталих успеха, управо захваљујући оваквом систему и његовој способности да спречи корупцију, Војска Србије је данас државна институција у коју грађани Србије имају највише поверења.

У уводном говору министар Шутановац је корупцију ставио у контекст борбе са организованим криминалом и нагласио значај регионалне сарадње и размене информација, што је једини начин успешног одговора на овај изазов за људску безбедност.

Учесници панела били су посебно заинтересовани за механизме и надлежности Агенције за борбу против корупције, њену независност и инструменте којима се та независност штити, као и за постојање политичке воље за борбу против системске корупције.

Министар Шутановац је нагласио да је политичка воља снажна, не само из разлога што је борба против корупције и организованог криминала услов за процес европских интеграција, већ и због суштинске

БЕЗБЕДНОСНА САРАДЊА

Шести Бриселски форум био је прилика да се делегација Министарства одбране, учешћем на панелима и билатералним састанцима на маргинама овог скупа, на најбољи и најефикаснији начин упозна са савременим размишљањима и токовима у глобалним изазовима безбедности, као и да понуди своје мишљење о њима.

Учешће на форуму је добра прилика да се анализира и могућност нашег ширег укључивања, у складу са капацитетима и политиком државе, у налажењу одговора на ове изазове.

потребе јаким и стабилним институција у Србији, које морају да доврше процес реформи српског друштва и државе.

Билатерални састанци

Министар Шутановац је учествовао на билатералним састанцима са председником Тадићем, и разговарао са председником Европског савета Херманом ван Ромпујем, као и високом представницом за спољну политику и безбедност Кетрин Ештон и председником Европског парламента

Јиржијем Бусеком. Такође је присуствовао и састанку председника Тадића и сенаторке САД, Џин Шајен.

Шутановац је имао и одвојене билатералне састанке са Мирославом Лајчаком, директором за Европу, Русију и Централну Азију Европске службе за спољно деловање. Шутановац и Лајчак су разменили мишљења о безбедносно-политичкој ситуацији у региону западног Балкана, посебно истичући политичку нестабилност која је присутна у државама региона, што је пре свега последица економске кризе и незапослености.

Мирослав Лајчак је посебно истакао високу оцену коју ЕУ даје реформи сектора безбедности у Србији, која представља покретачку снагу за опште реформе. Нагласио је значај укључивања у Заједничку безбедносно и одбрамбену политику ЕУ, кроз учешће у њеним цивилним и војним мисијама.

Министар Шутановац је захвалио на овој оцени и истакао да је управо зато важно да се што пре потпишу безбедносни споразуми са ЕУ, како би се наша намера да партнерски са државама чланицама ЕУ учествујемо у њиховим мултинационалним операцијама што пре операционализовала.

Министар Шутановац се састао и са секретаром за одбрану Велике Британије Лајамом Фоксом. Главна

тема разговора је било даље унапређење војне сарадње између Србије и Велике Британије, која је у овом моменту на веома високом нивоу, са потенцијалима за даљи развој. Шутановац је нагласио да је у претходној години доведен процес професионализације у потпуни ниво, да је формиран Универзитет одбране, али да и даље постоји потреба за додатним учењем и обуком, како би тако реформисани систем могао да напредује.

Секретар Фокс је рекао да сматра да има довољно простора да се унапреди пре свега размена у образовању и обуци официра Војске Србије, те да би желео да министар Шутановац и он заједнички размотре могућности озбиљније сарадње, пре свега заједничким учешћем у мултинационалним операцијама.

Глобална безбедност

Теме о којима је на форуму вођена расправа показују да данас не постоји нити једно питање које нема утицај на сваку државу у свету, и да је потреба њихове међусобне сарадње већа него икада. Расправе су посебно биле занимљиве у покушају налажења одговора на питање да ли се може говорити о успеху или неуспеху политике Запада на Блиском Истоку, о последицама интервенције у Либији и будућности светског поретка.

Свакако, своје место у расправи су нашла и питања о светској економској кризи, њеном завршетку и настојању да се превазиђу највеће последице, као што су незапосленост, нестабилност привреде, као и изазови које је донела за глобални систем трговине.

Велике државе које бележе значајан напредак у овом периоду, Кина и Руска Федерација, такође су биле предмет расправе, као и питања енергетске безбедности и коришћења нафте као сировине. Ситуација у Белорусији, Авганистану и Пакистану су теме које су такође интересовале учеснике Бриселског форума, као и будући избори у Америци, али и будућност еврозоне. ■

У разговору са Херманом ван Ромпујем

Посета начелника одбране Републике Бугарске Корист за обе војске

Разговори двеју делегација односили су се на унапређење модалитета билатералне сарадње Војске Србије и Бугарске армије, као и на актуелна безбедносна питања у региону

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милоје Милетић састао се 29. марта са начелником одбране Оружаних снага Републике Бугарске генералом Симеоном Симеоновим.

Према речима генерала Милетића разговори двеју делегација односили су се на унапређење модалитета билатералне сарадње Војске Србије и Бугарске армије, као и на актуелна безбедносна питања у региону.

У протеклих неколико година организовано је више успешно изведених вежби са Оружаним снагама Бугарске, а посебно значајно било је заједничко гађање јединица противваздухопловне одбране две војске, на полигону „Шабла“ у Бугарској прошле године.

Генерал Милетић је рекао да је договорено да се слично гађање на истом полигону изведе и на јесен ове године. Осим тога, две војске учествоваће у заједничкој трилатералној вежби „Маринац“ Војске Србије, Бугарске армије и Оружаних снага САД, те на вежби у оквиру Конференција начелника генералштабова балканских земаља која ће се односити на област енергетске безбедности, а чији ће домаћин бити Република Бугарска.

– Уверен сам да ће посета генерала Симеонова бити подстрек за наставак интензивне сарадње Војске Србије и Бугарске Армије, размену искустава и њихову практичну потврду у заједничким вежбама и гађањима на полигону, а која ће бити корисна за обе војске и доприносити развоју укупних односа Србије и Бугарске и поверења у региону – истакао је генерал Милетић.

Генерал Симеонов је нагласио да ће се сарадња наставити у духу добрих односа, а планиран је и наставак експертских разговора с циљем повећања оперативних способности две војске.

– Заинтересовани смо да наше земље живе у миру и да буду економски стабилне – поручио је генерал Симеонов, додајући да Бугарска подржава Републику Србију и њену Војску у активностима Програма „Партнерство за мир“. Он је такође подсетио на успешно изведену вежбу на полигону „Шабла“, наглашавајући да су заједничке вежбе и обука веома важан аспект сарадње двеју суседних земаља.

Одговарајући на питања новинара, генерал Милетић је нагласио да постоји могућност да на овогодишњој заједничкој вежби на полигону „Шабла“, осим ракетних јединица ПВО, учествује и ловачка авијација, и то пар авиона МиГ-29, а разговори на ту тему су у току. Он је, такође, изјавио да није било конкретних понуда Руске Федерације када је реч о робном кредиту у износу од три милијарде долара за набавку војне опреме, о чему су недавно писали српски медији.

Начелника одбране Републике Бугарске генерала Симеонова примио је и министар одбране Драган Шутановац. ■

Б. МИЉИЋ

Снимио Ј. МАМУЛА

Анализа оперативних способности Војске Србије

Председник Републике Србије Борис Тадић, министар одбране Драган Шутановац и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милоје Милетић присуствовали су редовној годишњој анализи оперативних и функционалних способности Војске Србије за 2010. годину, која је 30. марта одржана у Дому Гарде.

Анализи су присуствовале и најодговорније старешине Министарства одбране и Војске Србије.

Том приликом је разматрана безбедносна ситуација

у земљи и окружењу, динамика реализације постављених задатака Војске Србије за прошлу годину, те друга питања која утичу на одржавање и развијање способности Војске Србије.

Оцењено је да је безбедносна ситуација у Србији стабилна.

На крају анализе донети су закључци и постављени тежишни задаци за наредни период који треба да допринесу даљем унапређењу способности Војске Србије. ■

Добра сарадња са Конгом

Министар одбране Републике Србије Драган Шутановац разговарао је 14. марта са министром спољних послова Демократске Републике Конго Алексисом Тамбве Мвамбом.

Министар Шутановац информисао је госта о реформама у систему одбране, са акцентом на војно школство и здравство, као и потенцијалима војноекономске сарадње.

Шутановац је нагласио да је ова посета добра прилика за унапређење традиционално пријатељских односа две државе и подсетио да је Министарство одбране Србије упутило почетком фебруара ове године Предлог споразума о сарадњи у области одбране Министарству одбране ДР Конга, на основу кога је могуће успоставити војноекономску и војноздравствену сарадњу две државе.

Министар Мвамба је нагласио да изузетно цени учешће представника Војске Србије у мисији УН MOUNSCO, и истакао да је присуство санитетског тима веома значајно.

Министар Шутановац захвалио је на подршци ДР Конго по питању Косова и Метохије. ■

Подршка Португала европским интеграцијама Србије

Министар одбране Републике Србије Драган Шутановац разговарао је 22. марта са министром спољних послова Републике Португал Луишом Амадом.

Министар Шутановац упознао је саговорника са реформама у систему одбране, процесом професионализације Војске Србије, учешћем у мултинационалним операцијама УН и плановима за учешће у мисијама ЕУ.

Министар Амадо је нагласио подршку Португала процесу европских интеграција Србије, констатовао напредак у односима између министарства одбране и две војске, као и очигледан успех у процесу реформи сектора безбедности у Србији. ■

Прва генерација војника на добровољном
служењу војног рока положила заклетву

Генерација за историју

У центрима за обуку Војске Србије у Сомбору,
Ваљеву и Лесковцу заклетву је положила прва
генерација војника која у наредна три месеца
добровољно служи војни рок

У касарни „Војвода Живојин Мишић“ у Ваљеву свечано-сти су присуствовали министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милоје Милетић, командант Команде за обуку генерал-потпуковник Александар Живковић, епископ војни Порфирије, епископ ваљевски Милутин и градоначелник Ваљева Зоран Јаковљевић.

Честитајући војницима, њиховим родитељима, родбини и пријатељима положену заклетву, министар Шута-

новац рекао је да број младих људи који се пријавио за добровољно служење војног рока, после извршених реформи, мотивише да треба наставити са изградњом савремене, модерне, професионалне војске, спремне да одговори свим изазовима, ризицима и претњама и да испуни све мисије и задатке дефинисане законом.

Министар је истакао да наша војска данас учествује у изградњи мира у свету учешћем у међународним мисијама и да помаже грађане Србије у Краљеву, Пријепољу, Сјеници и Вла-

дичином Хану. Војска је, према његовим речима, битан елемент друштва, организована, не само да брани земљу, него и да помаже грађанима. Он је изразио задовољство због броја кандидата за добровољно служење војног рока и истакао да је међу њима и велики број девојака. Такође је рекао да ће 2011. година остати запамћена по реформама Војске Србије, првој генерацији добровољаца који су

ЧАСТ ЈЕ БИТИ ВОЈНИК

Александра Младеновић из Батајнице, која је у Ваљеву међу 39 девојака положила заклетву, изјавила је да за њу припадност Војсци Србије представља част. Као студент Факултета безбедности она наставак професионалне каријере види у систему одбране и служење војног рока само је корак до тог циља.

Константин Самофалов, народни посланик који је такође у строју добровољаца, каже да служење војске у Србији има велику традицију и да је са разлогом најпопуларнија институција у земљи. Он истиче да ће од сада имати две

обукли униформу и увођењу верске службе у војску после 70 година.

Истичући да су војници прошли строгу селекцију да би ступили у строј, министар Шутановац поручио је да их очекују три тешка месеца обуке, али да треба да буду поносни због тога што ће ући у историју. Он је подсетио да се пре неколико година тражила веза да се војска не служи, а да се данас тражи веза како би се служи-

државне обавезе, али да ће његов приоритет до 1. јуна бити војска, а да ће у Народну скупштину одлазити када то буде неопходно како не би нарушио њено функционисање. Самофалов сматра да ће искуства која га очекују током служења војног рока бити од користи у разумевању војске изнутра и проблема са којима се свакодневну суочавају њени припадници.

Војник Ненад Турчиновић каже да га је у војску довела жеља да обуче униформу и да каријеру настави као професионални војник. Његова сестра Невена каже да и свог сина у будућности замишља у униформи.

ла, иако нико у строј није дошао по том основу, већ на основу строге селекције.

Министар Шутановац је војницима рекао да треба да буду поносни, јер постају део институције која има највеће поверење грађана Србије. Постају део тима који је, према свим показатељима, у протекле четири године извео најбољу реформу у нашој влади.

Старшинама који ће обучавати добровољце министар је казао да ће њихов посао бити и тежак и лак у исто

време. Лакши, него иначе, због чињенице да ће обучавати добровољце, а тежи јер многи од њих желе да каријеру наставе као професионални војници и зато од обуке очекују више.

Министар Шутановац присуствовао је и свечаној академији поводом Дана Ваљева у сали Дома културе. После тога, припадници Гарде Војске Србије извели су у центру Ваљева егзерцир – атрактиван приказ стројних радњи са оружјем. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимили Р. ПОПОВИЋ и Д. АТЛАГИЋ

Милорад Перић, начелник Управе за међународну војну сарадњу

Са партнерима широм света

Међународна војна сарадња потврдила се као снажан инструмент подршке и промовисања реформских процеса у Министарству одбране и Војсци Србије и значајна подршка спољној политици државе. Важни међународни догађаји који ће се одиграти у Србији у наредних пар месеци биће и провера али и могућност нове потврде такве улоге.

12 ■

У протеклих неколико година међународна војна сарадња знатно је унапређена. Успостављени су односи у области одбране са новим партнерима (Шпанија, Нигерија, Намибија), и унапређени са старим, тако да Министарство одбране и Војска Србије данас имају развијену сарадњу са више од 55 партнера широм света, од Кине до САД, од Анголе до Норвешке.

Сарадња у области одбране је са многим важним државама, али и партнерима у региону, и најбољи и најразвијенији део укупне билатералне сарадње. Истовремено, Србија је активним ангажовањем и на мултилатерал-

ном плану у међународним институцијама и организацијама потврдила своје опредељење да буде активан учесник на широј међународној сцени.

То је, према речима начелника Управе за међународну војну сарадњу Сектора за политику одбране генерала у пензији Милорада Перића, у пракси потврђено и све већим ангажовањем Србије у међународним мировним мисијама под окриљем Уједињених нација, а од ове године и Европске уније.

■ *Господине Перићу, са колико земаља Србија има сарадњу у области одбране у овом тренутку?*

– Србија има потписане споразуме о сарадњи у области одбране са 41 државом. Само у протеклој години потписано је осам споразума, 12 административних уговора и 14 протокола о донацији у вредности скоро три милиона евра. Највећи донатори били су Норвешка, Кина, Данска, а средства добијена из донација највећим делом су усмерена на опремање Војске Србије и побољшање услова војног образовања.

Различитим програмима САД су помогле систем одбране са скоро два и по милиона долара. Са више од 30 држава одржавамо редовне билатералне војне консултације и потписујемо на годишњем нивоу планове билатералне војне сарадње. Недавно смо овакве консултације први пут имали са Руском Федерацијом, што би требало да у наредном периоду да нови импулс унапређењу сарадње Србије и Русије у области одбране. Очекујемо размену посета на највишем нивоу, али и наставак сарадње у области образовања, унапређење научно-техничке и војноекономске сарадње.

■ **Каква је у њој улога Војске Србије?**

– Војска Србије афирмисала се као поуздан и професионалан партнер најсавременијим војскама света са којима на годишњем нивоу одржава око 15 заједничких билатералних и мултилатералних вежби са различитом тематиком, превасходно у функцији размене искустава, изградње сопствених оперативних способности и ангажовања у све три мисије.

■ **Својевремено се о Војсци говорило као о нашем „бренду“. Да ли су Министарство одбране и Војска Србије препознати као поуздан партнер?**

– У протеклом периоду Министарство и Војска су у потпуности афирмисали неке од својих „брендова“ на регионалном и ширем плану. Војномедицински капацитети потвр-

ђени су вишегодишњим ангажовањем у међународним мисијама у Конгу и Чаду, а све више држава жели успостављање и проширивање сарадње са Војномедицинском академијом (ВМА). На нашим војним школама у континуитету се образују кадети и официри из држава широм света (САД, Кина, Русија, Алжир, Немачка, Аустрија, Турска, из региона).

■ **Такође препознати полозија Србије у наредном периоду, до половине ове године, биће потврђена организацијом и одржавањем више важних конференција у Београду.**

Србија има потписане споразуме о сарадњи у области одбране са 41 државом. Само у протеклој години потписано је осам споразума, 12 административних уговора и 14 протокола о донацији у вредности скоро три милиона евра.

Војска Србије афирмисала се као поуздан и професионалан партнер најсавременијим војскама света са којима на годишњем нивоу одржава око 15 заједничких билатералних и мултилатералних вежби са различитом тематиком.

– Већ крајем априла бићемо домаћин прве конференције војномедицинских служби земаља Југоисточне Европе, коју Србија припрема у сарадњи са Норвешком и САД. Та конференција биће организована под окриљем регионалне иницијативе Форум за помоћ земљама ЈИЕ. На њој ће учествовати више од 60 представника војномедицинских служби из региона и посматрачи из релевантних међународних организација (УН, ЕУ, НАТО). Циљ конференције је унапређење сарадње, препознавање заједничких капацитета и способности војномедицинских служби и могућности развоја концепта заједничке регионалне војномеди-

цинске оперативне групе, састављене од земаља западног Балкана.

■ **Половином маја ове године Србија ће, као чланица ОЕБС-а, бити домаћин једне од најважнијих активности и обавеза које проистичу из „Бечког документа 1999“ – посебно ваздухопловној бази и војном објекту или војној формацији. Који су циљеви те активности?**

– Та активност се организује сваке пете године. Поред чланица ОЕБС-а, у њој учествују представници регионалних и других организација, као што су RACVIAC, ЕУ, НАТО. Очекује се око 60 представника верификационих центара чланица ОЕБС-а и посматрача. Учесници те активности посетиће 204. ваздухопловну бригаду на Батајници и специјалну бригаду у Панчеву. На тај начин ће се остварити више циљева: испуњавање обавеза Србије према „Бечком документу 1999“, представљање елитне јединице Војске Србије, приказивање нивоа оперативних способности, спремност и оспособљеност за сарадњу са партнерским војскама, афирмисање резултата реформе система одбране. Такође, ово је прилика да се у процесу припреме посете унапреде инфраструктурни капацитети јединица које се посећују.

■ **Министарство одбране биће домаћин и 11. конференције Форума за помоћ земљама ЈИЕ, која се одржава крајем маја у Београду. Претходно представљамо да ће то, између осталог, бити искоришћено и за представљање доданих јединица и могућности српских регионалних капацитета?**

– У складу са досадашњом праксом, у раду Конференције Форума за помоћ земљама ЈИЕ копредседаваће, поред Србије, представници САД и Словеније. Учествоваће више од 80 представника из држава Форума и

представници држава донатора и међународних организација (УН, ОЕБС, ЕУ, НАТО и др). Циљ конференције је анализа рада три декларисана регионална центра (АБХО центар Крушевац, Центар за обуку за учешће у мировним операцијама у Бутмиру и Медија центар у Скопљу). Свакако, биће то прилика да се квалитетније представе додатни потенцијали и могућности српских регионалних капацитета, пре свега нови Универзитет одбране, база „Југ“ и ТРЗ Крагујевац.

На иницијативу Србије, током Конференције биће посебно разматрано питање вишка муниције у региону. Овај регионални проблем већ је препознат у раду разних регионалних иницијатива. Очекујемо да се на овогодишњој конференцији дефинише оквир ради изналагања јединственог одговора на тај заједнички изазов.

■ *Највећи изазов биће организовање Пете стратедијске војне конференције за партнере. Ниво и број учесника, али и предложене теме, сугеришу да је реч о веома значајном скупу?*

– Свакако, највећи изазов у организационом, али и безбедносном смислу, јесте управо одржавање Пете стратегијске војне конференције за партнере половином јуна ове године. Организацију Конференције Србија је прихватила на позив Савезничке команде за трансформацију. Конференција се одржава једном годишње на

У региону, Министарство и Војска преко знају су као поуздан партнер, што је свеукупно допринело изградњи поверења, безбедности и стабилности.

нивоу начелника генералштабова држава чланица НАТО, ПЗМ, Медитеранског дијалога, Истанбулске иницијативе за сарадњу и контакт држава, укупно 69 земаља.

Последња конференција одржана је у Финској, а планирано је да следећа буде организована у Хрватској. Очекујемо да на конференцији у Србији учествује око 200 високих војних званичника са свих континената. Учешће су већ потврдили војни представници Јужне Кореје, Новог Зеланда, Аустралије, Пакистана, Катар, Мауританије, Јордана, држава региона и други.

Такође, у раду конференције учествоваће и високи војни званичници ЕУ и других међународних организација. Тема овогодишње конференције биће „Након Лисабона: спровођење трансформације“. Поред тога, у оквиру радних група, експерти за предметне области имаће прилику да размене мишљења о више тема везаних за изазове глобалне и регионалне безбедности, обуку и развој оперативних капацитета војске.

■ *Организација таквог скупа намеће и финансијска питања. Што то доноси нашој земљи? Какве могућности оствара?*

– Организација такве конференције у Београду представља прилику за промоцију Србије и Војске Србије пред партнерским државама, али и Србије у целини, као поузданог чиниоца у суочавању са актуелним безбедносним изазовима у свету и региону. Такође, овим се пружа прилика да представимо могућности Србије за организацију активности високог нивоа.

Према првим проценама, на овај начин, град Београд и Србија ће, за само два дана, остварити приход од више од 200.000 долара. Трошкови Србије, као домаћина конференције, биће неупоредиво мањи. На интернет страници конференције, која је саставни део интернет странице Савезничке команде за трансформацију, биће постављена презентација о Србији и Београду.

■ *Министарство одбране ће шомком јуна бити покровитељ једне велике манифестације: Међународног сајма наоружања и војне опреме. Што се од сајма очекује?*

– Крајем јуна 2011. године биће одржан Пети међународни сајам наоружања и војне опреме „Партнер 2011“, чији је покровитељ Министарство одбране, суорганизатор предузеће „Југоимпорт – СДПР“, а извршни организатор „Београдски сајам“. У протеклих неколико година војна индустрија Србије остварила је извоз од преко 1,2 милијарде долара и данас је један од највећих генератора привредног раста Србије. У предузећима која припадају тој групацији запослено је скоро 10.000 радника, од којих је неколико хиљада запослено у скором периоду.

Очекује се да на сајму учествује више од 100 излагача из земаља широм света. Биће то јединствена прилика да се прикажу најновији производи српске војне индустрије. На маргинама сајма биће одржан и Трећи састанак о сарадњи у области одбране наоружања и логистике. ■

Снежана ЂОКИЋ

Снимио Зоран МИЛОВАНОВИЋ

Државна секретарка Тања Мишчевић у Немачкој

У оквиру посете СР Немачкој, 23. и 24. марта, државна секретарка Министарства одбране др Тања Мишчевић разговарала је са парламентарним државним секретаром Савезног министарства одбране СР Немачке Кристијаном Шмитом о актуелним питањима сарадње у области одбране.

Обострано је констатовано да је сарадња у области одбране развијена и квалитетна. Истакнута је потреба њеног даљег унапређења, посебно у оквиру „Партнерства за мир” и Европске уније, као и неопходност развоја војно-економске сарадње.

Немачка пружа знатну подршку у школовању и усавршавању припадника Министарства одбране и Војске Србије, а понуђени су и капацитети Универзитета одбране за усавршавање припадника немачких оружаних снага у Републици Србији.

Немачка ће наставити да пружа подршку европским интеграцијама Србије, реформи система одбране и ангажавању припадника МО и ВС у програму ПЗМ и мисијама ЕУ.

Током посете, др Тања Мишчевић одржала је предавање на тему „Реформски процеси у Министарству одбране Републике Србије” у Институту немачког друштва за спољну политику. ■

Донација Краљевине Данске

Начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић потписао је са потпуковником Сореном Кнудсеном Протокол о донацији Краљевине Данске за упућивање представника Војске Србије у Центар за обуку за операције подршке миру (PSOTC) у Сарајеву.

Донација је остварена на основу билатералне сарадње, а с циљем интензивнијег присуства Републике Србије у оквирима регионалне сарадње.

Потписивање протокола представља завршну фазу преговора о упућивању представника Републике Србије у Центар за обуку за операције подршке миру (PSOTC), чије ће ангажовање Данска финансирати у следеће две године. Упућивањем свог представника, Република Србија испуњава преузете обавезе према PSOTC као декларисаном регионалном центру што представља важан аспект унапређења укупне одбрамбене регионалне сарадње. ■

Војне консултације Србије и Руске Федерације

15

У Москви су одржане прве билатералне војне консултације делегација министарстава одбране Републике Србије и Руске Федерације, које су предводили начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић и заменик Главне управе за међународну војну сарадњу пуковник Александр Александрович Кшимовскиј.

Обострано је констатовано да билатерална војна сарадња није на потребном нивоу и да постоји интерес и простор за њено унапређење.

Потписан је План билатералне војне сарадње за 2011. годину.

Договорена је размена посета на највишем нивоу, наставак школовања српских официра у војним школама у Руској Федерацији, присуство војним вежбама и учешће на курсевима које организује Министарство одбране Руске Федерације. ■

Састанак SEDM у Софији

Делегација Министарства одбране, коју је предводио начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић, учествовала је на састанку Координационог комитета Процеса сарадње министара одбране у Југоисточној Европи (SEDM) 17. марта у Софији, у Бугарској.

На састанку су разматране активности у оквиру пројекта покренутих у оквиру ове регионалне иницијативе, као што су Пројекат симулационих вежби (SEESIM), Пројекат сарадње војних болница земаља Југоисточне Европе (IMIHO) и Пројекат подршке спречавању пролиферације оружја за масовно уништење и борби против тероризма (CBSC).

Током боравка у Софији, начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић потписао је и планове билатералне војне сарадње са Републиком Бугарском, Републиком Хрватском и Црном Гором за 2011. годину. ■

Обележен Дан сећања на stradale у бомбардовању

Помен невиним

На спомен-обележја погинулих припадника Војске, полиције и грађана, у НАТО бомбардовању 1999. године, 24. марта положени су венци и цвеће

Новe униформе

„Јумко“ за Војску шије нове униформе према стандардима НАТО-а које имају савремену дигиталну камуфлажну шару.

Последњи модел униформе која је у употреби у Војсци Србије је још из 1993. године.

Према речима директора Драгана Стошића, посао израде очекиваних 8.000 комплета униформе за Војску вредан је три милиона евра. Униформа је новог кроја, дигиталне шаре које користе најразвијеније армије света.

Маскирни дезен заштићен је и неће га бити у слободној продаји. Шкарт и вишак материјала ће бити уништавани. Основни захтев приликом израде униформе био је да не спутава покрете и обезбеди максималну функционалност.

Нови комплет прати савремене трендове када је реч о изгледу уни-

Поводом обележавања Дана сећања на страдале у НАТО бомбардовању, министар одбране Драган Шутановац, у пратњи генерал-потпуковника Младена Ћирковића и бригадног генерала Милосава Симовића, положио је венац на Спомен-обележје погинулим припадницима Војске, Министарства унутрашњих послова и грађанима у Врању.

Венце су положили и начелник Пчињског округа Будимир Михаиловић, градоначелник Врања Миролуб Стојчић, припадници МУПА, Безбедносно-информативне агенције и породице погинулих припадника Војске.

Равномеран развој

Министар Шутановац је, пре полагања венца, у касарни „1.300 каплара“ у Врању, разговарао с породицама настрадалих припадника Војске из Пчињског округа.

– Породице пострадалих током бомбардовања пролазе кроз

тешко време као и већина грађана југа Србије. Очигледан проблем је незапосленост становништа овог дела Србије и ми ћемо у сарадњи са локалним самоуправама све учинити да помогнемо где је то могуће – рекао је министар Шутановац.

– Желели смо да на Дан сећања дођемо у Врање, где је велики број људи страдао током НАТО бомбардовања, и да одамо пошту свима који су страдали и истовремено покажемо да Војска Србије брине о равномерном регионалном развоју Србије – рекао је Шутановац. Он је подсетио да је у току упис на Војну академију и Војну гимназију и изразио задовољство због великог интересовања младих са југа Србије за упис у војне школе и због тога што је професионализација у Четвртој бригади завршена са изузетним успехом.

Посета „Јумко“

Током посете Врању министар Шутановац је посетио холдинг ко-

мпанију „Јумко“ и разговарао са словодством те компаније.

У погонима за производњу униформи министар је разговарао и са радницима и стекао увид у услове и ток производње.

Обраћајући се новинарима министар Шутановац је о сарадњи са том компанијом рекао да је Војска Србије добила један контингент униформи, а да ће до краја месеца добити још 8.000 комплета.

– За нашу добру сарадњу важно је да 30 одсто свега што „Јумко“ производи иде за потребе Војске и верујем да ћемо и убудуће бити добри партнери – нагласио је министар Шутановац.

– Ми ћемо и убудуће имати посебан однос према југу Србије, брзо ћемо монтирати понтонски мост у Владичином Хану и омогућити локалним самоуправама да добију одређену подршку, коју, иначе, Војска даје тамо где су грађани угрожени – нагласио је министар Шутановац. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ
С. ЊОРЂЕВИЋ

форме, али је, истовремено, у духу традиције српске војске. Предвиђен је за урбане и екстремне услове, има 14 одевних делова, од војничког рубља до трослојне ветровке.

Фабрика „Јумко“ у својим халама производи и материјале које користи за израду нове униформе. Издржљивост материјала проверавана је у наменским коморама, на температурама од минус 30 до плус 50 степени и подвргавана анализама деформација.

Сваки детаљ униформе, од степена запаљивости пертли на чизмама до вентилационих отвора на капи и осталим деловима униформе, испитивала је, анализирала и пратила војна контрола квалитета.

Дигитална камуфлажна шара нове униформе прилагођена је амбијенту наше земље и представља превођење фото-снимака Србије из ваздуха у сва четири годишња доба, без снежног покривача. Израдили су је Војнотехнички институт и Технички опитни центар на основу мерења деловања у видном, ултра-виолетном и инфрацрвеном делу електро-магнетног спектра. ■

Обнова возног парка Војске Србије

Нови камиони ФАП-а

У Фабрици аутомобила у Прибоју за потребе Војске Србије преузета су 32 камиона ФАП-1118, чиме је почела замена ТАМ-овог програма који чини око 50 одсто укупног броја возила у војсци

Примопредаји нових камиона у прибојској фабрици, 21. марта, присуствовали су потпредседница Владе Верица Калановић, министар одбране Драган Шутановац, министар економије и регионалног развоја и НИП-а Небојша Ћирић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милоје Милетић.

Министар Шутановац изразио је задовољство што после више од 25 година у Војску долазе нови камиони. Он

је нагласио да је ФАП испунио све уговорне обавезе и да је то само почетак сарадње која ће, захваљујући министарствима економије и одбране, пружити перспективу тој фабрици. Шутановац је изразио уверење да камион који је сада набавила Војска Србије има карактеристике које га могу учинити конкурентним и на другим тржиштима, те да ће Министарство учинити све да га промовише и ван граница земље.

„Нулта серија“ камиона први је део од укупно 70 возила које ће Вој-

ска купити од прибојске фабрике током 2011. године. Министарство одбране, уколико буде обезбедило више средстава из сопствених прихода, наручиће још камиона, јер јединице, како је рекао министар Шутановац, имају веће потребе.

Вредност ове испоруке износи око четири милиона евра, а министарства одбране и економије, регионалног развоја и НИП-а заједнички ће обезбедити још око три милиона.

На камионима је примењен нови концепт маскирног бојења који омогућава маскирност у видљивом и инфрацрвеном спектру.

Потпредседница Владе Верица Калановић изјавила је да избор Пријепоља и Прибоја као одредишта њене прве радне посете на новој дужно-

ФАП ЧЕКА КУПЦА

Према речима генералног директора Мирка Стојовића, ФАП је до деведесетих година, у оквиру сарадње са Мерцедесом, запошљавао 7.000 радника и годишње производио око 7.000 возила за домаће и стране купце. Сада, са око 1.500 запослених, капацитет је око 3.000 возила годишње, уз могућност улагања у производне капацитете који би утростручили годишњу производњу.

Међутим, проблем је пласман, јер се сада ради само за домаће тржиште, на коме је конкуренција повећана због годишњег увоза око 2.500 возила везаних за производни програм ФАП-а, а ту врсту тражње, тврди директор Стојовић, прибојски произвођач би задовољио и по квалитету и уз финансијске повољности преко субвенционисане продаје, које последњих година нуди Влада Србије. То купцима омогућава набавку ФАП-ових камиона и специјалних возила уз попусте и могућност замене старо за ново. Субвенције за Војску Србије по овој уредби износе 30 одсто од произвођачке цене.

Решење за недовољну упосленост капацитета и излазак на страна тржишта тражи се у приватизацији фабрике, која од 2003. године има статус предузећа у реструктурирању. Два тендера за приватизацију нису успела, тако да прибојски ФАП и даље чека купца.

сти није случајан и нагласила да Влада жели да буде присутна на терену, да слуша потребе људи, суочава се са проблемима и да их решава.

Министар економије, регионалног развоја и НИП-а Небојша Ђирић изразио је задовољство што су три члана Владе данас била на једном месту, на истом задатку. Он је рекао да је један од приоритета Владе, када је реч о великим привредним системима у 2011. години, управо прибојски ФАП и нагласио да се тражи адекватан стратешки партнер за то предузеће. Влада субвенциониса куповину камиона те фабрике како би их учинила конкурентнијим на тржишту.

Директор ФАП-а Мирко Стојовић захвалио је на посети и изразио очекивање да ће Војска Србије, уз подршку министарства, учинити све да се фабрици брже усмеравају средства.

У возном парку Војске Србије налази се око 1.800 возила марке ФАП, што представља око 13 одсто укупног броја возила којима Војска располаже. И њихова просечна старост прелази 20 година тако да нова сарадња и пре-

узимање теренских возила ФАП 1118 БС/АВ 4т, 4х4 значе наставак процеса подмлађивања возног парка Војске, а ФАП-у доносе већу упосленост капацитета и нове развојне пројекте.

Нови камиони су савремена возила прилагођена потребама војске, као што је погон на сва четири точка, редуктор, повишена проходност, а у надградњи омогућава се уградња модерног наоружања и уређаја везе, платформе за деконтаминацију, цистерни за гориво и воду, задовољење потреба за превозом људства и друге намене. Предвиђена је и могућност додавања приколице.

У сарадњи са Војнотехничким институтом (ВИ) и Техничким опитним центром (ТОЦ) прототипска серија од пет камиона задовољила је све услове током комплетног процеса испитивања, на полигонима и разним теренима.

Поред ових камиона типа 1118 4х4 који улазе у серијску производњу, за потребе Војске прибојски ФАП развија прототипове камиона са три и четири осовине који би такође ушли у серијску производњу, јер ће започети процес замене ТАМ-овог програма ФАП-овим камионима бити дугорочан. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимио Р. ПОПОВИЋ

Посета министра Шутановца
и представника Владе Бродареву
и Пријепољу

Помоћ кад је најпотребнија

Потпредседница Владе Верица Калановић, министар одбране Драган Шутановац, министар економије и регионалног развоја Небојша Ђирић и начелник Генералштаба генерал Милоје Милетић обишли су 21. марта јединице Војске Србије које су ангазоване на одржавању понтонског моста у Бродареву код Пријепоља.

Подсећајући да су припадници војске помогли угроженом становништву у Бродареву као и у другим деловима земље где је дошло до елементарних непогода, министар Шутановац рекао је да је војска преко Лима монтирала понтонски мост захваљујући коме је више села овог краја спојено са светом.

Припадници Војске Србије ангажовани су на одржавању понтонског моста већ три месеца и биће ту докле год је потребно, односно док се не направи нови мост. Иако Војска сноси одређене трошкове који нису занемарљиви, то, према речима министра, није важно у поређењу са важношћу повезивања Војске и грађана.

Министар је нагласио да су на мосту ангажовани искључиво професионалци – припадници Понтонирског батаљона из Шапца, и позвао локално становништво да се пријављује за професионалну службу у Војску Србије.

Понтонски мост преко Лима који је Војска у децембру поставила уместо старог, срушеног у поплавама, остаће док се не направи нови мост. Крајем марта биће завршен пројекат новог моста, а до краја године може се очекивати да буде пуштен у саобраћај.

РАЗВОЈ ПРИЈЕПОЉА

Током посете Пријеполу, потпредседница Владе Верица Калановић и министри Драган Шутановац и Небојша Ћирић разговарали су са председником општине Драгољубом Видаковићем и представницима локалне самоуправе о санацији последица поплава и актуелним пројектима развоја тог града.

Потпредседница Владе Верица Калановић рекла је да посета представника Владе Србије показује да није заборављен овај крај и да је Војска, постављањем понтонског моста, вратила нормалан живот у Бродарево. Она је најавила да ће крајем марта бити завршен пројекат новог моста на Лиму и да би се до краја године могло очекивати да буде пуштен у саобраћај.

Министар економије и регионалног развоја Небојша Ћирић казао је да, поред сагледавања ситуације везане за изградњу моста, циљ посете представника Владе је и сагледавање економске ситуације тог краја.

Капетан бојног брода Небојша Јоксиминовић предочио је делегацији Владе капацитете и техничке карактеристике моста, нагласивши да петнаест припадника Понтонирског батаљона непрекидно обезбеђују мост, прате водостај и регулишу саобраћај.

Припадници Понтонирског батаљона Речне флотиле поставили су 17. децембра прошле године понтонски мост дужине 65 и ширине седам метара и тако омогућили мештанима десетак села испод планине Јадовник, са десне обале Лима, везу са магистралним путем према Пријеполу и Бијелом Пољу. Мост је постављен петнаест дана после оштећења моста преко Лима у незапамћеним бујицама и поплавама у овом делу западне Србије. Радови су трајали неколико сати и изведени су по веома хладном времену и снежној вејавици.

Понтонски прелаз омогућио је прелазак Лима на истом месту где и претходни, саграђен пре тридесет година. Пре интервенције инжењераца Војске Србије, мештани су петнаест дана морали да путују возом 12 километара до Лучица да би прешли Лим, а то је највише времена одузимало ђацима који иду у Пријеполу у средње школе. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимио Д. АТЛАГИЋ

Спремни за Кипар

Командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић примио је припаднике Копнене војске који ће учествовати у мисији мировних снага Уједињених нација (UNFICYP) на Кипру.

У мисији на Кипру учествоваће старији водници Душан Милутиновић и Далибор Гојковић из 5. батаљона војне полиције, старији водник Виктор Урошевић из 3. батаљона војне полиције и млађи водник Дарко Вучић из 3. бригаде Копнене војске.

Мисија мировних снага Уједињених нација на Кипру успостављена је резолуцијом Савета безбедности од 4. марта 1964. године. Војска Србије у мисији на Кипру учествује с једним штабним официром и шест припадника у оквиру мађарско-словачког контингента. ■

З. М.

Примопредаја дужности команданта Гарде

Бригадни генерал Горан Радовановић предао је 15. марта дужност команданта Гарде пуковнику Миломиру Тодоровићу. Свечаности у касарни „Дедиње“ присуствовао је и начелник Генералштаба генерал Милоје Милетић.

Генерал Милетић рекао је да је велика част командовати Гардом и да ту дужност могу обављати само врхунски официри посвећени војничким врлинама. Он је похвалио рад генерала Радовановића на дужности команданта Гарде истакавши његов допринос професионализацији и јачању угледа Гарде и Војске Србије у целини. Начелник Генералштаба истакао је да пуковник Тодоровић има успешну војничку каријеру и да ће му стечена искуства помоћи на дужности команданта Гарде.

Пуковник Тодоровић на дужност команданта Гарде ступа с места заменика команданта те јединице, док ће бригадни генерал Радовановић преузети дужност заменика команданта Команде за обуку. ■

Н. Д.

Нова деценија Западног Балкана

Питања одбране и безбедности неодојиви су део регионалне сарадње и треба да користимо сваку прилику да разговарамо о темама од суштинског значаја, истакао је министар одбране Драган Шутановац на министарском састанку у Будви

Сви заједно можемо бити поносни на чињеницу да државе југоисточне Европе бележе веома добре резултате у унапређивању регионалне сарадње. Тај закључак може се извући на основу многих чињеница, заснованих на резултатима унапређења билатералних односа у региону, као и деловања регионалних иницијатива, рекао је министар Шутановац на почетку излагања на министарском састанку Процеса сарадње у Југоисточној Европи – SEEC, одржаном 15. марта у Будви. Он је истакао да је тај податак још значајнији када се има у виду да је пре две деценије, на простору западног Балкана започета десет година дуга серија сукоба и ратова, који су однели бројне жртве и проузроковали последице које је и данас тешко сагледати.

АМБИЦИОЗНО, АЛИ РЕАЛНО

– Када је реч о европским аспирацијама Србије, поносни смо на чињеницу да смо за 45 радних дана одговорили на 2.500 питања из Упитника Европске комисије. Крајем марта очекујемо потписивање Безбедносног споразума са ЕУ и Споразума о учешћу у мисијама ЕУ што ће нам омогућити да, поред учешћа у мировним мисијама УН, у току ове године први пут у историји учествујемо у мисијама ЕУ. Надамо се да ћемо добити статус кандидата за чланство у ЕУ до краја ове године, као и да ће бити одређен датум за почетак преговора о чланству. Сматрамо да је европска агенда Србије за 2011. годину амбициозна, али реална – истакао је министар Шутановац на министарском састанку Процеса сарадње у Југоисточној Европи у Будви.

у потпуности „регионално власништво”, настао као потреба да се за регионалне изазове нађе одговор региона.

Министар Шутановац је истакао да цео регион повезује недвосмислено опредељење за чланство у Европској унији. Регионална сарадња јесте кључни сегмент односа ЕУ према региону западног Балкана, јер је и сама Европска унија настала развојем регионалне сарадње.

– Ипак, важно је нагласити да регионалну сарадњу ми не видимо као услов за чланство у Европској унији, већ као циљ сам по себи. Само зрелим и самокритичним односом према себи и другима можемо очекивати напредак за све нас – рекао је министар Шутановац на крају излагања, изражавајући дубоко убеђење да ће ова деценија, како је рекао, бити деценија Западног Балкана, успешно окончаних реформи и евроинтеграција. ■

У наставку излагања министар Шутановац је рекао да ове, 2011. године, имамо резултате који иду у прилог томе да сарадња у решавању неспоразума и проблема нема алтернативу. Ако узмемо за пример Србију, можемо рећи да су само на плану билатералних односа у области одбране, закључно са 2010. годином, заокружени уговорни односи са свим државама из региона, сем са Албанијом, на чему ћемо радити у догледној будућности. Учествујемо у раду свих регионалних иницијатива, а у току 2011. године преузимамо председавање трима регионалним иницијативама, а то су Централноевропска иницијатива, Јадранско-јонска иницијатива, Регионална иницијатива за миграције, азиј и избегла лица (МАРПИ). Министарство одбране Републике Србије, под окриљем Форума за помоћ државама југоисточне Европе (SEEC), организовале прву регионалну конференцију у области војномедицинске сарадње, у периоду од 26. до 29. априла, као и 11. годишњу конференцију SEEC-а, у периоду од 25. до 27. маја. Један од највећих догађаја у организацији Министарства одбране Србије у овој години је Стратегијска војна конференција

за партнере, која ће бити одржана од 13. до 15. јуна у Београду. Такође, током 2012. године Србија ће председавати Организацијом за црноморску економску сарадњу.

Имајући у виду значај ових догађаја министар Шутановац је истакао да с правом можемо 2011. и 2012. годину сматрати годинама значајне улоге Србије у јачању регионалне сарадње. Он је изразио задовољство да је ту чињеницу препознала и Европска унија и похвалила у својим извештајима напоре које Србија чини на регионалном плану.

– Поносни смо и на чињеницу да је ЕУ поздравила реформе у сектору одбране, посебно професионализацију Војске Србије која је завршена 1. јануара 2011. године, а која је виђена као важан корак у модернизацији и даљем јачању цивилно-демократске контроле оружаних снага – рекао је Шутановац.

– И поред евидентног унапређења регионалног духа и сарадње, не треба занемаривати ни очигледне проблеме. Регион, поред нерешеног статуса Косова и Метохије, оптерећују и питања недовољно развијених привреда и висок проценат незапослености, висок степен корупције, организовани криминал, трговина људима, наркотицама, оружјем и органима, нерешавање повратка избеглих и интерно расељених лица. Незадовољавајући квалитет живота грађана је управо оно што треба највише да брине нас политичаре, јер смо ми ту првенствено због њихове добробити – нагласио је министар Шутановац указујући да су то велики изазови за свако друштво и државу у региону, као и за регион у целини.

– Наравно, сваки изазов првенствено треба посматрати као шансу за решавање националних проблема и за јачање регионалне сарадње. Охрабрује чињеница да постоји висока свест у региону да је безбедност у целини недељива, да је једино кроз регионалну сарадњу и овакве иницијативе каква је SEECP могуће остварити свеобухватни просперитет. Нарочито охрабрује чињеница да је SEECP

ВАЖНОСТ ДИЈАЛОГА

Током састанка Процеса сарадње у Југоисточној Европи – SEEC у Будви, министар Шутановац имао је и билатералне сусрете са колегама министрима Црне Горе Бором Вучинићем, Турске Мехметом Гонулом и Албаније Арбеном Имамијем.

Он је најавио да ће Београд, у оквиру предстојећег председавања Републике Србије овом иницијативом, бити домаћин следећег састанка министара одбране у пролеће 2012. године и изразио очекивање да ће се колеге министри одазвати позиви „како бисмо наставили започети дијалог у овом формату”.

Обележен Дан Војне академије **Висок образовни**

Добијене акредитације за образовни и научноистраживачки рад сведоче о високом образовном потенцијалу Војне академије и Војске Србије у целини, истакао је на свечаној академији министар одбране Драган Шутановац

Дан Војне академије – 18. март обележен је низом пригодних манифестација. Свечаној академији поводом празника присуствовали су министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба генерал Милоје Милетић, представници Министарства одбране и Војске Србије и културног и јавног живота Србије.

Честитајући празник, министар Шутановац истакао је да добијене акредитације за образовни и научноистраживачки рад сведоче о високом образовном потенцијалу Војне академије и Војске Србије у целини. Нагласио је и да је реформа система одбране, коју Србија спроводи четири године, према свим показатељима једна од најуспешнијих у било којој области у нашој држави.

– Усвојили смо све нормативне и законске документе у оквиру система и у парламенту Србије, чиме смо заокружили и нормативни и организациони оквир. Успоставили смо демократску и цивилну контролу Војске и

извршили њену комплетну професионализацију, чиме смо се сврстали у ред земаља које имају ефикасну, модерну војску и задали домаћи задатак оним земљама које такву војску желе. Унапредили смо међународну војну сарадњу, тако да данас нашу војску сматрају војском мира у свету, Европи и региону – нагласио је Шутановац.

Приоритети

У протеклом периоду повећана је могућност запошљавања у наменској индустрији и систему одбране.

– Уговори које смо у међувремену потписали донели су изузетно велика средства наменској индустрији. Чак су омогућили неким градовима да преживе кризу у којој смо се нашли. Свакако, то није довољно. Европска унија један је од најважнијих циљева наше земље, тако да је сарадња са тим земљама један од наших приоритета. Наша мултилатерална и билатерална војна сарадња, као и сарадња са земљама у региону, доприноси да данас нема земље у свету која не сарађује с нама

– истакао је Шутановац и рекао да наша војска већ учествује у мултинационалним мировним операцијама под патронатом Уједињених нација, а ускоро ће, истакао је он, први пут у нашој историји учествовати и у мисији под окриљем Европске уније. Он је додао да унапређење система кадрована и планирања људских ресурса и коришћење међународних цивилних и специфичних војних стандарда у материјалним ресурсима имају изузетну важност када је у питању извоз.

– Набавка савременог и модернизација перспективног наоружања представља, такође, један од приоритета у наредном периоду, за чије остварење је потребно обезбедити и одговарајућа финансијска средства. Очекује нас завршетак конверзије аеродрома *Моравца*, наставак изградње складишта за смештај убојних средстава, а оно што је најтеже решити јесте стамбено питање. Током протекле четири године доделили смо око 3.100 станова, а очекујем да ова година буде рекордна и да решимо више хиљада стамбених пита-

ПОТЕНЦИЈАЛ

ња. Све то чинимо ради остваривања циља да будемо поуздани чувари националних интереса и одговорни и пожељни партнери у очувању мира у стабилном систему међународне безбедности – закључио је министар одбране Драган Шутановац.

Унапређење СВИХ ДЕЛАТНОСТИ

На свечаној академији, начелник Војне академије бригадни генерал др Младен Вуруна уручио је прву плакету Војне академије министру одбране Драгану Шутановцу.

Поздрављајући присутне, генерал Вуруна истакао је да је на Војној академији у прошлој години школовано око 3.500 ученика, кадета, официра и подофицира. Повећан је број студијских програма, а уведени су и нови програми усавршавања и заједнички програми са другим факултетима.

Бригадни генерал др Младен Вуруна

– Војна академија располаже са 15 акредитованих студијских програма, четири програма стручног усавршавања и 69 различитих курсева – нагласио је генерал Вуруна и додао да је Војна академија и научноистраживачка установа чији су истраживачи ангажовани у пет програма које финансира Министарство за науку и

ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ

– Формирањем Војног универзитета, на којем Војна академија учествује са два студијска програма, добили смо ослонац за развој савременог система војног образовања који са својом тростепеном структуром значајно доприноси остваривању функције безбедности, одбране, али и друштвеног и привредног развоја Србије – истакао је министар одбране Драган Шутановац на свечаности поводом Дана Војне академије.

– Наредни корак у развоју војног школства је акредитација специјалистичких академских студија за потребе одбрамбене индустрије и курса Високих студија безбедности и одбране који ће похађати кандидати за највише државне и војне функције. Зато морамо имати способност имплементације стандарда које је Европска унија поставила пројектима зоне високог образовања и научно истраживачког рада на тлу Европе – нагласио је министар Шутановац.

технолошки развој, а на којима сарађују са 19 факултета и института.

Војна академија може се похвалити успехом кадета и на домаћим и међународним спортским такмичењима. Добра је сарадња и са бројним сличним институцијама у свету, а резултат је отварање Центра за симулације и Лабораторије за учење на даљину и покретање заједничких студијских програма за потребе домаће одбрамбене индустрије. Протеклу годину обележиле су бројне међународне посете – 60 ученика, 37 слушалаца на генералштабном усавршавању и 231 кадет путовали су у више земаља, од Норвешке до Египта и од Шпаније до Турске, истакао је генерал Вуруна.

Награде и признања

На свечаној академији поводом Дана Војне академије представљени су нови доктори наука у тој установи. То су мајори Бобан Павловић и Радоје Банковић, потпуковници Саша Веселиновић и Ненко Бркљач, пуковник Златан Јеремић и војни службеници Марија Самарџић и Никола Глигоријевић.

Нови магистри наука су потпуковници Аца Ранђеловић, Милан Канкараш, Владан Тадић, Сава Станковић, Радоица Милуновић, Ненад Радовић и Драган Костадиновић. Дипломе им је уручио државни секретар Игор Јовичић.

Проглашени су и најуспешнији у претходној години. Најбоља катедра је Катедра војномашинског инжењерства, а најбољи наставник пуковник др Златан Јеремић, начелник Катедре стратегије. За најбољег наставника у Војној гимназији проглашен је Радомир Стојић. Потпуковник др Миленко Андрић, са Катедре војних електронских система, најбољи је научни радник.

У Школи националне одбране најуспешнији на генералштабном усавршавању је пуковник Славен Бошковић са просечном оценом 10,00, а на командно-штабном усавршавању мајор Чедо Шарац (9,83).

Најбољи кадет је Предраг Андрић са Ваздухопловно-техничког смера (9,37), а најбоља кадеткиња Бојана Ракић са смера Војноелектронско инжењерство (9,08). Најбољи гимназијалац је Стефан Петковић, са просечном оценом 4,97. Најуспешнијим на Војној академији признања је уручио ректор Универзитета одбране генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић.

Захвалнице за успешну сарадњу у протеклој години додељене су Техничком ремонтном заводу Крагујевац, Техничком ремонтном заводу Чачак, Централној логистичкој бази, 250. ракетној бригади ПВО и Команди за обуку.

У културно-уметничком програму наступио је хор кадета и кадеткиња и музичка секција Војне академије.

У оквиру обележавања Дана Војне академије отворена је изложба слика ликовне групе Војне академије. ■

Д. ГЛИШИЋ

Б. МИЉИЋ

Снимио З. МИЛОВАНОВИЋ

Студијска посета делегације
Ваздухопловног ратног колеџа САД

УПОЗНАВАЊЕ ПАРТНЕРСКИХ ЗЕМАЉА

Делегација Ваздухопловног ратног колеџа Сједињених Америчких Држава боравила је 15. марта у посети Војсци Србије у оквиру студијског пропутовања земаља југо-источне Европе.

Америчка делегација обишла је Команду Ваздухопловства и противваздухопловне одбране, 204. ваздухопловну бригаду и Здружену оперативну команду Генералштаба Војске Србије.

Начелник штаба Команде ВиПВО пуковник Душко Жарковић пожелео је добродошлицу гостима у име команданта и нагласио корист размене знања и искустава у окви-

рима међународне војне сарадње. Том приликом америчким официрима презентована је организациона структура ВиПВО, њена богата историја и планирани правци развоја.

Делегација Ратног колеџа обишла је аеродром Батајницу где су њени чланови имали прилику да се сазнају више о организацији и функционисању наше највеће ваздухопловне базе.

Шеф делегације, професор Џим Сорекa истакао је значај ове студијске посете за будуће старешине сва четири вида америчког Министарства одбране.

– Циљ студијских путовања Ратног колеџа је да поланици науче више о војним и цивилним структурама земаља партнера приликом којих се развијају и негују вештине рада у мултинационалном окружењу. Имали смо прилику да се уверимо у професионализам и јасну развојну стратегију српског ваздухопловства као и традиционалну гостопримљивост српског народа – рекао је професор Сорекa.

На крају посете гости су посетили Здружену оперативну команду ГШ ВС, где их је примио заменик команданта бригадни генерал Милан Мојсиловић. ■

Б. М. - П. В.

Снимио: Г. СТАНКОВИЋ

ОТВОРЕН ОДСЕК ЗА БЕЗБЕДНОСТ ЛЕТЕЊА

У Команди Ваздухопловства и противваздухопловне одбране у Земуну 22. марта свечано је отворен Одсек за безбедност летења чије је техничко опремање помогла Краљевина Данска. Отварању су присуствовали заменик команданта ВиПВО бригадни генерал Срето Малиновић и амбасадорка Краљевине Данске у Србији Мете Кјуел Нилсен.

Генерал Малиновић је том приликом захвалио Краљевини Данској за досадашње ангажовање у помоћи нашем ваздухопловству и подсетио на недавну помоћ те земље приликом формирања Оперативног центра ВиПВО и Службе трагања и спасавања.

Одсек за безбедност летења при Команди ВиПВО представља кључни део интегрисаног вишеслојног система за безбедност летења ваздухопловних снага. Такође, задужен је и за бригу о испуњавању строгих стандарда и процедура које имају за циљ повећање свеукупне безбедности летења нашег ваздухопловства.

Донацијом Краљевине Данске, Одсек је у потпуности технички опремљен. Постављена је инфраструктура која ће умрежити организационе целине које ће бринути о безбедности летења на нивоу ваздухопловних бригада и ескадрила са могућношћу за врло брзу размену информација. ■

П. ВОЈИНОВИЋ

ИНОСТРАНИ ВОЈНИ ПРЕДСТАВНИЦИ НА БАТАЈНИЦИ

Инострани војни представници акредитовани у Србији посетили су 22. марта 204. ваздухопловну бригаду Војске Србије на аеродрому Батајница. Том приликом информисани су о структури, организацији, историјату, тренутном стању и начину функционисања те ваздухопловне јединице.

Иностране војне представнике примио је новопостављени командант 204. ваздухопловне бригаде пуковник Предраг Бандић. У име гостију на пријему је захвалио и пожелео успешан наставак сарадње пуковник Марин Грегоровић из Хрватске. ■

П. В.

Пета годишња конференција изасланика одбране Републике Србије

Добре везе са СВЕТОМ

Главни циљ овогодишњег сусрета је унапређење рада изасланстава одбране у функцији реализације најважнијих државних интереса

У Београду је од 14. до 18. марта одржана Пета годишња конференција изасланика одбране Републике Србије. И овом приликом војнодипломатски представници Републике Србије размотрили су питања везана за свој рад, добили инструкције за деловање у наредном периоду од руководства Министарства одбране и Војске Србије и разменили искуства са колегама.

Пленарна седница одржана је у Дому Гарде у Топчидеру. После уводне речи заступника директора ВОА бригадног генерала Драгана Владисављевића, изасланицима одбране обратили су се министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба генерал Милоје Милетић, државна секретарка Тања Мишчевић, помоћник министра одбране за материјалне ресурсе Илија Пилиповић и помоћник министра спољних послова Зоран Вујић. Такође,

изасланици одбране који обављају дужност у САД, Русији, Кини, Немачкој и Великој Британији говорили су о стању, изазовима и проблемима у билатералној војној сарадњи Србије и тих држава.

Министар одбране Драган Шутановац најпре је истакао приорите-

те одбрамбене политике Србије, при чему је нагласио важност европских интеграција, регионалне сарадње и њихову снажну повезаност. Мрежа изасланстава и даље треба да буде, заједно са капацитетима других министарстава, у функцији реализације најважнијих државних интереса Републике Србије.

Начелник Генералштаба ВС, генерал Милоје Милетић говорио је изасланицима одбране о најзначајнијим активностима Војске Србије у 2011. години и посебно о плану динамичне војне сарадње, чији је носилац Војска Србије. Сугеришао је војнодипломатским представницима да у што већој мери присуствују конференцијама, семинарима и скуповима где се размењују стручна мишљења о војним питањима и иницирају активности које би могле бити реализоване у процесу усаглашавања планова за наредни период. ■

САРАДЊА У РЕГИОНУ

На конференцији изасланика одбране Републике Србије, министар одбране Драган Шутановац је истакао да је за Србију најважније да у региону не постоје војно-војни проблеми и да због окренутости унутрашњим проблемима великих и важних држава, државе у региону треба да се више ослањају на међусобну подршку.

Европским интеграцијама Министарство одбране доприноси намером да учествује у мултинационалним операцијама Европске уније. Са најважнијим партнерима САД и Кином треба и даље неговати висок ниво пријатељских односа и реализовати стратешке интересе. Такође, треба јачати сарадњу у области политике одбране са Русијом и максимално користити предности које проистичу из статуса Србије као чланице „Партнерства за мир“. Министар је рекао да ће Србија и у будућности бити важан међународни партнер у борби против тероризма. Систем одбране има шта да понуди партнерским и пријатељским земљама и у погледу образовања, обуке и војно-техничке сарадње. То потврђује и пораст заинтересованости за производе наше одбрамбене индустрије, првенствено афричких, али и европских држава.

Обука припадника Батаљона војне полиције

Кобре на Копаонику

Њихов најважнији задатак јесте обезбеђење водећих државних и војних личности. Њихове најпотребније вештине су вештине борења и преживљавања у свим условима. Њихов мото је – преживети да би сачувао поверену ВИП особу. Нема препреке коју не могу да савладају, нема изненађења које не могу да предвиде.

Невидљиви и нечујни, али брзи, ефикасни и мобилни, припадници Батаљона војне полиције за специјалне намене, елитне јединице Војске Србије, реализовали су, последњих дана марта, део редовне тактичке и кондиционе обуке у зимским условима. На скијашким стазама српске снежне краљице, покривеним мешавином вештачког и природног снега, показали су завидан ниво кондиције и вештине скијања у пару, оријентације у подручју под маглом, зимске алпинистике и борења на снегу.

Интензивна и разноврсна обука, примамљива за младе људе, жељне адреналина и сваковрсних изазова, одавно карактерише јединицу у коју се долази искључиво по жељи, добровољно. То је основни предуслов, после кога долазе сви остали. Ни добра физичка припремљеност, ни примерно познавање борилачких вештина, ни неустрашив карактер, ни чврсти, вишеструко тестирани нерви, ни огромно самопоуздање, нажалост, нису гарант да ћете бити примљени у јединицу коју чине врхунски и доказани професионалци. Заправо, гаранције и нема.

Поред велике жеље да једном постанете припадник „Кобри“, потребно је да се „сложе и многе друге коцкице“ које чине доброг телохранитеља. Можда је једна од најважнијих одлучност да свој живот подредите туђем. Управо то припаднике Батаљона војне полиције специјалне намене чини посебним. Они су, по дефиницији, свој живот спремни да заложу за живот личности коју чувају и колега с којима раде. То их и чини јаким.

– Наша је обука вишеслојна, разноврсна, интензивна и веома примамљива за све оне којима су непредвидљиве ситуације неодољив изазов. Спремност на жртвовање у нашем послу се подразумева – каже мајор Дејан Миликић из Команде Батаљона војне полиције специјалне намене. Високи захтеви у обуци омогућавају да та спремност буде поткрепљена и од-

за специјалне намене

говарајућим вештинама, тако да између задатака који се у нашем послу подразумевају и способности да се они изврше нема неподударња. Зато припадници наше јединице вежбају непрекидно, у свим временским условима, по киши, сунцу, снегу, дању и ноћу. На Копаонику смо неколико дана увежбавали посебне вештине скијања у пару и у групи, потребне за ефикасно обезбеђење личности, проверили способности стечене у области зимске алпинистике и интензивирали физичку обуку на снегу.

Познато је да вежбе на планини покривеној снегом, посебно оним неугаженим, целцем, изискују знатно већи физички напор, ваздух је разређен, често се спусти и магла, што отежава дисање и покрете чини спорим. Поред физичких, на планини се проверавају и психичке способности. Нема потребе доказивати да припадници „Кобри“ морају да сачувају присебност у свим приликама, да буду не само физички, већ и психички спремни за изазове који се у нашем послу не могу избећи. Овде, на снегу, способности тестирамо у специфичним условима, различитим од оних које имамо лети. Поред напредних и посебних вештина алпског и нордијског скијања, на Копаонику смо искористили и прилику да увежбамо неке тактичке вештине, попут кретања и оријентације зими, верања по стенама покривеним снегом и преживљавања у негостољубивим планинским условима – објашњава мајор Миликић.

Разноврсна обука

За разлику од припадника других јединица Војске Србије, којима је обука у зимским условима на Копаонику, углавном, једнолична и посвећена савлађивању скијашких

вештина, „Кобрама“ је сваки дан једнонедељног боравка на планини био другачији. После превозења моторним санкама, скијања у пару и групи, са „заштићеном особом“ у средини и увежбавања различитих поступака у случају напада, „Кобре“ су се окретале планинским стенама и њиховим ћудима. Ниједна није смела остати несавладива, ниједан врх непрегажен.

Трчећи по снегу целцу, у „оловним“ чизмама и под пуном ратном опремом, или смучајући, с ранцем тешким двадесетак килограма, пристизали би под стену коју би, само неколико минута касније, савлађивали готово без застајања. Без милости према себи, без милости према планини, узвек би се до врха и започињали немилосрдну борбу између себе и са замишљеним противником. Врцају ударци, борилачки захвати, вешти падови на снег... Ефикасно и убедљиво.

Опремљени савременим хладним и ватреним оружјем, модерним оптоелектронским средствима и разноврсном опремом, одевени у квалитетну маскирну одећу, прилагођену временским условима, припадници Батаљона војне полиције за специјалне намене на Копаонику немају ни тренутак одмора. После изузетно напорних јутарњих физичких вежби, борења, скијања и увежбавања одговарајућих тактичких радњи, паузе

КОНКУРС У ТОКУ

Недавно објављени конкурс за избор кандидата за пријем у Батаљон војне полиције за специјалне намене привукао је велику пажњу припадника Војске Србије. У Батаљону истичу да су већ примили изврстан број молби и да ће селекција кандидата започети обуком у преживљавању, у мају ове године. Ово је прилика да подсетимо све оне који желе да тестирају своје психофизичке способности и границе издржљивости да конкуришу и покушају.

Предност имају припадници војне полиције и специјалних јединица Војске Србије, али ни осталим официрима и подофицирима врата „Кобри“ нису затворена. Потребан је само висок ниво радозналости, спремности на изазове и самопоуздања.

Снимљено Јово МАМУЛА

за ручак и послеподневног исцрпљујућег марша, неки од најупорнијих одлазе у оближњи „Гранд“, хотел с базеном и квалитетно опремљеном спортском салом.

– Добра физичка припремљеност захтева свакодневно вежбање – каже мајор Горан Тасовац, командир чете у Батаљону војне полиције специјалне намене. – Кад не вежбамо борилачке вештине, напорно радимо у теретани, или се надмећемо под кошевима у спортској сали. Ту је и неизбежно пливање у хотелском базену на Копаонику или на Војној академији, када смо у Београду. Све оно што чинимо на обуци, што увежбавамо, јесте у функцији извршавања нашег најважнијег задатка, а то јесте обезбеђење највиших војних и државних личности.

Посебну пажњу поклањамо физичкој припремљености, јер је то предуслов успешног обављања задатка. Припадник наше јединице треба да буде оспособљен за дејство на сваком терену, у свим приликама. Зато овде, на Копаонику увежбавамо скијање, брзу вожњу моторним санкама и оријентацију на планини под снегом, а на другим теренима и у другим приликама, брзу вожњу аутомобилима, ескорт на моторима, или пливање и роњење. Оспособљени смо за ефикасно дејство у свим приликама у којима се може наћи особа коју чувамо – наводи мајор Тасовац.

И психа на тесту

О психичкој кондицији припадника Батаљона војне полиције за специјалне намене брине психолог поручник Мирјана Сакић. Пошто обављају изузетно одговорне напорне и често веома стресне задатке, „Кобре“ ништа не препуштају случају. Напомињући да мотива за напоран и беспоштедан рад увек има довољно, батаљонски психолог напомиње да боравак на снегу има „анти-стресно“ дејство.

– Припадност „Кобрама“ подразумева свакодневни напоран рад, али и осећање части, због чињенице да си у елитној јединици Војске Србије. Сваки припадник Батаљона је овде добровољно, оштром селекцијом изабран од мноштва оних који су се надали да припадају елити. Захтеви су веома строги, рад напоран и исцрпљујући, викендом и празником, пре и после подне, по киши и врелом сунцу. Адаптација на све то је веома захтевна, стрес је неизбежан пратилац живота и рада у јединици, па је и посао психолога веома значајан.

Боравак на снегу, макар и само једну недељу, омогућава извесно опуштање официра и подофицира, професионалаца који су непрекидно, током свих 24 сата, седам дана у недељи, 365 дана у години, спремни за дејство „на дугме“. Такав рад не може да прође без стреса, без последица по здравље. Зато се у овој јединици подразумевају младост, добровољност и несебична спремност за жртвовање. Просек старости припадника јединице је тридесетак година, што сведочи и о искуству, потребном за обављање тако одговорних задатка. Често се тражи смиреност, одговарајућа реакција у свим, па и непредвидљивим ситуацијама, што карактерише искусније, доказане „Кобре“ – каже психолог поручник Мирјана Сакић.

И док се краткотрајни, седмодневни боравак на снегу завршава, упркос свакодневним изузетним напорима током обуке, „Кобре“ налазе времена и за ноћни одмор и опуштање у многобројним кафићима на Копаонику. Прича о њиховој обуци ни ту се, међутим, не окончава. Чак и то, увек краткотрајно, слободно време користе за размену искустава и „анализу“ урађеног током дана, а чује се и понека шала на рачун колега. Увек с опаском да је могло и боље. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

Увежбавање 25. батаљона војне полиције на Копаонику

Први пут на скијама

Познато је да професионална војна служба носи одговорност, изазове и нова искуства. За дванаест припадница 25. батаљона војне полиције недавно је такав изазов био – скијање на Копаонику. Све су први пут биле на скијама.

Јутра на Копаонику одвијала су се уобичајеном војничком рутином. Постројавање, подизање заставе... Због планинских услова атмосфера је, ипак, била другачија. Снег, леден ваздух и неизбежни ударци панцерица где год да се крене...

Даме из војне полиције скије су носиле на раменима. До сада су имале прилику да понесу ратну опрему, тако да им скије и лагано пешачење у врсти до прве жичаре нису представљали проблем. Трема је, свакако, била неизбежна, али и препознатљиво узбуђење када се креће на задатак. То је још једна потврда да су ове девојке изабрале узбудљив позив.

Инструктори постројавају девојке у подножју најлакше стазе – Караман гробена. После четири дана увежбавања далеко су сигурније на скијама. Пре скијања обавезно је загре-

вање. Према речима инструктора, тако се смањује број повреда које су честе код почетника. Физичка припрема за обуку започела је још пре месец и по у Београду, тако да се ништа не препушта случају. Стога, током обуке није забележена ниједна озбиљна повреда.

Припаднице војне полиције свакодневно су увежбавале плуг, плужни заокрет, основно вијугање, спуст. Најпре на краћем растојању, а потом и на читавој стази. Спустиле су се једна иза друге, у флуоресцентним прслуцима на којима је стајао натпис – Војска Србије.

Смех и добацавање нису били забрањени, јер се добро расположење није могло контролисати. ■

П. ВОЈИНОВИЋ

Снимио Горан СТАНКОВИЋ

НОВИ КАБИНЕТИ АБХО У КРУШЕВЦУ

У Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу пуштени су у рад мултимедијални кабинет опште намене и кабинет за атомско-биолошко-хемијске симулације. Опрему и софтвере за кабинете, у вредности од око 90.000 евра, донаирали су Краљевина Норвешка и Краљевина Данска.

Свечаности отварања кабинета, 18. марта, присуствовали су представници команде Центра, Министарства одбране и земаља донатора – пуковник Екбен Ас, изасланик одбране Норвешке и потпуковник Сорен Кнудсен, изасланик одбране Данске.

Командант ЦВК АБХО, пуковник Слободан Савић, захвалио је донаторима који су, према његовим речима, у досадашњој сарадњи исказали спремност за подршку пројекту „Регионални центар АБХО“. Он је истакао да ће кабинети имати позитиван утицај на оспособљавање припадника АБХ службе и да ће подићи ниво интероперабилности са земљама чланицама Програма „Партнерство за мир“.

Пуковник Екбен Ас нагласио је значај новоотвореног кабинета за АБХ симулације који ће бити од користи не само Војсци Србије него и цивилним структурама. Он је подвукао да ће Норвешка подржати Центар АБХО као регионални пројекат и позитивно оценио активности Министарства одбране, Војске Србије и Центра у Крушевцу везаних за успостављање регионалног Центра АБХО.

Потпуковник Сорен Кнудсен истакао је да многе земље могу много научити од искустава и знања којима располажу у Крушевцу и изразио задовољство што његова земља има могућности да учествује у развоју важног пројекта.

Кабинет са АБХ симулације опремљен је рачунарском опремом и најсавременијим софтвером који се користи у војскама НАТО-а за увежбавање свих поступака везаних за ситуације које подразумевају хемијске, нуклеарне или биолошке акциденте. Вредност самог софтвера износи више од 50.000 евра и његовим коришћењем Војска Србије достиже далеко већи степен интероперабилности са земљама НАТО-а и „Партнерства за мир“ када је реч о АБХО. Кабинет за АБХО симулације биће од велике користи и цивилним структурама јер ће се у њему обучавати и кадар који не припада Војсци Србије.

Мултимедијални кабинет опремљен је савременом аудио, видео и рачунарском опремом која омогућава разне врсте семинара за домаће и интернационалне полазнике. ■

А. ПЕТРОВИЋ

ОПЕРАТИВНЕ СПОСОБНОСТИ КОПНЕНЕ ВОЈСКЕ

У Нишу је одржана анализа оперативних и функционалних способности Копнене војске за 2010. годину. Анализи су присуствовали начелник Генералштаба генерал Милоје Милетић са сарадницима.

Током анализе којом је руководио командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић оцењена је спремност команди и јединица Копнене војске за извршавање задатака.

За најбољи састав проглашен је 72. извиђачко-диверзантски батаљон Специјалне бригаде, најбоља касарна је „Мија Станимировић“ у Нишу, а најбоља база у Копненој зони безбедности је база „Врапце“ из састава Треће бригаде. За најбољи војнички ресторан проглашен је ресторан на бази „Југ“ из састава Четврте бригаде КоВ, а најбоље санитетско одељење је из Сремске Митровице из састава Прве бригаде КоВ. ■

З. М.

АНАЛИЗА РАДА ВИПВО

У Команди Ваздухопловства и ПВО у Земуну 14. марта одржана је анализа оперативних и функционалних способности ВиПВО за 2010. годину.

Поред најодговорнијих старешина ВиПВО, анализи је присуствовао начелник Генералштаба генерал Милоје Милетић са сарадницима.

На анализи, којом је руководио бригадни генерал Ранко Живак, оцењена је способност команде и јединица ВиПВО за извршавање додељених мисија и задатака и дефинисани задаци за унапређење оперативних и функционалних способности ВиПВО. ■

Влада усвојила Уредбу о вршењу верске службе у Војсци Србије

Свештеници после седам деценија

Доношење Уредбе је важно за стварање нормативног оквира у Министарству одбране и Војсци Србије, који подразумева и неопходне измене одговарајућих прописа као што су Правило службе и други, што ће бити предуслов за функционисање верске службе у Војсци Србије

Влада Србије на седници одржаној 24. марта донела је Уредбу о вршењу верске службе у Војсци Србије.

Министар одбране Драган Шутановац изјавио је недавно у Ваљевоу, на свечаној заклетви прве генерације младића и девојака који добровољно служе војни рок, да ће ова година бити упамћена и по томе што ће после више од седам деценија бити уведена верска служба у Војску Србије. „Ова година биће упамћена као година завршетка реформе и потпуне професионализације војске, али и као година у којој је прва генерација војника добровољаца приступила војсци и у којој ћемо после 70 и више година увести верску службу у нашу војску”, рекао је Шутановац.

Према речима државног секретара Игора Јовичића, доношење Уредбе Владе Србије је важно за стварање нормативног оквира у Министарству одбране и Војсци Србије, који подразумева и неопходне измене одговарајућих прописа као што су Правило службе и други, што ће бити предуслов за функционисање верске службе у Војсци Србије.

Са традиционалним црквама односно верским заједницама, које су регистроване у Министарству вера, биће закључени одговарајући спора-

зуми. Војни свештеници ће, како је планирано, имати ознаке на реверу који ће бити знак верске службе. Примера ради, официри, припадници верске службе, који су свештеници Српске православне цркве имаће крст са тролистом, они који су свештеници римокатоличке цркве имаће латински крст, а војни имами полумесец.

Планирано је да на 100 до 500 припадника одређене традиционалне цркве односно верске заједнице у систему одбране буде запослен један свештеник. Два свештеника долазе на 500 до 1.000 припадника, док ће на сваких следећих хиљаду припадника Војске бити по један официр верске службе.

Припадници верске службе, односно војни свештеници неће носити оружје, а строго ће се чувати и тајност исповести припадника система одбране. Имаће и функцију саветника команданта.

У јануару ове године министар Шутановац и тадашњи министар вера Богољуб Шијаковић информисали су чланове Међурелигијског савета Министарства вера и високодостојнике традиционалних цркава и верских заједница у Србији о Нацрту уредбе о верској служби у војсци. Верски високодостојници подржали су настојања Министарства одбране да у систем одбране укључи војне свештенике из реда традиционалних цркава и верских заједница.

Најављено је да ће војни свештеници бити распоређени у Генералштабу Војске Србије, командама оперативног нивоа, командама бригада и самосталних батаљона, Војној академији и војноздравственим установама и одговарајућим потчињеним саставима.

Идеја о увођењу верске службе у војсци датира из 2000. године на основу искустава страних армија и српске традиције, што је подразумевало и присуство свештеника у касарнама и обезбеђивање посебног простора за упражњавање верских потреба војника свих националности.

Усвајањем Закона о Војсци Србије децембра 2007. створени су услови да се и у српским оружаним снагама организују верске службе, а ту намеру подржао је половином прошле године и патријарх Иринеј. ■

Традиција се наставља

Војни свештеници у српској војсци имају дугу традицију. До 1918. у војсци Краљевине Србије у саставу штаба команде постојао је војни прота, а војни свештеници су били распоређени у штабовима дивизијских команди и у штабовима активних пукова.

После Првог светског рата у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, при Министарству војном и морнарици постојало је тело које је руководило свештеничком струком, а у њему су били по један војни свештеник прве класе за православну, римокатоличку и муслиманску вероисповест.

Врховни војни свештеник (референт) за православну веру потпадао је под црквену јурисдикцију српског патријарха. За војнике богослужења су одржавана у капелама и црквама у кругу војних објеката, а тамо где их није било, у локалним верским објектима.

Уз Дан Техничког опитног центра – 22. март

Велика обнова

Поред уобичајених лабораторијских и полигонских испитивања, који су њихов основни задатак, протекла година била је за Технички опитни центар у знаку обнове – техничке и грађевинске. Посебно Центра за испитивање наоружања у Никинцима који, набавком 3Д балистичког радара и нове мерне опреме, поприма изглед хај-тек лабораторије.

Припадници Техничког опитног центра могу за прошлу годину да кажу да је била успешна, а највреднија је набавка 3Д балистичког радара за Центар у Никинцима.

Највећи део средстава из финансијског плана искоришћен је за техничко и грађевинско одржавање. После 38 година ТОЦ више не станује у баракама – добили су модерну и савремено опремљену зграду. Број за-

пслених повећан је пријемом младих инжењера, па је тој установи осигурана будућност.

Оптерећење испитивача

Главни задаци у прошлој години били су испитивање возила ФАП 1118 ради верификација отклоњености недостатака, потом платформе за деконтаминацију SANIJET C.921M-09, која је уграђена на ФАП 1118 БС/АВ, 4x4, потом авион „ласта“ – први про-

тотип П-1 и испитивања 15 серијских авиона за инострано тржиште. Две групе пилота из тог центра боравиле су у Ираку и тамо обавиле завршну предају и испоруку прве групе авиона „ласта“ Ирачанима.

Директор ТОЦ-а пуковник Горан Стојановић каже да су те главне задатке пратила бројна верификациона испитивања, посебно оптоелектронских средстава и неких средстава везе. Испитована је и нова униформа са дигиталном шаром. Завршена су испитивања материјала и рефлексије дигиталне шаре, тако да је први извештај био позитиван и пробна партија униформе употребљена је за промоцију потпоручника.

– Била су врло захтевна испитивања возила. Радило се на неприступачним теренима и у неповољним временским условима и таква испитивања требало је добро и логистички организовати јер их је пратио тим од десетак

Испитивање система „оркан“ са уметнутом циви у Никинцима

људи. Они су, кад се све сабере, провели на терену више од четири и по месеца – каже директор Стојановић.

Наш саговорник истиче да се резултати добијени на тим испитивањима возила множе најмање са фактором 15. То значи да ако је у условима испитивања возило прешло 1.000 km, као да је у нормалним условима превалило 15.000. Наравно, возила се тада подвргавају најтежим условима у којима ће ретко бити током експлоатације.

Завршена су испитивања „оркана“ са уметнутом цеви, а средство је позитивно оцењено. У организацијском смислу била су то изузетно захтевна испитивања.

Стручњаци ТОЦ-а били су ангажовани и око верификације освојености генералног ремонта неких компоненти за тенк Т-84.

На полигону у Никинцима испитивано је и оно што наше фабрике одбрамбене индустрије и „Југоимпорт“ раде за извоз. Таквих опитовања прошле године било је више од 200. Она се обично раде уз присуство страног купца. Најобимнија и најзахтевнија била су испитивања серије самоходне хаубице 155 mm НОРА-К за извоз. У децембру, то оруђа предато је иностраном купцу.

– Некако нам се и ове године догодило да смо на полигону у новембру и децембру радили као драгстор. Такође, редовно нам се дешава да у исто време добијемо на испитивање неколико сличних средстава. Рецимо, у задње две године је пуно испитивања оптоелектронских справа, ноћних и дневних нишана, и то за потребе наше војске. Та испитивања не само да дуго трају већ за њих можемо да одвојимо само неколико људи. Зато морамо да, у сарадњи са тактичким носиоцем, одредимо приоритете – истиче пуковник Стојановић.

Предњаче ваздухопловци

Ако је судити по обиму посла, први човек ТОЦ-а каже да су предњачили запослени у Центру за летна испитивања. Укупно су извели око 1.300 летова, са просечним налетом од 80 сати, што је скоро дупло више

СВЕЧАНИ СКУП

Свечаним скупом у Техничком опитном центру обележен је 22. март, Дан те установе. Запослене је поздравио генерал-мајор Митар Ковач, начелник Управе за планирање и развој ГШ ВЈ. Он је истакао да данас Технички опитни центар има јасно место у систему одбране и да се више не поставља питање његовог опстанка као установе за испитивање средстава НВО. У његово опремање уложена су знатна финансијска средства и такав тренд наставиће се и убудуће, посебно Центра за испитивање НВО у Никинцима.

О неким од многобројних задатака који ове године очекују ТОЦ говорио је директор те установе пуковник Горан Стојановић.

него 2009. године. Осим испитивања прототипа авиона „ласта“ и примопредајних испитивања 15 серијских авиона „ласта-С“ за извоз, у том центру

обучено је осам припадника иностраног ваздухопловства за тај авион и спроведена је комплетна летачка обука од око 120 летова.

Завршен је курс за 24 пробна пилота нашег ваздухопловства – за авионе и за хеликоптере. Након скидања забране и поправке авиона „орао“ увели су у тренаж и пилоте тог авиона. У току је селекција пилота који су се из јединица нашег ваздухопловства пријавили за опитне. Сада је процес у завршној фази и биће одабрана двојица који ће ући у састав ТОЦ-а. Иначе, прошле године обуку су завршила три опитна пилота. Такође, опитни пилоти из ТОЦ-а учествовали су на аеро-митинзима у Данској, Немачкој, Мађарској, те на више манифестација у нашој држави – приликом Дана авијације, промоције потпоручника, на Дипломцу и недавно на вежби Ушће 2011.

Били су ангажовани и опитни падобранци и они су направили око 200 скокова, без иједног инцидента. На-

БРОЈКЕ

Број задатака испитивања сличан је оном из 2009, али је повећан обим оних комплекснијих и организационо захтевнијих. На Полигону у Никинцима извршено је око 270 различитих испитивања, од тога је више од 200 било за потребе извоза. Испитивачи су на полигону провели 359 радних дана и остварено је 22.141 радних часова. Испалино је 26.049 артиљеријских пројектила, а 48.352 стрелачких. Возила ТОЦ-а прешла су током године више од 400.000 километара.

равно, у све те активности били су укључени и припадници Сектора за ваздухопловна средства.

Подмлађивање

У току протекле године ТОЦ је постао богатији за два доктора наука, три магистра и једног специјалисту. Докторске дисертације одбранили су потпуковник Ненко Бркљач и војни службеник Душан Остојић, нови магистри наука су мајор Предраг Ракоњац и капетани Мирослав Јовановић и Слађан Пекмезовић, а потпуковник Дејан Павловић одбранио је специјалистички рад.

Право освежење био је пријем 12 младих инжењера са факултета и из Војне академије. Кадар је знатно подмлађен, посебно у секторима за наоружање и електронику. Они ће уз искусан истраживачки кадар имати квалитетну обуку и моћи ће што брже да се оспособе за самосталан рад.

Почетком ове године у састав ТОЦ-а доћи ће још три млада инжењера, а следеће ће се подмлађивати полигон у Никинцима и Сектор за метрологију.

– Сада имамо критичну масу младих инжењера који могу за годину-две да преузимају поједине послове. И не само то, они су већ унапредили наш рад у неким областима, јер су вични информатици. Пошто смо организовали курс за примену Lab View, сваки полазник имао је задатак да неки конкретан процес аутоматизује и реши, па тако имамо девет мањих пројеката који су унапредили наш рад. На пример, повећана је аутоматизација мерења у области метрологије, електромагнетској компатибилности – каже Стојановић.

Педесет деветоро стручњака лане је завршило 13 курсева у организацији војске, а у ТОЦ-у су одржавани интерни курсеви, нпр. MS Project, тако да се сада сваки њихов задатак планира у том програму.

Направили су помак и у апликативном софтверу и примени у мерењима. Сређују базу података њихове техничке документације која броји преко 6.000 извештаја и елабората и

до сада су успели да преведу у електронску форму око 1.000 докумената. Обојили су и базу стандарда. Њихова стандардотека сада има 6.563 стандарда, а више од 50 одсто је у електронској форми. Добијају и НАТО стандарде и СТАНАГ-е, а циљ им је да по њима испитују.

Неки од практичних резултата њиховог рада приказани су на научним скуповима. Прошле године учествовали су на седам научних скупова, од тога четири међународна, а у ТОЦ-у се ради на три истраживачка пројекта.

Посете, сајмови...

Технички опитни центар су у току 2010, у оквиру међународне војне сарадње, посетиле делегације министарства одбране Црне Горе, Египта и Чешке. Центар за испитивање НВО у Никинци обишли су страни војни представници акредитовани у Републици. Након тих посета уследили су конкретни помаци у сарадњи са њиховим сличним институцијама. На позив швајцарске војске представници ТОЦ-а посетили су прошле године Тест центар њихове војске, а ове године планирана је узвратна посета. Осим тога, врло је битно што су прошле године послали екипу на сајам AIR spaces testing у Хамбургу. То је најпознатији сајам опрема за испитивање ваздухоплова. Надају се да ће и ове године отићи на тај скуп. Директор објашњава зашто је то важно:

КВАЛИТЕТ

– Када радимо верификациона испитивања средстава са домаћег тржишта, често долазимо у ситуацију да од три-четири узорка, два имају неки недостатак и да је потребно испитати целу пробну партију. Чињеница је да су генерално у Србији интерне контроле у предузећима доста нижег нивоа него раније и ми се сусрећемо са ситуацијом да, иако формално имамо потврду да је све испитано, пракса не говори тако. Сва наша истраживања указују на то да се војни контролори морају вратити у предузећа, макар она одбрамбене индустрије – каже директор пуковник Стојановић.

– Без тога, слепи смо и поред очију. Хоћемо да се опремамо, а незнамо шта све постоји и колико кошта. Неће нам нико путем интернета рећи ни оквирне цене. То је проблем јер ако желимо да набавимо неку опрему морамо урадити студију развоја и покренути реферате. Ако не знамо цене, то је као да не знамо ништа.

Пракса одлазака на сајмове уродила је плодом јер су прошле и ове године уговорили набавку нове опреме. Нешто је испоручено, а нешто стиже.

Општовања возила ФАП 1118 била су захтевна и дугоштрајна

Никинци у новом руху

Центар за испитивање наоружања у Никинцима, њихов најзначајнији ресурс и лабораторија, модернизује се већ две године. Модернизација се одвија у складу са елаборатом о капиталном опремању и инфраструктурном уређењу. Најзначајније је, већ поменуто, потписивање уговора за испоруку 3Д балистичког радара, а од 14. до 18. марта представници ТОЦ-а били су у Данској на фабричком пријему тог радара. То је, како кажу, испуњење њиховог сна јер им се отварају огромне могућности у истраживању спољне балистике и ваздухопловним апликацијама. Наш саговорник истиче да су, захваљујући љубазности произвођача, добили комплетно упутство и документацију коју су готово у целини превели на српски језик.

– То средство ће умногоме подићи квалитет наших мерења, а корист ће имати и наше развојне институције, пре свега ВТИ и фабрике одбрамбене индустрије, јер ће добијати податке који ће, надам се, скратити процес развоја средстава НВО и допринети њиховом квалитету.

У ТОЦ-у су, међутим, отишли и корак даље. Како се радар испоручује сепаратно и монтира на позицију одакле се мери, одлучили су да направе покретну балистичку лабораторију. То значи да ће у кабину, која се сада израђује, бити смештене све компоненте радара, и он ће бити лако покретан и брзо спреман за употребу – за десетак минута. Покретна лабораторија биће премијерно приказана током обележавања 60. годишњице полигона Никинци, а у пуном сјају заблистаће на „Партнеру“.

Осим радара, покренуте су набавке више других значајних мерних система. Ове године требало би да буде завршен пројекат Безбедносног информационог система Никинци, којим се максимално повећава безбедност током испитивања на полигону. Полигон је сада покривен оптичком мрежом каблова, а видео и процесни сигнали стижу у контролну собу потпуно реновираног објекта. Сва испитивања прате се и снимају

Општински пилоти из ТОЦ-а учествовали су на више аеро-мишिंगа: пред лећу авионом „ласџа“

Будући изглед 3Д балистичког радара

УСЛУГЕ

Њихов систем квалитета провераван је прошле године по разним основама. Ресертификовали су систем менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2008-, њихово сертификационо тело према захтевима стандарда SRPS EN 45011: 2004-, па Центар за испитивања производа према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025:2006-. Захваљујући томе знатно је повећан обим посла, посебно услуга које раде за привреду – сертификације противпожарне опреме и заштине опреме за индустрију.

видео-камерама из више позиција, чиме је омогућено да чланови тима који учествују у испитивањима могу у заштићеном простору да виде слику испитивања у реалном времену, и то из више углова.

У оквиру тог система развијен је софтвер за обраду података испити-

вања на полигону. Софтвер је пуштен у рад пре неки дан и сад се пуне базе података. Он ће омогућити да се резултати испитивања бележе у електронској форми и да преко оптичке мреже долазе до групе за обраду података. То значи да ће извештај о гађању моћи да се уради за посла сата и то на траженом језику. Тај софтвер је на проби и током шест месеци радиће се паралелно старом и новом методологијом.

Центар у Никинцима није само технички модернизован већ и грађевински обновљен. Осим командне зграде, потпуно су реновиране фасаде на још три објекта, те стара пиротехника и велике клима-коморе. Изграђена је надстрешница на С пласману, а припадници полигона су сами потпуно обновили објекат у коме су велика сала и трпезарија...

– Све то смо урадили захваљујући нашим приходима, који су, да напоменем, дупло већи него у 2009. години. Очекујемо испоруку још неке опреме – гониометара, метролошке опреме за температуру и влагу... Када све то буде заокружено до краја године, онда ће овај полигон постати хај-тек лабораторија. Међутим, не можемо све сами. За ремонт електроенергетске мреже, водовода, путева треба нам помоћ, али и то ћемо решавати – истиче на крају разговора директор ТОЦ-а. ■

Мира ШВЕДИЋ
Снимци: фото-документација
Техничког опитног центра

Кадети Војне академије у Немачкој

У оквиру 15. интернационалне недеље, кадети Војне академије боравили су од 14. до 20. марта у посети Официрској школи Оружаних снага Немачке у Дрездену. У српској делегацији били су поручник Бранислав Николић, командир вода у Првом кадетском пуку, и кадети Ненад Кањевац и Срђан Милојевић.

Кадети су током посете сагледали систем војног образовања у немачким оружаним снагама и обишли културноисторијске знаменитости Дрездена, Берлина и Потсдама. Такође, посетили су Министарство одбране Немачке, Центар за борбену обуку, Центар за симулације и Војну болницу.

Поред наше делегације, на 15. интернационалној недељи учествовали су и представници војних академија САД, Белгије, Пољске, Португалије, Литваније, Естоније, Египта, Шведске, Кине и Хрватске. ■

Делегација Исламске заједнице у Војној академији

Војну академију је 21. марта посетила делегација Исламске заједнице Србије, коју је предводио муфтија србијански Мухамед Јусуфспахић. Том приликом муфтија је одржао предавање слушаоцима генералштабног усавршавања – „Безбедност на Балкану – допринос верских заједница“.

Објашњавајући значење појединих речи у арапском, турском и српском језику, он је говорио о доприносу верских заједница безбедности Балкана. Као значајан детаљ у животу људи, муфтија је истакао осећај припадности друштву и држави, наглашавајући да се то заједничким суживотом на одређеном простору гради и развија. ■

Војни гимназијалци на такмичењима

Током фебруара и марта ученици Војне гимназије учествовали су на општинским, регионалним и државним такмичења из области обавезних школских предмета и из области школског спорта.

На Републичком такмичењу, које је одржано 19. и 20. марта у Нишу, ученик другог разреда Војне гимназије Максим Лалић освојио је другу награду на такмичењу из математике, где је постигао 92 од 100 поена.

После општинског такмичења из историје, које је одржано 19. марта у Угоститељској школи у Београду, девет војних гимназијалаца првог и трећег разреда пласирало се на градско такмичење, које ће се одржати половином априла. ■

Вежба у центру за симулације

Центар за симулације и учење на даљину Војне академије отворио је врата у марту и кадетима. После слушања основног командно-штабног курса и командно-штабног усавршавања, и кадети последње године студија имали су вежбе на компјутерима Центра. Симулациони софтверски програм ЈАНУС, објашњава потпуковник Горан Шимић, начелник Центра, донирало је прошле године Министарство одбране Француске. Од тада се у Центру налази и саветник за симулације – потпуковник Дамијан Пароа, који преноси француска искуства у примени програма.

Док су официри на усавршавању у Школи националне одбране у протеклој години вежбали симулације дејстава и противдејстава батаљона и бригаде, кадети 132. класе оклопних јединица и пешадије прои-

гравали су на првој симулацији деловање вода. Вежба је омогућила да будући потпоручници примене знање које су стекли на часовима тактике.

– Планирамо да ова класа кадетата до краја летњег семестра у Центру реализује половину наставних обавеза из тактике. Редовна настава, на тај начин, биће у функцији вежбе *Дипломац 2011* – каже пуковник Иван Јалови, руководилац Одсека Копнене војске у Катедри тактике.

Према речима кадета Дејана Дојића и Младена Томића, овакав начин увежбавања јесте провера свега онога што су на часовима теоријски учили. Тактичке вежбе изводе се у реалном времену и могу да се понове више пута. Све личи на својеврсну компјутерску игру. ■

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ 63

Деца и интернет

Време у коме живимо обележава неслућени развој информационо-комуникационих технологија. Савремено друштво претвара се у информационо, па данас не можемо ни замислити живот без информационих технологија, које знатно утичу не само на наш рад и радно време, већ и на слободно време.

За кратко време постојања (1983. године пушта се у комерцијалне сврхе) интернет је донео промену на глобалном нивоу у начину и брзини комуникације. На тај начин измењен је живот обичног човека, а испољио је утицај на све области нашег животног окружења. Зависност од интернета је све већа – користи се и за укључивање или искључивање грејања у кући, за дојаву алармног кућног система, резервацију авионских карата...

Деца чине велики део све бројније армије корисника информационо-комуникационе технологије. Амбициозни родитељи сматрају да је једна од основних ствари за децу да познају рад на рачунару. Сам по себи, тај став не представља проблем јер је несумњиво да ће се деца у будућности све више сусретати а том врстом технологија. Ипак, да ли такав став родитеља има оправдање када се рачунар користи неконтролисано?

Пише Бојан МИЛЕТИЋ

Угрожена приватност

Када је реч о заштити података који се односе на личност, говори се о заштити права приватности као једног од основних, неотуђивих и апсолутних људских права сваког појединца, права који обезбеђује интегритет личности, зарад чувања слободе његовог приватног живота

Информационо-комуникационе технологије су реалност и имају и позитивне и негативне ефекте. Један од негативних свакако је укидање приватности.

Под приватношћу се подразумева право појединца, као корисника и субјекта података, на приватност говора, локације, идентификације... Сигурност података подразумева заштиту података од откривања неовлашћеним корисницима или од неовлашћеног складиштења. Она претпоставља да су корисницима доступни само они подаци који и треба такви да буду. Поверљиве податке не смеју да открију неовлашћени појединци или други злонамерни корисници.

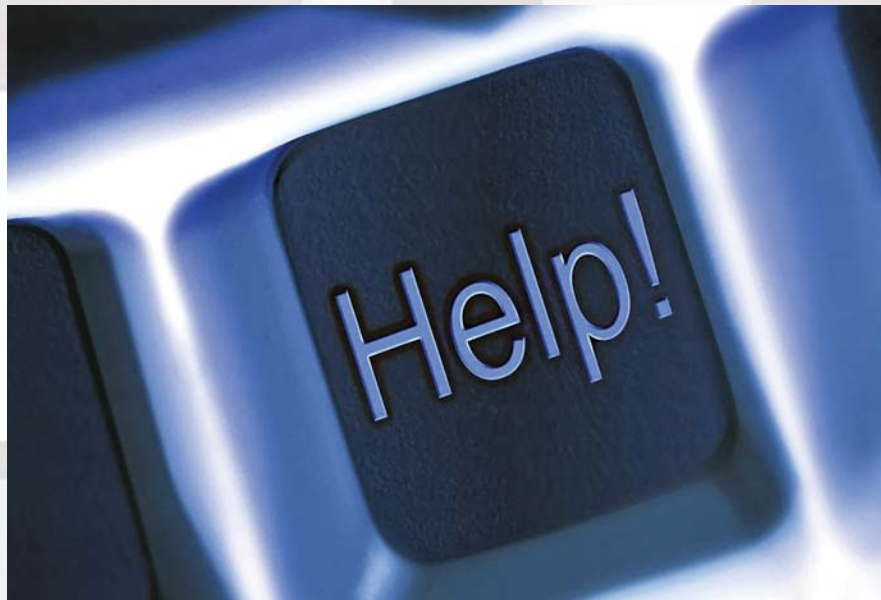
Ограничавање приступа подацима, применом одређених метода, техника и правних норми, сматра се заштитом података, којом се штити и интегритет целокупног рачунарског система. Када је реч о заштити података који се односе на личност, говори се о заштити права приватности као једног од основних, неотуђивих и апсолутних људских права сваког појединца, права који обезбеђује интегритет личности, зарад чувања слободе његовог приватног живота. Управо је право на приватност данас највише угрожено прикупљањем, обрадом, меморисањем и достављањем података о одређеној личности. Зато је све више оних који приватност појединаца виде као право да контролише за кога и како његови подаци могу постати доступни другима. Тај вид приватности добија и посебно име – информациона приватност.

Све су бројнији захтеви за успостављање новог, вишег нивоа заштите података о деци, као корисника информационо-комуникационе технологије, који онемогућава манипулаци-

ју том најмлађом категоријом интернет популације.

Пошто деца спонтано истражују и спознају свет око себе, потребно их је научити да поимају ствари на прави начин и тако им помоћи и заштити их од разних опасности. Овде долази до изража-

Стручњаци упорно истичу да су они који најчешће злостављају децу њима познате особе, особе из њиховог најближег окружења. Однос се базира на поверењу родитеља и детета према тој особи, која, најчешће, ни не личи на злостављача. И поред тога што прецизни

ја родитељски надзор, битан зато што се свакодневно сусрећемо са појавама лоших експлицитних садржаја који нису за децу. С једне стране, интернет је претрпан таквим материјалима, а с друге, опасност представља недовољно знање о томе како деца користе рачунар. То је посебно уочљиво кад је реч о доступности причаоница (chat) на којима је злоупотреба деце веома честа. Да би се такве ствари предупредиле потребна је знатно активнија реакција, не само породице и школе, већ и саме државе, која у том погледу не би смела да закасни.

подаци о насиљу над децом у нашој земљи из различитих разлога не постоје, евидентно је да је такав вид насиља и код нас у порасту. Најчешћи облици насиља над дететом су физичко и психичко злостављање, сексуална злоупотреба, занемаривање и угрожавање безбедности на интернету. Ту се пре свега мисли на дечју порнографију, расизам, говор мржње, радну дискриминацију и угрожавање приватности.

Безбедност деце на интернету

Основни проблем јесте што деца често остављају на интернету личне податке или фотографије. Зато је важно да родитељи знају шта им деца раде на интернету, које адресе посећују и у којим ситуацијама остављају податке о себи, па и о породици.

Данас је интернет незаобилазан чинилац комуникације, информисања, забаве. Стога је потребно поседовати бар основна знања о раду на интернету, јер у супротном може доћи и до грубог нарушавања безбедности корисника. Код нас нема обједињених података колико деца користе интернет, али се претпоставља да је тај број мањи у односу на земље Европске уније.

Основни проблем јесте што деца често остављају на интернету личне податке или фотографије. Зато је важно да родитељи знају шта им деца раде на интернету, које адресе посећују и у којим ситуацијама остављају податке о себи, па и о породици. О информационо-комуникационим технологијама деца често знају више од својих родитеља. Због тога је потребна едукација не само родитеља него и учитеља, наставника, педагога и других који су укључени у васпитно-образовни процес. Коришћење интернета без претходног плана може бити веома опасно, када лутање интернетом личи на шетњу неком метрополном, где никада не можете бити сигурни шта ће се десити.

Апсолутна заштита на интернету не постоји, али постоје програми који ограничавају деци доступност неком лошем садржају. Већина програма је бесплатна и може се наћи најједноставнијом (google) претрагом. Такви програми могу да прате активност детета и да му забране приступ ка нежељеним садржајима. Такође, постоје

провајдери који могу да блокирају такве садржаје.

Изложеност проблематичном садржају

Постоји читав спектар проблематичних садржаја који забрињавају родитеље, али се већина истраживања

фокусира на насилне медије (филмови, музика и слике) и порнографију, иначе легалне за одраслу популацију. Остали проблематични садржаји обухватају говор мржње и активности који воде ка самоповређивању.

У зависности од система вредности неке породице, више категорија садржаја могу се сматрати проблематичним, па се тек очекују истраживања у тој области. Међутим, већ је јасно је да постоје три основна проблема у вези с таквим садржајима. Поред тога

Приступ без контроле

Амерички Национални институт правде (National Institute of Justice), посебно указује на распрострањеност дечије порнографије на интернету, која има тенденцију сталног ширења, што изазива и те како велику забринутост. Утолико пре што интернет и on-line сервиси путем мреже имају изузетно снажан утицај на животе великог дела дечје популације.

Истраживање у Енглеској показује да млади изјављују да у великом проценту (74,4 одсто) имају приступ мрежним садржајима када год то пожеље и без икаквих забрана. Такође, забрињава висок проценат (40,5 одсто) оних који кажу да ретко причају са родитељима јер су незаинтересовани, док је изражен проценат (51,5 одсто) оних који изјављују да се осећају сигурно када су на мрежи, што је наравно, опасно варљива ствар, и из њиховог угла објективно неутемељено полазиште.

намерно или ненамерно, могу да имају негативне психолошке утицаје на понашање деце.

Све је више деце која су укључена у свет интернета који им омогућава да без контроле прегледају шта желе. Ово је озбиљно упозорење за родитеље али и за учитеље, наставнике, друштво уопште. Не би било добро да се направи грешка и да друштво остане немо на то упозорење. Сlike дечије порнографије лако се дистрибуирају интернетом и тако завршавају на различитим локацијама у свету. Исто тако, рачунари који имају функцију огласне табле не користе се само за смештање слика и података, већ и за остваривање комуникације. Они се користе и за налажење жртава међу малолетницима.

Млади све више времена проводе на мрежи. У истраживању чији су резултати публиковани на Међународном саветодавном конгресу за младе (IYAC) дошло се до података који указују да је просечни корисник, млађе популације, између 11 и 14 година, да 28 одсто од 1.277 испитаника користи Интернет сат-два дневно, а да 25 одсто проведе три и више сати на мрежи.

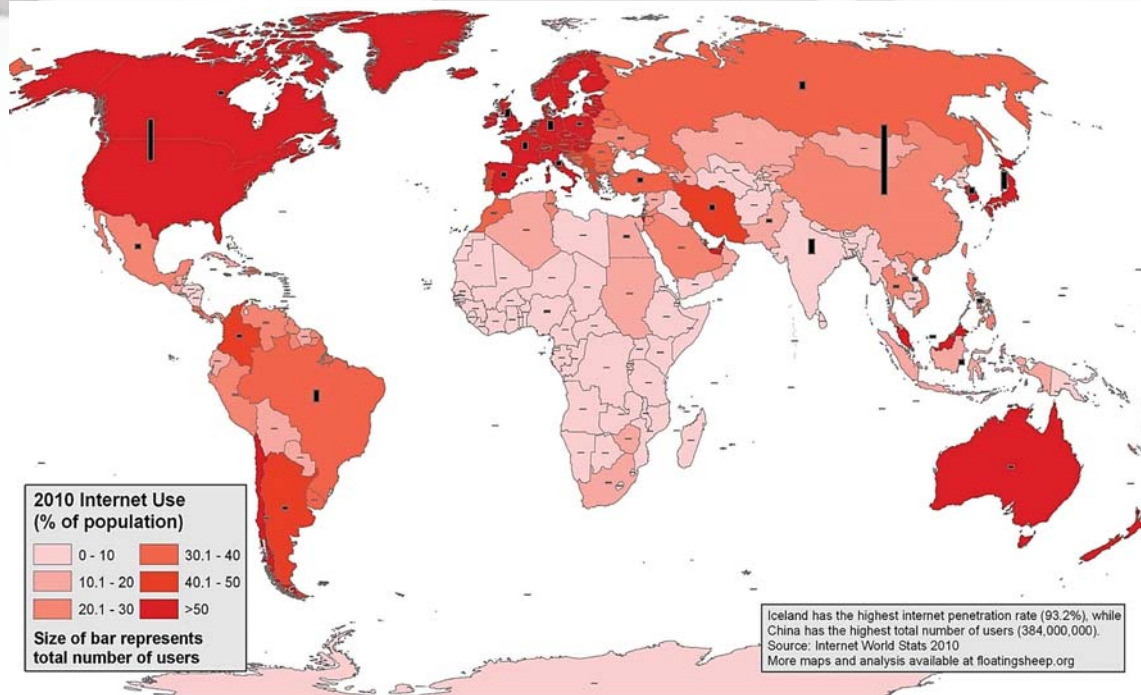
су „веома забринуту“ због количине насилних садржаја са којима се њихова деца сусрећу. Изложеност насилним садржајима представља широк спектар проблема, јер се обично јавља као део заједничке активности на мрежи. Деца су изложена насилном садржају у видео-игрицама, на вестима и у видео-записима који су у оптицају међу младима. Видео-игре су уобичајени жанр у којима се млади сусрећу с том врстом садржаја.

Скоро сви малолетници (94 одсто) играли су неку врсту видео-игара, а скоро половина њих (49 одсто) играло је игре намењене одраслима у претходних шест месеци. Иако се играње игрица сматрало мушком делатношћу, подаци указују да су 44 одсто играча на мрежи жене. Дечаци имају тенденцију да преферирају другачије врсте игара него девојчице. Млади дечаци имају тенденцију да играју више насилне игре, док девојке више воле игре које укључују друштвену интеракцију, ненасилан садржај и мање такмичарских елемената.

Дечија порнографија

Дечију порнографију представљају слике и видео-снимци који приказују малолетнике у сугестивном положају или експлицитним сексуалним радњама. Дечија порнографија је посебно страхан злочин, јер се ради о сликама и филмовима који су запис сексуалног злостављања детета. Проблем је што дечија порнографија продужава идеју да је сексуални однос одраслих с децом прихватљив.

Они који гледају такве сајтове, на пример, могу погрешно да верују да су деца добровољни учесници који уживају у делу, не препознајући дејство моћи. Помисао да се такав садржај користи за фантазије преступника узнемирава и жртве и јавност у целини. Поред тога што је кривично дело само по себи, дечија порнографија

што млади, по свему судећи, нису свесни изложености нежељеним проблематичним садржајима током активности на мрежи, примећено је и да све више имају могућност да траже и приступају подацима који су забрањени законом или им бране родитељи.

На крају, нема сумње да такве активности,

Доступност насилних садржаја

Насилни садржај на интернету може настати из филмова, слика и видео-игара, од којих су многе умрежене. Према поменутом истраживању скоро половина (46 одсто) родитеља каже да

ја представља и сексуално подстрекавање. Неки починиоци излажу младе дечијој порнографији у току процеса сазревања и снимају видео-снимке и слике сексуалних радњи са њима или питају младе да се сами сликају. Када се ови видео-снимци и слике ставе на интернет странице, скоро је немогуће спречити да трећа лица њима тргују, скидају их и прегледају.

Велики допринос у заштити младих од порнографије пружа Центар за бригу о дечијој експлоатацији и заштиту на мрежи (СЕОР) који постоји у Енглеској. Једна од најбитнијих последица деловања Центра јесте да су се управо власници сајтова са садржајима за одрасле, који су се сматрали друштвено одговорним, сами јављали и нудили кооперацију Центру како би заједнички формирали фронт заштите најмлађих.

Укључивање великог броја организација, факултета, институција, помогло је у праћењу и хватању многих преступника, а омогућено је и боље упознавање са склоностима преступника и раније уочавање могућих опасности. Такође, Центар је повећао значај 9. фебруара – Дана сигурнијег интернета у свету, својим апликацијама, семинарима, прилозима, извештајима и родитељским вечерима посвећеним управо проблематици доступности неодговарајућих садржаја младима.

Осим програма које волонтери широм света инсталирају у школским мрежама, а за заштиту према препоруци СЕОР-а, и поред заштитничког претраживача (CLICK-СЕОР), у сарадњи са „Мајкрософтом“, Центар је лансирао и цртани филм за петогодишњаке „Авантуре Лија и Ким“, који учи децу о појму и значају поверења и приватности личних података.

Преступници на мрежи

Дечију порнографију на интернету чине не само претпубертетлијска деца, већ и адолесценти малолетници. Један број починилаца кривичних дела дечје порнографије су прави педофили који користе интернет да задовоље своју опседнутост претпубертетлијском децом, од лоцирања и сакупљања слика до филмова који укључују дечију голотињу или сексуалне чинове. Други преступници, који

у највећој мери нису активни на интернету, производе видео-снимке и слике дечијег злостављања или силовања, ко-

је дистрибуирају на различите начине, а који могу на крају завршити на мрежи. Неки преступници осећају потребу да опсесивно прикупљају и слажу низ сексуално девијантног материјала, не ограничавајући се на слике и филмове са децом.

Порнографски садржаји

Сусрети са порнографијом су изазов за многе кориснике интернета. Изложеност порнографском материјалу укључује убацивање сексуалних термина у претраживачима, преузимање садржаја намењених само одраслима и начин тражења сексуално тематских веб-сајтова (као што је куцање познате адресе намењене само одраслима).

Једна студија указала је да већина нежељеног излагања долази из „непожељне“ електронске поште, погрешног уноса адресе или претраживањем помоћу кључне речи која „да неочекиване резултате“. Старији тинејџери ће пре наићи на порнографски материјал тражењем појединих садржаја. Иако интернет има доминантну улогу у страховима одраслих, већа је вероватноћа за сусрет са порнографским садржајем ван мреже, у медијима као што су филмови или часописи.

Сексуално подстрекавање

Веза између дечје порнографије и злостављања јесте спорна. Постоје три основна разлога због којих треба бити забринут у вези с мрежном дечијом порнографијом – преступници који гледају и тргују дечијом порнографијом отварају тему. Девијантне сексуалне фантазије, засноване на интернет сликама, могу створити потребу за сексуалним злостављањем друге деце. С друге стране, дечија порнографија је понекад створена током одрастања заједнички и преступника и младе жртве (што може или не мора завршити на мрежи). Упркос малом проценту жалби међу младима, то јесте озбиљан проблем за појаву обе врсте, и контакт преступнике и преступнике дечијом порнографијом.

Иако је само мали проценат младих који излазе у сусрет преступницима, сматрајући њихове

захтеве ласкавим, гламурозним, авантуристичким или изразом њихове љубави и оданости, то може бити велики допринос за производњу илегалних материјала. Не баве се искључиво одрасли производњом сексуалног садржаја са приказом младих. Додатни проблем јесте присуство таквог садржаја које генеришу млади, и то фотографија намењених за приказивање о другим малолетницима. Такође, иако неки садржај није намењен за одрасле, интернет може да одигра улогу у ширењу фотографија и снимака с телефона са камером, камера и дигиталних апарата, потенцијално стављајући их надокхват руке конзументима дечје порнографије.

Говор мржње

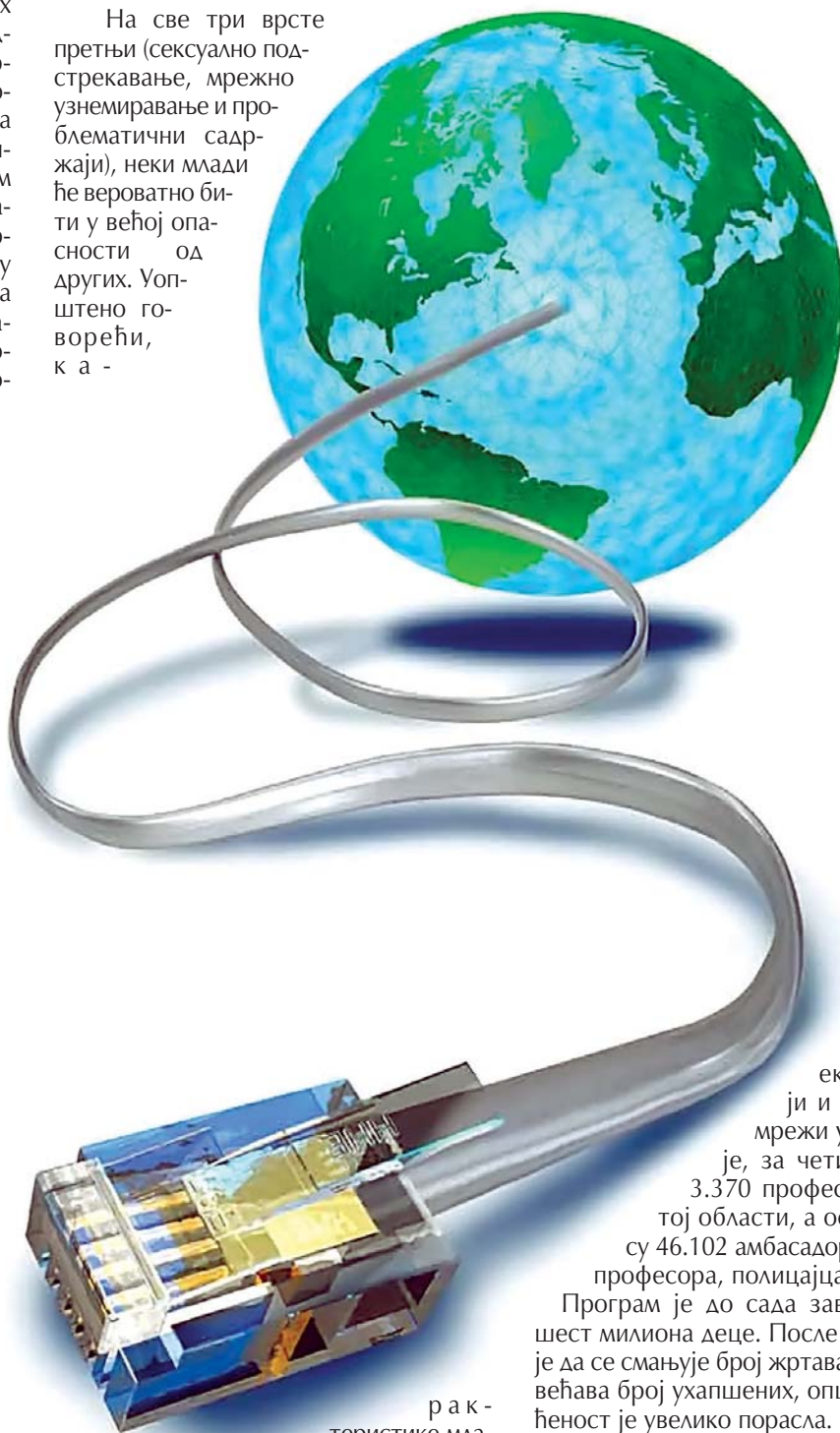
Говор мржње и садржаји који укључују могућност самоповређивања јесу две области које изазивају забринутост у погледу изложености младих. Говор мржње је специфична врста мрежног садржаја који је дизајниран да прети појединим групама јавно и да делује као пропаганда за поједине организације. Поменуте групе користе интернет да би регрутовале нове чланове, везујући их са сличних сајтова и заступају насиље уз претњу другима.

Анализа екстремистичких група у Америци утврдила је да су такве врсте сајтова углавном коришћене за дељење идеологије, пропаганде и регрутовање и обуку. Такође, постоји забринутост да би мањи број младих могао починити „оф-лајн“, или на мрежи, кривична дела или да се укључе у интернет узнемиравање. Те групе су прилично технолошки прилагодљиве, и усвојиле су нове технологије популарне код младих, као што су блогови. И поред тога што ове интернет групе користе мрежу као начин за ширење својих порука и промоцију претећег садржаја, број таквих сајтова је и даље миноран у односу на укупан број постојећих сајтова.

Странице чији садржаји укључују могућност самоповређивања представљају још један елемент проблематичних садржаја. Постоји огромна забринутост јавности због интернет страница које су посвећене самоповређивању и самоубиствима, или оних који подстичу младе да се укључе у проблематичне активности.

Фактори ризика

На све три врсте претњи (сексуално подстрекавање, мрежно узнемиравање и проблематични садржаји), неки млади ће вероватно бити у већој опасности од других. Уопштено говорећи, к а -

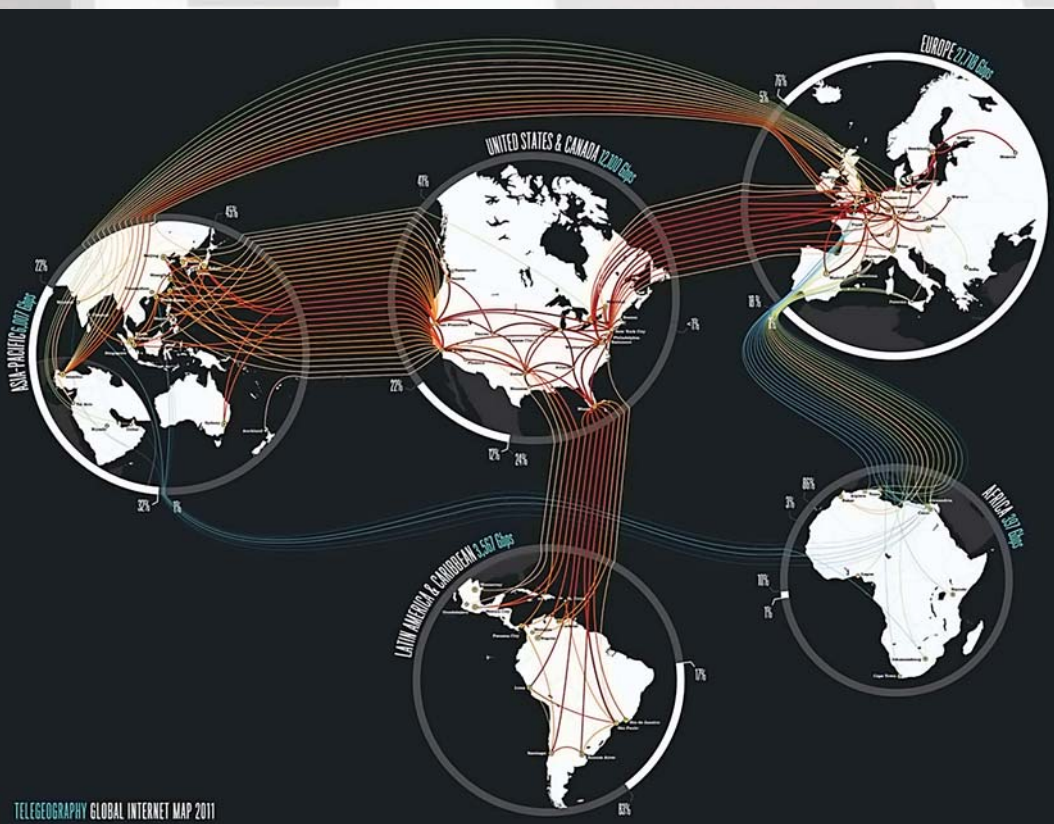

р а к -
теристике младих који пријављују напад на мрежи сличне су карактеристикама младих који пријављују напад и ван ње. Такође, они који су рањиви на мрежи, рањиви су и ван ње. На исти начин, они који су идентификовани као потенцијално „високо ризикантни“ (они који су искусили сексуално злостављање, физичко злостављање или родитељски конфликт), за њих је душло вероватније да ће бити подстрекавани.

У раду Центра за бригу о дечијој експлоатацији и заштиту на мрежи учествовало је, за четири године, 3.370 професионалаца у тој области, а оспособљена су 46.102 амбасадора, учитеља, професора, полицајца и тренера. Програм је до сада завршило око шест милиона деце. После тога, почео је да се смањује број жртава, а да се повећава број ухапшених, општа просвећеност је увелико порасла. Радом Центра повећао се и број пријава – узнемиравања, понашања и кретања преступника, и то највише код јавног сектора (38 одсто) и невладиних организација (29 одсто). Активност СЕОР-а показује да се одговарајућим мерама изложеност младих ризицима који прете са интернета смањује. ■

Мрежни контакт с непознатим

Интернет портал „Домино магазин“ објавио је резултате истраживања о навикама корисника интернета у Србији. Домаћи корисници највише времена проводе на интернету читајући вести, затим на некој од друштвених мрежа као што су Facebook или My Space, док су на трећем месту еротски садржаји. Занимљиво је да је чак 42 одсто испитаника некада изашло на састанак са особом коју су упознали на интернету.

Разговор са непознатим људима на мрежи је све чест и уобичајен, и између 45 и 79 одсто мла-

дих Американаца учествује у тој активности. Разговор с непознатим људима на мрежи не мора бити и није универзално ризичан, али може повећати могућност појаве сексуалног подстрекавања, посебно међу младима који су спремни да се укључе у разговоре о сексуалним темама.

При разговору с непознатим људима тешко је разликовати узрок и последицу, јесу ли млади више у опасности јер разговарају с непознатим људима или је код ризичних младих већа вероватноћа да разговарају с непознатима.

Повезивање на мрежи које доводи до контакта нису у суштини опасне активности. Регионална студија у Њујорку установила је да је 10 одсто основаца и 14 одсто средњошколаца позвало пријатеље не ванмрежни сусрет, али су то везе које имају за последицу обично пријатељство, несексуално понашање, и формира се између сличних узраста младих за које и родитељи знају. За социјално изопштене из друштва, ове мрежне везе могу играти кључну улогу у утврђивању идентитета и емоционални развој.

Објављивање личних података

Млади често објављују информације свих врста (текст, слике, видео) на друштвеним страницама на интернету. Иако је истраживање у тој области сасвим ново, изгледа да само мали број тинејџера поставља најосетљивије контакт информације, као што је телефонски број, на јавни профил. Чињеница да је остављање контакт информација у кориснич-

ке профиле представља аномалију, али скоро две трећине чланова шаље мање опасне медије као што су слике. Већина младих ставља информације као што су слике (81 одсто), родни град (93 одсто) и име (53 одсто). Само мали број (5 до 11 одсто) даје осетљивије информације – име и презиме или број телефона.

Занимљиво је да праћење студија о понашању младих на интернету

истих аутора указује на непредвидиве трендове у начину на који млади откривају информације о себи. Такође, млади откривају информације другачије у односу на пол – мушкарци више шаљу личне информације, а жене више слике. Мушкарци су ближи јавним профилима, док су женама ипак милији приватни профили.

Постављање личне или идентификационе информације често се посматра као ризично понашање, мада истраживања сугеришу да сам чин објављивања информација не може сам по себи бити фактор ризика. Другим речима, исти психосоцијални фактори који излажу младе ризику за мрежно подстрекавање и силецијство надмашују ризик од објављивања личних информација. Таква открића су у супротности с многим предложеним мерама посвећеним заштити младих на мрежи. Упркос тим напорима, број младих који открива личне податке у САД је повећан.

Facebook

Стручна јавност сматра да популарност Facebook-а представља такву слику која приказује да се јавност све више мири с нарушавањем приватности. Карактеристика те друштвене мреже јесте да се на њој успоставља контакт с великим бројем људи и да могу да се виде пријатељи ваших пријатеља и поруке које они добијају. Људи су одувек волели да завире у

туђе животе. Facebook представља нови вид друштвености, у којем људи не само да се добровољно одричу приватности, већ неки желе на тај начин и да рекламирају своју приватност, па су склони томе да је улепшају, украсе, поставе нове фотографије. Многи корисници нису свесни последица таквих поступака. Фотографије постављене на том сајту постају власништво сервиса и могу се користити у било које сврхе, а људи који се пријаве на Facebook имају тешкоћа да се одјаве.

Често се дешава да се неко пријави под туђим именом и постави туђе слике. О томе сведоче и медији који су писали да се Facebook суочава и с неколико тужби због нарушавања приватности. Поменута друштвена мрежа је тако подешена да сами можемо да контролишемо степен и ниво приватности али се често у пракси покаже да то није тако. Да би се предупредиле злоупотребе, корисници морају да науче да држе у тајности своје корисничко име и лозинку. Лозинка треба да представља комбинацију слова и бројева и да буде што тежа за откривање. У супротном, сваки корисник је изложен негативним појавама.

Размена лозинке

Делећи сопствене лозинке с пријатељима и колегама, млади се упуштају у ризик од мрежног деперсонализовања и коришћења њихових налога у делима узнемиравања. Мало се зна колико често млади деле лозинке и у којим околностима. Једно интернет истраживање утврдило је да је 22 одсто младих узраста од 12 до 17 година делило лозинку с пријатељем или с неким ко им је знан. У квалитативној студији о тинејџерима и социјалним медијима, утврђено је да тинејџери често деле лозинке с пријатељима и значајним познаницима, и као симбол поверења и да би добили техничку помоћ. Када пријатељство закаже, тинејџери понекад користе тај привилегован приступ једни против других. Вероватно је да дељење (размена) лозинки ствара ризик у погледу мрежног узнемиравања, али се тренутно мало зна о томе.

Искоришћавање деце

Расте број деце која користе интернет у интерактивном амбијенту,

Заштита дечјих интереса

Центар за бригу о дечијој експлоатацији и заштиту на мрежи већ четири године води бригу о томе да се заштите дечији интереси, али и да се развијају много бољи системи заштите младих на мрежи. Основни програмски циљеви Центра јесу – идентификација и заштита деце и младих од сексуалног искоришћавања и узнемиравања на мрежи, упознавање и едукација младих и родитеља о опасностима које интернет може носити, заштита деце и младих обезбеђивањем специјалистичких информација, подршка професионалцима у области заштите, строжа примена закона и привођење преступника правди. Такође и побољшање постојећих одговора на сексуалну експлоатацију и мрежно узнемиравање тако што развијају сигурније мрежно окружење.

који им омогућава велики избор онога што они желе. То је врло озбиљно упозорење родитељима и наставницима али и осталим релевантним факторима, које не би смело олако да се превиди. Сlike дечије порнографије лако се конвертују и оне као такве лако се преносе на различите локације у свету. Рачунаре педофили не користе само за транспорт и смештање слика већ и за комуникацију. Многи људи упуштају се у интимну конверзацију компјутерском мрежом и педофили користе предности то-

свом „боксу“ и може одмах да одговори.

Постоји много различитих „канала“ на којима се налазе разне „собе“ у које се може „ући“. Често „собе“ имају имена која у најмању руку охрабрују илегалну активност попут – „човек жели дечаке“, „старији мушкарац тражи сајберсекс с млађим тинејџером“ и слично. Они контакт са децом остварују преко е-поште и стварају пријатељске односе с њима. Прикупљају податке о деци и шаљу им одређене сексуалне текстове и порнографске слике. Многи педофили такође успостављају теле-

КЛИКНИ БЕЗБЕДНО

Министарство за телекомуникације и информационо друштво Републике Србије спровело је током трајања кампање „Клици безбедно“ истраживања у 16 градова у Србији, у којем је учествовало 509 ученика основних и средњих школа. Према резултатима истраживања деца мало и углавном неквалитетно проводе време на интернету. Најчешће га користе за забаву, углавном chat – 14 одсто, гледање спотова 16 одсто, док 12 одсто сурфује интернетом без претходног плана.

Када је реч о забавним садржајима, на првом месту јесте посета популарним друштвеним мрежама попут Facebook-а на којем има отворен налог 73 одсто испитаних, док 21 одсто има отворен налог на другој популарној мрежи за дружење My Space. Поред ажурирања налога на друштвеним мрежама (18 одсто) и играња игрица (17 одсто), мањи број испитаника изјавило је да интернет користи када жели да сазна нешто више о одређеној ствари (16 одсто). Велики број испитаних – 31 одсто изјавио је да њихови родитељи не знају шта они раде на интернету.

Интересантно је да чак 12 одсто ученика у Србији у листи својих пријатеља на Facebook-у има родитеље. Да су деца на интернету изложена ризичном понашању као и у стварном животу показује и чињеница да је њих 31 одсто лично срео особе које је први пут упознао интернетом. Иако је 85 одсто испитаних изјавило да није доживело неугодности на глобалној мрежи, осталих 15 одсто као најчешће непријатности наводе шиканирање, увреде, лажно представљање и стартовање од старијих особа.

ставља на наго тело друге особе. Такве слике се затим дистрибуирају другим особама без знања жртве.

Најопштији начин слања таквих слика јесте е-поштом. Педофили користе тај метод у покушајима да наведу дете на сексуалну конверзацију. Они деца, такође, шаљу порнографске слике и деце и одраслих покушавајући да их доведу у стање да почну да осећају да „сви“ чине такве ствари и да зато ништа није лоше ако се узимају такве врсте слика. Када појединац пошаље такве фајлове е-поштом, често

га да би се спријатељили с малолетницима. Забележени су случајеви да су деца нестајала после сусрета са педофилима.

Педофили, настрано настројени појединци који сексуално експлоатишу или траже децу, своје жртве налазе у дечијим зонама он-лајн сервиса, који су њихово ново игралиште, на којем се окупљају да би „ћаскали“ (chat). Тај сервис карактеристичан је по томе што саговорници шаљу једни другима поруке тако што једна страна куца поруку на тастатури, а друга је чита у

фонски контакт са жртвом и заказују „сусрете“ ради сексуалног искоришћавања.

Особе укључене у дечију порнографију често обмањују жртве слањем њихових фотографија другим особама. Један од начина на који то чине јесте да се представљају као фотографи и да могу да помогну деци да постану модели и често им нуде новац за позирање. Други начин је да након што успоставе „чврсту“ везу са жртвом кажу јој да желе „секси“ слике само за себе. Чак и ако им жртва пошаље „несексуалну“ фотографију, постоје графички програми који омогућавају измену фотографије тако што се глава жртве

подучава децу како да се ослободе било каквог доказа о томе да су примили фајлове. У ту обуку, између осталог, укључено је и следеће – пребацити фајлове на диск, а не држати их на хард – диску, на диску заменити назив фајла

називом неке игрице или другог дечијег програма што ће обманути родитеље, затим, заменити екстензију фајла. На пример, ако је оригинално име фајла teensex.jpg, замениће га Aladin.exe. Ако родитељи и покушају да активира-

ју такву дечију игрицу добиће поруку да постоји грешка и неће бити у стању да отвори фајл. Дете када буде желело да гледа слику само ће заменити екстензију exe. и јпг. и слика ће бити спремна за приказивање.

На интернету су врло активни и такозвани ловци на дивљач претраживањем или „ловци пришуњивачи“ – појединци који постају опседнути неком особом и онда прате жртву од сајта до сајта, тражећи и прикупљајући информације које њихова жртва оставља, с намером да лоцирају личне информације о њој, као што су адреса, број телефона, датум рођења... Они најчешће успостављају контакт с жртвом е-поштом. Поруке могу бити љубавне, претеће или сексуалне. При томе, пошиљалац најчешће користи различита имена за контактирање са жртвом. Информације прикупљене на описан начин они користе да узнемиравају, прете и плаше жртву и он-лајн и оф-лајн. ■

Мере заштите

Поред велике потребе за информацијама треба да будемо свесни и потребе заштите података. Како заштити личне податке или податке који су нам од животног значаја? За родитеље је битно да они и њихова деца познају основне ствари о рачунарима и интернету. Стога, потреба за обезбеђењем података представља један непрекидан процес.

Када је реч о интернету, прво треба отворити безбедан профил. То подразумева да пажљиво би-

рамо информације које ћемо навести у профилу. Добро је да родитељи науче децу да користе неутралну и-мејл адресу и надимак. Password (лозинка) треба да се чува да не постане доступ-

на другима. Треба пажљиво постављати податке на интернету, јер се после тешко уклањају. Деца треба да примају и отварају своју електронску пошту само од особа које познају. Путем

и-мејла могу да стигну разни вируси и садржаји који могу да штете рачунару. Исто тако, и-мејл који садржи attachment може да представља потенцијалну опасност и зато је најбоље обрисати их.

Безбедна образовна употреба

На основу истраживања које је 2009. године спроведено у Србији, дошло се до закључка да се у наставним садржајима далеко више пажње посвећује структури рачунара и употреби софтвера него његовим друштвеним аспектима. Резултати који су доступни у Просветном прегледу нису за занемаривање и они указују на могуће узроке уочених недостатака. Истраживање упућује да треба издвојити запажања да постоји проблем и с квалите-

том наставника који реализују програме у школама. Кадровски проблем постоји највише због тога што су информатику многи директори користили за решавање проблема вишка кадра и мањка часова. Након укидања неких предмета, многи наставници пребацивани су на информатику.

Када је реч о информационо-комуникационим технологијама и последицама које оне могу имати на психу младих људи, онда је то теже уочљиво, односно може да има одложено дејство. Због тога приступ едукацији најмањих мора да се измени из основа. Чињеница је да се у оквиру предмета Техничко и информатичко образовање потребни садржаји не могу довољно да обраде ни по обиму ни по квалитету. Код креатора наставних планова и програма постоји погрешан приступ. Није поента савладати само технички ниво употребе неке машине и разумети њено функционисање. Потенцијалне ко-

риснике треба упутити у друштвени контекст и функцију технологија, односно њихове позитивне и негативне аспекте.

Уколико се у процесу едукације размишља само о техничким аспектима без указивања на опасности којима су изложени корисници онда се априори оставља утисак како је неки склоп или систем прихватљив, неупитан. Таквим приступом не оставља се простор за стварање критичког односа код младих који су у образовном процесу, односно касније када се нађу у реалним животним околностима као корисници технолошких производа.

Лошу слику коју смо приказали употребљује утисак да се недовољно води рачуна о структури и квалитету садржаја из области заштите корисника савремених информационо-технолошких технологија који се обрађују у основној школи. Када је реч о тако значајним питањима онда се ствари

не смеју препуштати случају – законодавац мора да прецизира наставне теме чије је изучавање неопходно у складу са узрастом полазника.

Изазови и опасности које собом носи информатичка ера захтевају добру припрему становништва свих узраста како би могли да се одупру њеним негативним аспектима. Редовно школовање пружа најбоље услове за едукацију млађих категорија становништва. С обзиром на врсту и степен изложености разним облицима угрожавања деце као корисника интернета, у наставу у основним школама треба унети више садржаја из предметне области. При конципирању наставних програма из информатичке области треба искористити искуства из информатички развијенијих средина (земље Европске уније, на пример).

Рањивост виртуелног света

Технолошко-информациони развој људске цивилизације поред позитивних има и негативне ефекте. Информационо-комуникационе технологије и њихова велика заступљеност у свакодневном животу доводе до зависности друштва од информационих ресурса. Виртуелни свет постаје далеко рањивији од реалног. Томе доприноси интернет с милионима повезаних компјутера и недостатак правне регулативе. Како правно уредити националне мреже које нису физички одвојене? Глобална мрежа не познаје границе и царине. Велики број средстава и начина напада стоје на располагању потенцијалним нападачима.

Стручна јавност све више указује на потребу систематског истра-

Упутства родитељима

Међу најефикасније мере заштите у раду на интернету свакако треба убројати следеће – објаснити деци да провокативне поруке и поруке с ласцивним садржајем могу да изазову непријатне осећаје. На такве поруке деца не треба да одговарају, већ да обавесте родитеље о њима. Треба их научити да блокирају поруке непознатих лица и оне послате с непознатих адреса. Увредљиве поруке треба сачувати као доказ. Родитељи треба да остваре сарадњу са учитељима, наставницима и другим васпитним радницима, да познају уже и шире окружење своје деце и да имају здраву комуникацију с децом и њиховим друговима.

У случају да дође до неке врсте узнемиравања, веома је важно да детету ставимо до знања да то није његова кривица, потребно је објаснити деци какви им ризици прете код снимања материјала са интернета и не треба им дозволити да користе сумњиве веб-сајтове. Неопходно је коришћење активне верзије антивирусних програма. Пре сваког снимања одређеног садржаја са интернета извршити скенирање. Не треба отварати сумњиве скакутаве прозоре. Треба користити алате родитељске контроле које нам нуди софтвер.

Правила заштите тичу се и деце и родитеља. Родитељи треба да науче децу да их она увек информису када на интернету уоче нешто сумњиво. Уколико се интернет користи на прави начин његова функција има немерљив допринос у свакодневном функционисању људи.

живања када је реч о односу младих и интернета. На то указује чињеница да се све више деце и адолесцената на разне начине укључује у мрежу. Помера се граница и све млађа деца постају корисници.

Какав ће утицај и какав ће се однос створити између света интернета и света младих зависи од тога какав приступ млади имају информацијама. То зависи од тога како разумеју, како користе и на које начине долазе до информација. Систем усвојених вредности из породице и друштва имају нај-

већу улогу. Проблем је што садашње друштво и родитељи не препознају поменути проблематику или немају довољно јасну слику. Насупрот томе, имамо ситуацију да један број деце узраста до 16 година дистрибуира материјал недозвољеног садржаја и тако упада у групу прекршилаца, а да тога нису ни свесни.

Уз то, већина корисника није довољно припремљена за изазове које употреба интернета носи. Као проблем у процесу припреме корисника уочено је да се едукација рада на интернету

углавном своди на употребу, али не и на ризике и опасности по безбедности.

Дошло је време да се запитамо где су нам деца безбеднија – на улици или на интернету.

Различите опасности вребају из рачунара, а људи сумњивих моралних вредности су баш у томе нашли могућност и своју циљну групу. Не можемо све свести на негативне аспекте, али неконтролисана и бесциљна употреба интернета велика је опасност за све нас. ■

Сарадња Србије и Италије

Делегација војноздравствених служби Италије, коју је предводио начелник генерал-потпуковник Федерико Мармо, посетила је ВМА. Са руководством те установе разговарали су о могућностима сарадње у области лечења, образовања и научноистраживачког рада.

Начелник ВМА пуковник проф. др Маријан Новаковић истакао је да је та установа медицински гигант у коме тимски и мултидисциплинарно функционишу служба лечења према највишим стандардима, образовање и интензиван научноистраживачки рад. Члановима италијанске делегације приказане су могућности, резултати рада и визија развоја ВМА. Обишли су и Клинику за анестезиологију и интензивну терапију, Клинику за ургентну интерну медицину, Институт за трансфузиологију, Клинику за пластичну хирургију и опекотине, те Центар за контролу тровања. ■

Улога националног центра за контролу тровања

Недавно је на ВМА одржан стручни састанак „Доступност и залихе антидота у Србији: улога Националног центра за контролу тровања ВМА и модели сарадње“. Учествовали су представници Министарства одбране, Министарства здравља, Министарства животне средине и просторног планирања Србије, Сектора за ванредне ситуације, Завода за јавно здравље, директори и лекари здравствених установа у земљи, служби хитне медицинске помоћи и специјалисти медицине рада. ■

Састанак нефролошке секције

Нефролошка секција Српског лекарског друштва недавно је одржала састанак у ВМА. Том приликом, начелник ВМА пуковник проф. др Маријан Новаковић нагласио је да је нефрологија увек била једна од водећих грана интерне медицине у тој установи и да има престижно место у српској нефрологији.

Пуковник проф. др Зоран Ковачевић, начелник Клинике за нефрологију ВМА и председник Нефролошке секције, одржао је предавање „Артеријска хипотензија као најчешћа акутна компликација хемодијализе“. ■

Припреме за конгрес Балканског комитета војне медицине

Представници војне медицине Србије у оквиру Балканског комитета војне медицине пуковник проф. др Ђоко Максић и потпуковник доц. др Бобан Ђорђевић учествовали су у раду 28. преконгресног састанка Комитета, који је недавно одржан у Александрополису, у Грчкој. Учесници скупа анализирали су сарадњу у оквиру Комитета и активности за предстојећи конгрес, који ће се у јуну одржати у Букурешту. ■

Сећање на др Мику Петровића

53

Академија медицинских наука Српског лекарског друштва и ВМА организовали су недавно научни скуп посвећен животу и делу др Михајила Мике Петровића, првог српског професора ратне хирургије, првог санитетског генерала у српској војсци, писца и педагога.

О животном и радном путу бригадног ђенерала др Михајила Мике Петровића говорио је академик др Владимир Јокановић, док је о њему као ратном хирургу у балканским ра-

товима и Првом светском рату реферисао генерал Јевтић. О Михајилу Мики Петровићу као писцу и педагогу говорила је доц. др Елизабета Ристановић, а његову личност из угла војног новинара представила је Мира Шведић из Медија центра Огбрана. ■

Конкурс за упис кадета

Министарство одбране Републике Србије расписало је конкурс за пријем кандидата из грађанства за кадете Високе школе Војномедицинске академије Универзитета одбране у школској 2011/2012. години.

Студије медицине у овој високошколској установи уписаће 25 девојака и младића који испуњавају опште и посебне услове конкурса, положе квалификациони испит и имају одговарајуће здравствене и физичке способности. Конкурс је отворен до 30. априла 2011. године. ■

Припремила
Елизабета РИСТАНОВИЋ

Оружане снаге Аустрије у међународним операцијама (1960-2010)

У служби мира

Припадници оружаних снага Аустрије први пут су пре 50 година учествовали у мировној мисији. То је повод за осврт и покушај свођења биланса за ових пет деценија учешћа у међународним операцијама.

Пише др Ервин А. ШМИДЛ
*Њреншо из аустријског
 војног листа* **TRUPPENDIENST**

Учешће у мировним операцијама данас се сматра једним од главних, ако не и главни задатак оружаних снага Републике Аустрије. Није увек било тако. Све до краја Хладног рата војни естаблишмент није био благонаклон према мировним операцијама. Владало је мишљење да су операције Уједињених нација добро плаћени одмор, „Beach-Keeping“ испод палми, али никако задатак припадника аустријске војске.

Данас је другачије. Оружане снаге Аустрије виде себе као оперативну војску са јаком професионалном компонентом. За већину војника учешће у међународним операцијама се подразумева, а често је и претпоставка за добру каријеру. Искуство стечено у иностранству и знање језика полако добијају онакав зна-

чај у оружаним снагама Аустрије, какав су одувек имали у цивилству, приватном предузетништву и у академској области.

Задаци оружаних снага Аустрије јасно су регулисани Уставом и Законом о одбрани. То су војна одбрана земље (како се у почетку још називало – „заштита граница“) и операције подршке у земљи, било да је реч о очувању реда и мира или помоћ у случају природних акцидентата.

Прва ангажовања

Само пет година након потписивања Аустријског државног уговора и приступања Уједињеним нацијама (1960. године) у задатке оружаних снага сврстан је још један – учешће у међународним операцијама под окриљем УН или других међународних организација.

У почетку је било нејасно да ли операције у иностранству могу да буду задатак оружаних снага. Идеја о учешћу у операцији УН, 1960. године, у тада белгијском Конгу (данас: Демократска Република Конго) потекла је

од некадашњег министра спољних послова (касније канцелара) др Бруна Крајског, а не из оружаних снага.

Учешће у мировним операцијама требало је, с једне стране, да учврсти позиције Аустрије у заједници држава, а с друге стране да обезбеди подршку Уједињених нација за став да се становништву Јужног Тирола, које говори немачки језик, дају већа мањинска односно аутономна права, о чему се тада водила дискусија.

Такав приступ доживео је успех, чиме је прокрчен пут до „пакета за Јужни Тирол“ из 1969. године и званичног саопштења Уједињених нација 1992. године о решењу спора између Аустрије и Италије. То је опет био услов за улазак Аустрије у Европску унију 1995. године.

Идеја о учешћу у авантури УН – Конго није потекла из Министарства одбране, а услед недостатка људства и средстава, припадници војске се (уз мале изузетке) нису радовали том задатку. Законски основ за учешће јединица оружаних снага Аустрије у иностранству дат је тек 1965. године. Из тог разлога „медицински контингент Републике Аустрије у УН“, како је на крају назван, није формиран као део оружаних снага Аустрије. Учесницима би привремено мировало радно место, а истовремено би закључивањем посебних уговора засновали нови радни однос.

Тек је 1965. године Савезни уставни закон о упућивању аустријских јединица за помоћ у иностранству на захтев међународних организација („Закон о упућивању“) накнадно дао потребне формалне претпоставке. Савезни уставни закон о сарадњи и солидарности при упућивању јединица и појединаца у иностранство ступио је на снагу 1997. године.

У Министарству одбране дуго је владало мишљење да су мировне операције споредни задатак. Суочавајући се са константним недостатком запослених и новчаних средстава, већи део руководства био је скептичан према операцијама у иностранству. Веома споро се ширило схватање да би наведене операције требало посматрати у светлу „индиректне користи“ и да добровољци из Аустрије током ангажовања стичу међународно искуство.

Повећање активности

У прилог томе говорили су и други чиниоци. Аустријски плави шлемови промовисали су Аустрију и аустријске производе. На пример, данас су бројне армије, од Ирске преко Омана до Аустралије, наоружане аустријским пушкама (Steyr AUG/StG 77), што је, сем осталог, резултат контаката остварених у мировним операцијама.

„Улазак“ у међународне операције одвијао се постепено. Од 1960. до 1963. године ангажован је медицински контингент у Конгу (пет ротација), а 1964. године следи још једна пољска болница на Кипру и упућивање додатних 50 полицајаца.

У складу са „Законом о упућивању у мировне операције“ из 1965. године, формиран је 1966. резервни бата-

љон УН („Stand-by“ састав) који је тој организацији био на располагању ради ангажовања на захтев. У прво време батаљон није учествовао у операцијама. Уместо тога су 1967. године ангажовани војни посматрачи, прво на Блиском истоку, а потом и у другим кризним подручјима.

Године 1972. формиран је пешадијски батаљон за Кипар, а 1973. још један батаљон за кризно жариште на Блиском истоку, који је од 1974. стациониран на Голанској висоравни. У периоду дугом 13 година, увећан је број припадника оружаних снага Аустрије ангажованих у мировним операцијама са 45 лица у 1960. години (прва пољска болница) на 950 људи у 1973. години (дакле двадесет пута).

По завршетку тог периода Аустрија је постала један од најзначајнијих контрибутора мировних операција УН.

Учествујући у операцијама, аустријски војници су показали добру оспособљеност. То се односи и на припаднике Полиције, односно Жандармерије, и специјалисте цивиле који су увек имали веома важну улогу.

И друге државе су то потврдиле и потврђују, што припадницима оружаних снага Аустрије даје могућност да, у међународном окружењу, себе боље процене. То је веома важно за државу која је током Хладног рата дуго била „изолирана“ у посебним условима неутралности.

Постепено ангажовање у мировним операцијама (од пољске болнице 1960, преко припадника Полиције 1964. и војних посматрача 1967. године, па све до два батаљона из 1972/73) допринело је да су мировне операције у прошлости, а и данас, веома признате у политичким и јавним круговима. То свакако није дошло само од себе – прво ангажовање почело је само 15 година након завршетка Другог светског рата, а више политичких партија и дневних листова оштро је критиковало намеру да се „наши момци“ упуте у Африку.

Од самог почетка установљено је начело да се у међународне операције упућују само добровољци. Нико не треба да буде присиљен да против своје воље учествује у операцијама које су често веома стресне, због опасности на терену и одвојености од породице и окружења. Иако је често било критичких гласова који су доводили у питање смисао и оправданост таквих операција – то не треба и не сме да буде прикривено – превладала је позитивна оцена плавих шлемова. Тако је било и 1974. године када смо жалили због првих аустријских жртава у несрећи иза-

Прво ангажовање: аустријски медицински контингент у Конгу имао је ђуне руке Ђосла

званој експлозијом мина на Голану, а након тога у борбама на Кипру.

Скоро 50 Аустријанаца (од укупно 75.000!) платило је животом учешће „у служби мира“. Многи су били рањени или су, не ретко, годинама боловали од маларије или других подмуклих болести. То је друга страна често пласиране изокренуте слике о „добро плаћеном одмору“ и повремено преувеличаних прича о скандалима са дрогом и алкохолом на терену.

Због начела добровољног учешћа и високог удела резервиста, аустријски војници су нешто старији од младих професионалних војника других армија. Веће животно искуство им помаже да постигну добре резултате у операцијама. Управо у мировним операцијама важни су стрпљење, вештина преговарања и способност импровизације, што не значи да се Аустријанци нису доказали и у „робуснијим“ операцијама као што је Косово, Авганистан или Чад.

До завршетка конфликта између Истока и Запада 1989/90. године број припадника аустријских снага ангажованих у операцијама УН остао је приближно исти као у 1973. години: два батаљона (један на Кипру и један на Голанској висоравни), неколицина војних посматрача – укупно 850 припадника. Контингент аустријске полиције на Кипру повучен је 1977. године.

„Нови светски поредак“

Година 1989. донела је нове оквире. Тадашња „подела“ света из периода Хладног рата мутирала је у (не увек глатку) сарадњу сила у смислу „новог светског поретка“, како га је 1991. године прокламовао тадашњи председ-

ХУМАНИТАРНЕ МИСИЈЕ

ник САД Џорџ Буш. Очекивало се да ће, захваљујући превазилажењу дотадашње поделе, правда, „фер плеј“ и заштита слабих постати смернице међународне политике. Након четири деценије маргинализовања због конфликта између Истока и Запада, Организација уједињених нација поново је требало да добије важну улогу.

После почетног оптимизма, ово су остале само наде, како се у међувремену, на жалост, испоставило.

Ипак, од 1989. године нуди се могућност за веће акције и интервенције у односу на ранији период на међународном плану, уместо само билатерално. Након успешне асистенције Уједињених нација приликом превођења некадашње немачке колоније Југозападна Африка у независну државу Намибију (1989/90) и подухвата уз одобрење УН ради ослобођења Кувајта (1990/91) уследила је

Аустрија има дугу традицију учешћа у хуманитарним мисијама и слању експерата цивила у иностранство. Прва ангажовања била су операција пружања помоћи након земљотреса у Скопљу 1963. године и упућивање медицинских тимова у Нигерију од 1968. до 1970. године. Аустријанци, такође, бележе највеће учешће у развоју одговарајућих међународних структура. Посебно након разорног земљотреса у Јерменији у децембру 1988. године, када су дотадашњи недостаци у руковођењу међународном помоћи у случају катастрофа били јасно уочливи.

Та катастрофа била је повод да оружане снаге Аустрије формирају јединицу за помоћ у случају катастрофа „Austrian (Armed) Forces Disaster Relief Unit“ (AFDRU), под командом АБХО школе у Бечу (сада се налази у Корнеубургу). Та јединица извела је операције пружања помоћи у поплавленим подручјима у Пољској (1997) и Мозамбику (2000), након земљотреса у Тајвану и у Турској (1999), затим у Алжиру и Ирану (2003), као и после цунамија у југоисточној Азији (2004/05).

Операције које изводи полиција имају све већи значај. Управо због стабилизације, након интерних конфликта и грађанских ратова, припадници полиције подједнако су важни као и припадници војске – и једни и други обављају различите задатке који се међусобно допуњују. Након 1991. године експерти из Аустрије учествовали су и у специјалним комисијама за проналажење и уништавање оружја за масовно уништење у Ираку.

57

скоро непрегледна разноликост нових операција, од Камбоџе до Хаитија, од Југославије до Руанде, од Сомалије до источног Тимора.

Критичари су ускоро причали о брзом настајању нових мисија слично ницању печурака после кише. На крају је то довело до преоптерећења ресурса. Број ангажованих плавих шлемова широм света попео се са 10.000, колико их је било у време Хладног рата, на 85.000 у 1995. години.

Наравно, нису све операције биле успешне. С једне стране, никада није постојао „рецепт за успех операција очувања мира“, јер је међународно присуство могло и може да смири конфликте али не и да их реши. С друге стране, успех међународних операција увек је зависио од политичке воље заједнице држава да реагују на прави начин и да неопходна средства и мандате довољно дуго ставе на располагање. Многе владе често нису биле спремне на то или су биле спремне само уз оклевање и у ограниченој мери. Последица тога биле су катастрофе, попут оне у Сомалији или у некадашњој Југославији. Пре свега, показало се да је Организација уједињених нација, која је због своје структуре превише трома, мало погодна да води веће мировне или чак борбене операције.

Последица тога је подела мисија. Насупрот мировним мисијама и прелазној администрацији под окриљем УН, стајале су робусније операције које су на бољи начин спроводиле НАТО или ад хок формиране коалиције. Друге организације, као што су КЕБС/ОЕБС (Конференција за безбедност и сарадњу у

Аустријски војници у акцији пружања помоћи након разорног земљотреса у Скопљу (Југославија) 1963. године

Европи, од 1995. године Организација за безбедност и сарадњу у Европи, са седиштем у Бечу) или Европска унија, преузеле су задатке из међународног кризног менаџмента често у договору или сарадњи са Организацијом УН или НАТО.

Број плавих шлемова у операцијама УН смањен је од 1996. године на 14.000 припадника, али је у међувремену, због великог броја операција у Африци, број поново достигао 100.000 лица.

Међународне операције не могу да реше конфликте, то могу само стране које учествују у конфликту. Заједница држава може да помогне тако што ће да стабилизује ситуацију и изнуди завршетак борбених дејстава интервенцијом трупа односно дужим међународним присуством. Нада да се решење конфликта може изнудити, остаје илузија.

Наравно, много се постиже већ самим спречавањем даљег ширења конфликта, као и смањењем борби, масакра, убијства, силовања и разарања.

Нови изазови

Експанзија међународних мировних операција након 1989/90. била је за Аустрију нови изазов. Почев од мисије у југозападној Африци/Намибији 1989/90. године, у операцијама су поред војске интензивније учествовали и припадници полицијских снага, а од операција посматрања избора у Никарагви (1990) и подршке мировном процесу у јужној Африци (1994) учествовали су и бројни цивили специјалисти. Осим тога, са операцијама у некадашњој Југославији (од 1994), Албанији (1997. и 1999) и на Косову (од 1999) дефинисано је јасно географско тежиште у Југоисточној Европи, донекле у близем суседству алпске државе.

Одређена ограничења Аустрије у погледу учешћа (која на међународном плану не наилази увек на разумевање) произлазе из важећих одредби Закона о неутралности из 1955. године. Због тога Аустрија није учествовала у операцији УН за ослобођење Кувајта (1991), НАТО нападу из ваздуха на Југославију (1999) или у рату у Ираку (2003).

Због чланства у Европској унији (од 1995) и захтева Заједничке европске политике за одбрану и безбедност, односно Европске политике за одбрану и безбедност, Аустрија је све више развијала партнерство са солидарном (заједничком) европском политиком у Европској унији. Сарадња у НАТО програму Партнерство за мир (Partnership for Peace – PfP, од 1995) представља важан допринос безбедности и стабилности. Континуирано се унапређује сарадња између земаља које су ангажоване у мировним операцијама.

У светлу измењених односа војно руководство је препознало све већи значај међународних операција. Оне су у међувремену постале једно од најважнијих питања оружаних снага Аустрије. Тако је Команда за опе-

ЗАДАТАК ЗА БУДУЋНОСТ

На жалост, нема назнака да ће међународне мировне операције постати сувишне, напротив. Учесће у мисијама УН још од 1960. године за Аустрију представља значајан моменат њене активне спољне политике и нема разлога за одступање од тог курса.

У последњој деценији Аустрија се у већем обиму ангажовала у операцијама у Југоисточној Европи. Задатак спољне и безбедносне политике биће у наредном периоду да утврди параметре даљег учешћа у мировним операцијама, узимајући у обзир посебне обавезе које доноси чланство у ЕУ, као и неопходност да буде спремна да ради међународне солидарности учествује и у операцијама већег ризика.

Резултат умножавања међународних задатака за оружане снаге представља непосредан изазов, да се финансијски, материјални и персонални ресурси морају ставити на располагање у знатно већем обиму него сада, а ради остварења наведених пројеката.

Мозамбик 2000: хуманитарна операција (ATHUM/МОС) након поплава, ради обезбеђења пијаће воде, разминирања и медицинске помоћи

рације, која је формирана 1987. године, реструктурирана у Команду за међународне операције 1999. године (са седиштем у Гецендорфу, а од 2010. године у Грацу). У 2007. години уједињена је са остале три више команде (копнених, ваздухопловних и специјалних снага) у Команду здружених снага (у Грацу и Салцбургу). Команда за логистичку подршку и Команда за информациону подршку такође су ангажоване у међународним операцијама.

Контингенти за ангажовање у иностранству

Избор и припрема добровољаца за учешће у мировним операцијама били су у почетној фази, у првим мисијама, више импровизовани. Формирањем резервног батаљона УН 1965. године, каснијим везивањем контингената за ангажовање у иностранству са постојећим саставима и на крају са формирањем посебне команде, значајно је побољшана организација избора и припреме добровољаца.

Због принципа добровољног учешћа, Аустрија постојеће саставе није могла да упути у иностранство. Чак би за свако ново ангажовање у иностранству формирала посебан контингент и обнављала у редовним сменама, при чему се смењује само пола контингента како би се обез-

бедио континуитет. Тај принцип се у пракси показао као добар, али је отежавао брзу реакцију на нове захтеве.

Временом су установљени су различити модели за бољу и бржу припрему трупа за учешће у мировним операцијама. Средином деведесетих година то су биле „припремљене јединице“ које су, слично модулима, могле да се формирају за одређену операцију. Одређени састави у земљи имали су улогу „братских састава“ за контингенте током припрема за операцију. Због учешћа у операцијама ЕУ развијен је систем „снаге за међународне операције“.

Захваљујући добровољном обавезивању војника на продуженом служењу да учествују у мировним операцијама, омогућено је располагање снагама у „кадровским јединицама“ које су брзо доступне са кратким припремним периодом. Овај систем се показао као добар већ приликом брзог премештаја трупа за појачање мировним снагама на Косову, након избијања немира у марту 2004. године.

Међутим, убрзо се испоставило да нема довољно средстава за веће ангажовање, с обзиром на традиционално недовољно дотиран војни буџет у Аустрији. Са ангажовањем транспортне јединице у БиХ (од 1996. до 2001) и батаљона на Косову (од 1999) поред постојећа два батаљона УН на Кипру и у Сирији, у периоду од неколико година ангажовање се повећало са два на три и по батаљона. Због тога су операције у БиХ и на Кипру завршене 2001. године (изузимајући штабни кадар).

Поред ових већих операција, контингенти нивоа четвртог ангажовани су 1997. године у Албанији, а 2002. и 2005. године у Авганистану. Ту се убрајају и бројне посматрачке и хуманитарне мисије.

Од 1995. године Аустрија је у своје снаге интегрисала и контингенте из суседних земаља – Мађарске, Словеније, Словачке, Немачке и Швајцарске – у батаљоне на Кипру, Сирији и Косову. У току 2005/06. године Аустрија је командовала Мултинационалном бригадом североисток у Тузли, БиХ; 2008/09. имала је команду над мултинационалним снагама југ на Косову. Крајем 2009. године Аустријанац генерал-мајор Бернхард Баир преузео је команду над трупама Европске уније (EUFOR „ALTHEA“) у Босни и Херцеговини.

Из Конга у Чад

Након што је Аустрија деведесетих година више пута, само са малим бројем војних посматрача или полицајаца, била ангажована у операцијама у Африци, учествовала је 2008/09. године у мисији Европске уније у Чаду, која је 2009. преведена у мисију Уједињених нација. Операција је имала за циљ заштиту избегличких логора, пре свега избеглица из суседне провинције Дарфур у Судану.

У том подручју, од 2003. године, дошло је до ескалације насиља и сукоба. У Аустрији су започете оштре унутрашње-политичке дискусије о тој операцији, при

АУСТРИЈСКИ ВОЈНИЦИ У АВГАНИСТАНУ

чему је изражена сумња у смисао и сврху те мисије као и у способност оружаних снага Аустрије да је спроведу. Ангажовани контингенти су, међутим, доказали своју оспособљеност, посебно контингент специјалних снага. Нема сумње да је наведена операција Европске уније, макар и привремено, допринела подизању нивоа безбедности у том региону.

Аустрија има дугогодишње искуство и у области контроле наоружања, верификације и мера за изградњу поверења. Управо последњих година, хуманитарне и економске мере помоћи (кључна реч СИМИС, цивилно-војна сарадња) представљају суштински елемент међународних мировних операција. Важно је да се, при том, стабилизација политичких прилика у кризним подручјима доведе у везу са привредном обновом. Одатле се посебан значај придаје привредном ангажману.

Економски односи који функционишу свакако су незаобилазна претпоставка за трајан мировни процес. Управо је на тим основама настао Центар за цивилно-војну сарадњу у Команди здружених снага у Грацу.

мент спољне политике, него и значајан допринос стабилности у свету, а тиме у одређеној мери и превентиван допринос безбедности Европе и Аустрије.

То у неким случајевима може да буде веома директно (нпр. у југоисточној Европи), у неким случајевима (нпр. Источни Тимор, Авганистан или Чад) више индиректно. И ове операције су део одговорности коју Аустрија има према

свету као стабилна, али и релативно богата земља.

Нека начела и даље важе, чак и ако су се опасности и претње у последње две деценије знатно измениле, а на њих се мора на одговарајући начин реаговати. Ту се убраја и сазнање, да се такве операције не могу завршити за неколико месеци и да се мора поћи од вишедеценијског боравка у земљи домаћину. Јер, стварати мир је дуготрајан, често напоран и болан процес. Алтернатива овоме, односно избијање нових борбених сукоба, донели би још већу патњу и успорили проналажење трајног решења. ■

Превела са немачког
Гордана БОГДАНОВИЋ

Мисије немају алтернативу

Тешко је навести тачан број, али може се поћи од тога да је, од 1960. године, 75.000 припадника оружаних снага Аустрије учествовало у мировним операцијама и хуманитарним мисијама. То је запажен број за малу земљу као што је Аустрија.

Међународне операције су у међувремену постале један од најважнијих задатака оружаних снага Аустрије. Ни у ком случају не треба схватити да је то супротно задатку одбране земље. У смислу свеобухватног појма безбедности, учешће у мировним операцијама није само еле-

Пише др Милан МИЈАЛКОВСКИ

61

Убијање фараона

Имајући на уму вишегодишњу индоктринарну и терористичку ангажованост Ал Каиде у арапском свету, мало је вероватно да не остварује утицај на актуелно реформисање диктаторских политичких режима. Било би погубно по безбедност грађана тих земаља, региона и света, да Ал Каида и њени савезници капитализују општи народни револт и бунт за своје циљеве.

Убио сам фараона! Не плашим се смрти“, тријумфално је узвикнуо вођа атентатора из Муслиманског братства одмах након убиства председника Египта Анвара ел Садата, 1982. године. Реч „фараон“ је употребио имајући у виду њено значење у Курану, као и у Библији – пагански тиранин који тлачи Божије људе. Након тог злочина, председник Египта је постао Хосни Мубарак, „фараон“ кога су грађани те земље свргнули са власти применом масовних протеста од 25. јануара до 11. фебруара.

Тунижанин Мухамед Буазизи (26), инжењер без посла, очајан и понижен, полио се бензином и запалио 17. децембра прошле године. Бавио се продајом поврћа и воћа на пијаци и бринуо о мајци, четворици браће и три сестре. Пошто је одбио да плати мито, инспектори су уништили његова колица са робом, а њега физички и психички терорисали.

Буазизи није претпостављао да ће својим самоубиством „убити“ туниског „фараона“ Бен Алија (74). Наиме, незадовољни грађани Туниса су га масовним протестима због огромне незапослености и сиромаштва принудили да 14. јануара авионом побегне у Саудијску Арабију, где је потом умро.

Поготово, Буазизи није претпостављао да ће туниска „Јасмин револуција“ попут епидемије акутно „заразити“ око 300 милиона Арапа који већ три месеца на улицама изражавају жељу да смене владаре у својим земљама. Египћани су у томе били успешни, грађани Алжира, Бахреина, Јемена, Јордана, Сирије, Саудијске Арабије... покушавају да остваре такав циљ, а Либијци су потонули у грађански рат

и побуњеници покушавају да уз инострану војну потпору убију свог „фараона“.

Очевидно је да су грађани земаља у Северној Африци и на Блиском Истоку веома незадовољни диктаторским вишедеценијским политичким режимима који су првенствено произвели сиромаштво, велику стопу незапослености, енормни раст цена хране, корупцију, опште незнађе и репресију. То показују намером да их радикално реформишу – политички, економски и социјално. Њихови „каравани ослобођења“ комбиновани са „даном гнева“ указује на одлучност да се изборе за бољи квалитет живота од досадашњег, пре свега да добију слободу, посао и бољи стандард.

Међутим, иако постоје многи аргументи који потврђују њихову решеност да „освоје“ демократију, муслимански фундаменталисти представљају велику непознаницу у овим уличним револуцијама. Стога, упутно је запитати се, каква јесте и каква може да буде улога фундаменталиста и њихове узданице – терористичке Ал Каиде у реформисању тих друштава. То отуда што они као главни узрок дотичних проблема муслимана виде у претераној модернизацији која је издала и омаловажила аутентичне исламске вредности. Сматрају да је лек враћање ислама на обичаје и праксу из времена пророка Мухамеда, у седмом веку.

То подразумева напуштање свих закона и новотарија односно успостављање шеријатског закона. Њихов најопаснији непријатељи јесу муслимани „вероодступници“, „прозападњачке издајнице“ који владају земљама исламског света. Приоритетан циљ цихада је свргавање „неверујућих“ владара („убијање фараона“).

Имајући на уму вишегодишњу индоктринарну и терористичку ангажованост Ал Каиде на том простору, мало је вероватно да не остварује утицај на актуелно реформисање арапских диктаторских политичких режима. Било би погубно по безбедност грађана тих земаља, региона и света, да Ал Каида и њени савезници капитализују општи народни револт и бунт за своје циљеве.

Пожељна и оптимална варијанта би подразумевала њихово одустајање од фундаменталистичких циљева. Међутим, уколико реформисање диктаторских режима у тим земљама не доведе до успостављања либералне демократије, већ надвлада „политички ислам“ (долазак на власт радикалних исламиста), у том случају грађане чекају већ виђена крвава суочавања и искушења у Ирану, Авганистану, Ираку, Јемену и Сомалији. ■

ПРОДАЈА ОРУЖЈА У ПОРАСТУ

Стокхолмски међународни институт за истраживање светских проблема (SIPRI) указао је у годишњем извештају да је продаја сто водећих војноиндустријских компанија порасла у поређењу са 2008. годином за осам процената и достигла висину од 401 милијарду.

Водеће позиције на листи сто произвођача оружја суверено држе концерни САД, са 61,5 одсто у промету учествује 45 америчких компанија, с тим што је на првом месту поново концерн „Lockhed Martin“. На другом месту је британски концерн „BAE Systems“, са продајом вредном 33,2 милијарде долара, Европски концерн „EADS“ са прометом од 15,9 милијарди долара се 2009. године нашао на седмом месту, а италијанска „Finmeccanica“ на осмом.

Међу водеће светске продавце оружја, експерти SIPRI сврстали су и шест руских компанија. Компанија „Алмаз-Антеј“ која се у претходном истраживању први пут наша међу првих двадесет водећих компанија света. На листи су и корпорације „Тактичко ракетно оружје“, (66. место), „Хеликоптери Русије“ (73), „Уралвагонзавод“ (76).

Рејтинг је обухватио и две руске корпорације – „Уједињена авионска корпорација“ (United Aircraft Corporation) и „Уједињена корпорација за моторе“ (United Engine Corporation) настале као резултат недавне реорганизације руске војне индустрије. ■

ПРЕГОВОРИ САД И РУМУНИЈЕ О АНТИРАКЕТНОМ ШТИТУ

У Букурешту је одржана пета рунда румунско-америчких преговора о Споразуму о учешћу Румуније у америчком одбрамбеном антиракетном систему у Европи.

Државни секретар у Министарству спољних послова Богдан Ауреску и заменик асистента државног секретара САД за контролу оружја Франк Росе постигли су „значајан напредак“ у финализирању текста Споразума о антиракетном штиту у Румунији.

Министарство спољних послова Румуније у саопштењу оцењује да је напредак постигла и мешовита техничка група у идентификовању локација на којима ће бити смештен антиракетни систем. Делегација су размотриле и безбедносна питања од заједничког интереса, али и развој релевантних догађаја на међународном плану и у оквиру НАТО-а, саопштава румунски МИП.

Размотрено је питање доприноса америчког антиракетног система, у којем учествује и Румунија, у развоју антиракетног капацитета НАТО-а, а било је говора и о унапређењу сарадње НАТО–Русија у области антиракетне одбране. Тај систем ће покрити целокупну територију Румуније против могућих ракетних претњи, а компонента у Румунији требало би да буде оперативна 2015. године. ■

КИНА ПОВЕЋАВА ВОЈНИ БУЏЕТ ЗА 12,7 ОДСТО

Кина ће повећати овогодишње трошкове за одбрану за 12,7 одсто, саопштио је представник парламента наглашавајући да повратак на двоцифрени раст војног буџета после пада 2010. године не значи претњу другим земљама.

Нови буџет, који износи око 601 милијарду јуана (91,5 милијарду долара), намењен је за трошкове војне опреме и плате Народне ослободилачке армије, која броји 2,3 милиона људи, рекао је представник Ли Заосинг у Пекингу.

Прошле године војни буџет повећан је за 7,5 одсто, чиме је прекинут низ година двоцифрене стопе увећања које је пратило трансформацију оружаних снага Кине у модернију силу, захваљујући брзом развоју привреде земље.

Ли је навео да трошкови за одбрану захватају само шест процената државног буџета Кине и износе мање од два одсто бруто националног дохотка, што је ниже него у другим земљама. ■

САВЕТ БЕЗБЕДНОСТИ ПОДРЖАО АКЦИЈУ ПРОТИВ ЛИБИЈЕ

Савет безбедности Уједињених нација усвојио је резолуцију којом се уводи зона забране лета над Либијом и одобрава употреба „свих неопходних мера“ да би се заштитили цивили од напада трупа Моамера Гадафија.

На краткој седници Савета безбедности, за резолуцију је гласало 10 чланица, а пет је било уздржано, нико није гласао против. Међу онима који су гласали за резолуцију, били су САД, Британија и Француска, док су међу уздржанима биле Русија, Кина и Немачка.

Резолуцију је пред Саветом безбедности образложио француски министар иностраних послова Ален Жипе, који је рекао да је њен циљ заштита цивилног становништва Либије од „смртоносних“ напада Гадафијевих снага.

У тексту се државама чланицама УН даје овлашћење да предузму све неопходне мере да би заштитиле цивили и цивилима насељене области од претње напада Либијске Арапске Џамахирије, укључујући Бенгази, искључујући стране окупационе снаге у било ком облику на било ком делу либијске територије.

Војна акција коју снаге међународне коалиције воде против Либије названа је „Одисејева зора“.

Циљ војне коалиције је да се спрече напади снага режима на грађане Либије и онеспособљавање режима Моамера Гадафија да се одупире успостављању забране лета изнад Либије. ■

Пише
Александар РАДИЋ

Постхеројско доба

Херој не може да буде неко ко извршава рутински задатак ниског ризика. Херој мора да учини нешто што далеко одскаче од рутине и зато модерни ратови нису прилика за афирмацију појединца, посебно када седи у кабини врхунског ловца.

Један стари школско-борбени авион галеб Г-2, пред обележавање 50. годишњице од полетања првог прототипа, вреди приближно 50.000 евра на светском тржишту олд-тајмера.

Против галебова са зеленим ознакама Либијске Цамахирије сада лете авиони чија цена прелази 100 милиона евра, као што су рафал, производ француског „Дасоа“ и еурофајџер, чедо удружених индустрија осталих сила Европске уније.

У постхеројско доба један једини савремени вишенаменски авион вреди као читаво ратно ваздухопловство једне мање државе. У асиметричном рату и системи вредности су асиметрични и зато смо ових дана чули хвалисања са акцијама „најхрабријих међу најхрабријима“, који у потпуној превласти у ваздушном простору, практично без ризика, осим евентуалног отказа на властитом авиону, извршавају борбене задатке изнад северне Африке.

Са становишта извршавања задатака задатих ученицима „Одисејеве зоре“ сваки циљ је високовредан, али можда се некада не би требало хвалити резултатима који су производ превише изразите надмоћи. Херој не може да буде неко ко извршава рутински задатак ниског ризика. Херој мора да учини нешто што далеко одскаче од рутине и зато модерни ратови нису прилика за афирмацију појединца, посебно када седи у кабини врхунског ловца.

Давно су прошла времена Првог светског рата када је индивидуализам био афирмисан до крајности и када се код пилота подразумевала не само храброст већ и доза витештва. У то време већ и сам чин лета био је високоризичан и зато су асови неба са пуним правом били у центру пажње јавности.

Правила игре током Другог светског рата битно су се променила и јединице су постале важније од појединца, иако се улога истакнутих пилота могла добро искористити у пропаганди. Додуше, поражени су имали више истакнутих појединаца јер су они морали да издрже више и дужи, у односу на пилоте победника који су имали и смене и циклусе, после којих су одлазили на неборбене задатке.

Останимо при старом галебу, односно једноседом деривату тог авиона јасџребу. Злосрећног 28. фебруара 1994. године, шест јастребова на небу изнад Босне нашло се на нишану америчких F-16. Ракете са активним радарским самонавођењем AMRAAM, као у видео-игрици, уништавале су јасџребове у складу са Ре-

золуцијом савета безбедности о зони забране лета изнад БиХ. Амерички пилоти су извршили задатак, али против пилота који нису могли да узврате.

Французи нису имали среће. Покушали су да оборе орла на слетању, у изненадном налету са ракетом ваздух-ваздух, али ратна срећа послужила је Србина. Сада су Французи добили прилику у Либији да остваре понеку ваздушну победу, али Гадафијеви пилоти се не труде да буду лаке мете у застарелим француским миражима F1 и ловцима МиГ-23, наслеђеним из времена Брежњева.

Зато понеки галеб, уништен макар на писти, улази у борбени скор рафала и миража. Славе ту нема и зато би било добре да нема ни хвале, да нема цртежа ваздушних победа на боковима авиона и маркетиншких представа о високософистицираним системима који су, ето, бољи од пола века старе технике. ■

Како су технолошке алатке постале све важније од човека, индустрија аса неба појединачно се изгубила. Сада и када се има прилика за ваздушну победу, стварне славе више нема и преослао је само хладни професионализам.

Сликар Слободан Јевтић Пулика

Ослушкујући

На мојим платнима читава се диспозиција, „memoir d' passé“, што значи сећање на прошлост. То је визуелна карактеристика трагова у космосу које су цивилизације остављале за собом. Немогуће је, рецимо, да о Месопотамији, тамо горе, међу боговима, нема ништа уписано. Постоје трагови у космосу, а слике у којима доминира архитектура су елементи тог космичког размишљања о траговима цивилизација. То јесте сећање на прошлост.

Уметник, који већ четири деценије живи и ствара у француском Шамонију и Клермон Ферану, у области Оверније, преносећи на платно невидљиву мистерију космоса, представио је Великој галерији Дома Војске у Београду 55 слика у оквиру изложбе „Алфавет звезда“.

Пулику је искуство које је упијао посматрајући шта се дешава око нас, разумевајући да није све онако како се представља, навело да интензивним радом о космосу дође до одређених резултати. Оне се читавају на његовим делима, од којих су нека, путујући нашом земљом пронашла пут до београдске публике.

Изложба зачета у Ваљеву, поводом обележавања 140 година ваљевске гимназије, у чијим клупама је и сам седео, настављена је у Пироту, такође у гимназији, да би после тога походила Ниш и Крушевац, а на крају, коначно, дошла и у Галерију Дома Војске у Београду.

– Презадовољан сам што сам у прилици да излажем у овој галерији, јер нисам могао ни да сањам да ћу једнога дана моћи да покажем Београду своја дела, а нарочито у оваквој државној институцији. То ме је страховито дирнуло. Изложено је 55 радова, а још их толико има у депоу јер је то збирка

великих формата која броји више од стотину радова. Изложба је кренула из Ваљева и преко југа Србије стигла до престонице, а с временом се смањивала количина изложених радова. Ово је за мене велики крешендо, круна идеје. Није то само зато што је реч о Београду, ја нисам улизица, али поштујем страховито тај град у коме сам учио шта је уметност и долазио до извесних сазнања која чак и сада експлоатишем.

■ *Какав је њуш њосџавке „Алфабет ѕвезда“? За што је она кренула баш из Ваљева?*

– Београд није Србија, Београд је метропола, метропола српских уздаха, људи који кроз њега протичу. Изложба је кренула из Ваљева зато што је то мој родни град, а добио сам позив да изложбом обележим 140 година постојања ваљевске гимназије. Током трајања поставке, посетили су нас љубитељи ликовне уметности из Ниша, Пирота, Суботице. Одазвао сам се и њиховим позивима. У граду на Нишави постављена је изложба у Синагоги, која ме је као простор одушевила. У њему се осећа дах јеврејске атмосфере. Изгледа да је архитекта који је направио ту грађевину био истовремено и масон, о чему сведоче елементи на фасади и ентеријеру који имају масонска одличја. Остао сам запањен. После тога, предложили су ми да поставка буде изложена у Крушевцу и тако је она кренула. Нисам имао појма да ћу бити у Крушевцу кад сам био у Нишу. И онда је неким обрнутим ред, овај „крсташки рат“ из јужне

КОСМОС

Србије пошао на север. После изложбе у Београду, сели се у Суботицу, а шта ће после тога бити – не знам. Нема ту нарочитог плана, одмотава се где има места да се изложба смести.

■ *Какав је био осећај излагања у гимназији коју сје некада похађали, окружен друговима из дејинства и пријатељима из школских дана?*

– Осећај је чаробан. Није било ниједне огреботине на изложеним експонатима, а деца су свакодневно пролазила поред њих, разговарајући и коментаришући их. Невероватно сам био узбуђен, јер сам и ја изашао из те школе и моја радост била је велика јер је реч о тако значајном јубилеју. Ваљевска гимназија је опстала у овом лудачком свету потрошње, а њена величанствена структура и архитектура добила је другу димензију приређивањем овакве изложбе.

■ *Како је њосџавка добила назив „Алфабет ѕвезда“ и што се све може исписаати алфабетом ѕвезда?*

– Ја нисам дао тај назив. Комесар изложбе је Мома Павловић, историчар и мој дугогодишњи пријатељ, а његова жена Марија, песникиња, рекла је једном приликом да су те слике „скуп ѕвезда“ и отуда назив. А мојим радом исписује се много. Нису у питању ѕвезде, то је симболичан назив, јер ја не сликам

ПОЛА ВЕКА ТРАГАЊА ЗА СЛИКОМ

Слободан Јевтић Пулика рођен је 1934. године у Ваљеву. После завршене гимназије у родном граду, студирао је архитектуру у Београду, а дипломирао је сценографију на Академији примењених уметности у класи професора Миленка Шербана. Јавности је радове први пут представио 1957. изложбама у Ваљеву и Шапцу, а до средине шездесетих година активно ради сценографије за позориште и филм. Од 1965. живи и ради у Француској. Учествује у великом броју изложби и самостално излаже у Француској, Италији, Немачкој, Америци и Јапану.

ѕвезде, као неке тачкице по небу. У мом случају, то јесте разговор о космичкој енергији, која је командант параде. Она је, уствари бог, али не онај чика са брадом, нити оно због чега се иде у цркву. За мене, космичка команда налази се негде, и то је та енергија. Она ствара и уништава ѕвездани систем.

Припадам визионарском сликарству, и баш у овој поставци има слика која говори о недавним догађајима у Јапану. Она описује да се Јапан упалио од температуре која га осваја, а настала је пре пет година. Ту космичку енергију калкулишем кроз себе, јер живим у вулканском пределу, и она с космичком енергијом ствара одређену фреквенцију коју осећам и које сам свестан, успевајући да је, на неки начин, кристализујем и насликам од ње слике. Космичка енергија је за мене недељива, јер исти систем макросвета, макрокоманде живи у нашем микросвету. Наша структурална вредност јесте апсолутно идентична с космичком вредношћу. Чудна ствар, али ја сам потпуно убеђен да је то тако.

■ *На Вашим сликама често моћив су сјејенице и шаховска поља. Што она приређивају?*

– То су елементи масонства и представљају узгон у простор и силазак из простора. Шаховско поље један је од феномена у масонству, а такође и у метафизичкој филозофији која резонује људски систем мишљења.

■ *Себе описујете као визионисту. Каква је веза између Вашег сликарства црних рупа и тамне стране месеца?*

– Црне рупе су нешто о чему људи нису сањали да постоје. У једном атељеовском експерименту, током стварања у Америци седамдесетих година, покушао сам да направим слике које су у мојој психи личиле на црне рупе у космосу. Недуго после тога, на међународном скупу астронома 1982. године, констатовано је да постоје и друге галаксије, па и скупине галаксија и да не постоји само једна, као што су до тада тврдили религија и наука. У галаксији Млечни пут има сто милиона сунаца, а наше је сунце само једно од њих. То је скупина енергије. Такође, констатовано је да не постоји један свет, већ да постоје и други светови у космосу.

Када гледате у ѕвезду, то је само траг једне ѕвезде која више не постоји, јер док светлост од њене рефлексије до нас

дође протекне невероватан број светлосних година. Тада је прихваћена идеја постојања црних рупа, а тек онда су схватили да има неки сликар који их је већ насликао. Отприлике истих година, такође у Америци, направио сам серију слика на којима су у овалним облицима насликане неке форме које су личиле на рупе у Месецу. А никада нисам ни погледао у оне астрономске машине. И када су те слике изложене у Вашингтону, неки непознати људи захтевали су да разговарају са мном и прво што су ме питали јесте у којој опсерваторији радим у Југославији. Одговорио сам да живим у Паризу. Они су рекли да је на сликама насликано нешто што је у том тренутку било описано само у тајним документима и питали су ко ми их је дао. После неколико разговора схватили су да ја о томе не знам ништа. Нису могли да схвате да постоји унутрашња интуиција да човек нешто направи. После годину дана објавили су фотографије друге стране Месеца, које су добијене помоћу сателитских снимака. Та друга страна личила је на моје слике. То су интуиција и визионарство. Није то ништа наручено, ја тако радим, па шта испадне. Нисам учио визионарску школу, само академију примењених уметности и архитектуру.

■ *Својевремено сīе рекли да сīе ѿобегли из Париза, и да ог ѿада живиīе на ѿланини, међу вулканима. Како се ѿо огразило на Ваше сīиваралашīво?*

– Париз није више какав је био. Када некоме одавде поменете Француску, прва асоцијација јесте Париз, а не остало богатство градова које та земља има. Париз је једна велика космичка црна рупа која гута и избацује све што јој не треба. Врло је непријатна атмосфера за оно што ја радим, јер је притисак спољног света страховито велик. Узнемиравају, траже, па кажу – немој то, много је тамно, а други, опет – превише је светло. На тај начин не можете да дођете сами до ре-

МАЛА ПРЕСТОНИЦА КОЈА ХОЋЕ ДА БУДЕ ВЕЛИКА

■ *Једном ѿриликом изјавили сīе да је Београд оīасан град. Шīа Вас је набело на ѿакво мишљење?*

– Није опасан град као град, него су опасни људи који у њему живе. Као и све велике акумулације, с временом почињу да гризу саме себе. А када им, повремено, у организам улети микроб са стране, они га нападају. Имао сам различита искуства с тим административним односом према уметности. Средином седамдесетих година прошлог века, размишљајући како да прикупим новац за опремање Југословенског културног центра у Паризу, новосадском политичару који се бавио и културом Оту Денешу предложио сам да у Београду организујемо изложбу српских сликара који живе и раде широм Француске, а које сам већином познавао. У то време, мој школски друг, архитекта Стојан Максимовић завршавао је пројекат изградње Центра „Сава“, па сам предложио да изложбу организујемо у том здању. Међутим, све је то пало у воду, јер смо у разговору с београдским званичницима добили одговор – „имамо ми и наше сликаре у Београду“. Управо је то суштина која објашњава моју аверзију према атмосфери у Београду, јер је то мала европска престоница, која хоће да буде велика. Треба бити тврдоглав и радити свој посао. Мој посао је да правим слике, а шта ће се све од тога примити, то је питање друштва.

зултата. Париз више нема ону интегралну вредност коју је имао с почетка двадесетог века. Не можете да кажете ни „париска школа“, јер то више не постоји, а Француска је изгубила и приоритет који је имала у свету уметности у односу на Њујорк, па чак и свој језик, јер пола света у Паризу говори енглески. Париз има невероватне музеје и пејзаже, ја протутњим и сада кроз то, али се враћам миру у мојој планини, мојим вулканима. Ствар избора. ■

Биљана МИЉИЋ

Отворена изложба Слободана Јевтића Пулике

Алфабет ЗВЕЗДА

У Великој галерији Дома Војске Србије у Београду отворена је изложба слика „Алфабет звезда“ Слободана Јевтића Пулике, сликара који дуго година живи и ствара у Француској. На отварању изложбе говорили су академик Матија Бећковић и историчар уметности др Мома Павловић.

Поздрављајући присутне на отварању изложбе, 16. марта, директор Медија центра „Одбрана“ потпуковник Славољуб Марковић рекао је да је изложба „велико задовољство и радост за све нас, за нашу кућу, Дом Војске Србије, ликовну публику Београда, а посебна радост за уметника који је имао две велике жеље“. Прва жеља је да се представи великом изложбом у родном Ваљеу, а то је изложба „Алфабет звезда“, на којој су тада представљене 123 слике, а у Београду је због

Снимио Д. БАНДА

Афирмација српског сликарства

Историчар уметности др Мома Павловић на отварању изложбе рекао је да је за само неколико раних година, сликарима једне генерације било суђено да изуче основе ликовног умећа, да улете у олују савремених ликовних трендова, да препознају сами себе и заузму свој лични став.

„Тој генерацији припада и Слободан Јевтић. И он је живео те бурне године у којима се велика опасност састојала у томе да се залута од самог себе и још већа да се дефинитивно пристане на производњу лепих слика из туђег џепа. Пулика се са обе опасности борио успешно, а онда је одлучношћу којом се увек одликовао, извојевао победу не само за своје сликарство и сликарско име већ и за целокупну нашу ликовну уметност“, рекао је Мома Павловић и истакао на крају да Слободан Јевтић Пулика већ данас иза себе има дело које би тако радо и с поносом пожелио сваки алхемичар његовог калибра.

ограниченог простора изложено 55 дела која откривају уметничко вишедеценијско трагање за сликом. Друга уметничка жеља била је да излаже у Београду.

Сликар Слободан Јевтић најпре је захвалио Медија центру „Одбрана“ на сарадњи у организацији изложбе. „Пресрећан сам да овакав простор постоји у Београду“, рекао је Пулика и подсетио да је изложба зачета у Ваљеу, поводом обележавања 140 година ваљевске гимназије, затим је настављена у Пироту, такође у гимназији, да би након тога отишла у Ниш, па у Крушевац у Галерију „Милић од Мачве“ и у Београд.

Говорећи о сликарству Слободана Јевтића Пулике, историчар уметности др Мома Павловић истакао је да је једна генерација која је, такође, до јуче словила као млада, стигла до својих ретроспектива. „А кад је заиста била млада, пре тридесет и неколико година, било јој је суђено да из себе извлачи, преко сваке нормалне мере, три снаге, моралну, уметничку и физичку. И да обавља истовремено три посла, који су један другом противречили. Да учећи верује, да не верујући даје отпор и да гледа у прошлост да би видела будућност“, рекао је Павловић.

Академик Матија Бећковић најпре је напоменуо да Слободани Јевтићи заузимају пола телефонског именика, а на целом свету постоји само један Пулика. „За толике Слободане и Јевтиће мало ко зна, а за тог једног, јединственог и неуништивог Пулику мало ко не зна. Као и сваки рођени уметник и Пулика је више давао него што му је узвраћано... Али он се није љутио ни онда кад су га француски сељаци примали топлије него браћа и комшије, а Превер и Пикасо имали за њега крупније речи него ико на његовом језику“, навео је Матија Бећковић.

Публика ће до 1. априла имати прилику да ужива у радовима сликара који већ четрдесетак година у својим делима повезује космичку енергију са траговима наше прошлости.

После Слободана Јевтића Пулике, у Великој галерији Дома Војске у априлу биће организована изложба Уметничке галерије „Надежда Петровић“ из Чачка, а у мају изложба слика Моме Капора. ■

Б. МИЉИЋ

Концерт Уметничког ансамбла „Станислав Бинички” и Војног оркестра Копнене војске Европске команде САД

И КЛАСИЧНО И МОДЕРНО

Заједнички концерт Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички” и Војног оркестра Копнене војске Европске команде Сједињених Америчких Држава одржан је 18. марта у Свечаној сали Дома Војске у Београду.

Концерту су присуствовали министар одбране Драган Шутановац и амбасадорка САД у Београду Мери Ворлик, представници Министарства одбране и Војске Србије, војнодипломатског кора и бројни гости из културног и јавног живота престонице.

Начелник Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички” мајор мр Игор Митровић, поздрављајући публику, рекао је да је повод за заједнички наступ 130 година успостављања билатералне сарадње Србије и САД.

Дувачки квинтети америчког војног оркестра у Европи, који је основан давне 1940. године, део су бенда и хора Европске команде америчке војске и они су музички амбасадори САД у Европи, истакла је начелник и диригент америчког војног оркестра пуковник Бет Стил.

Гости су најпре самостално извели дела Штрауса, Гершвина, Бернштајна, Хендла и других класика, а у наставку концерта, са колегама из оркестра „Станислав Бинички” свирали су српске војничке маршеве и неколико класичних домаћих и страних нумера.

Војни оркестар Копнене војске Европске команде САД смештен је у Хајделбергу у Немачкој и највећи је војни оркестар изван Америке. ■

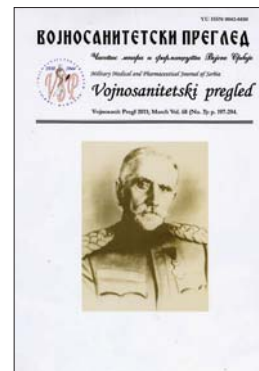
Б. МИЉИЋ
Снимио Д. АТЛАГИЋ

ЧАСОПИСИ

ВОЈНОСАНИТЕТСКИ ПРЕГЛЕД

Нови број часописа „Војносанитетски преглед” посвећен је обележавању 167. године постојања Војномедицинске академије – о њеном јуче, данас, сутра. На насловној страни је фотографија др Михаила Мике Петровића, првог српског ратног хирурга, првог санитетског генерала српске војске, универзитетског професора, коме је поводом дана ВМА у кругу Академије откривена биста и посвећен стручни скуп.

Представљен је аутор године „Војносанитетског прегледа” проф. др Гордана Дедић, а читаоци могу прочитати и осам оригиналних чланака, актуелну тему – „Здравствене изјаве и прехранбени производи”, три рада из рубрике Казуистика и причу из историје медицине о санитетском пуковнику др Сави Петковићу. ■

БИЛТЕН УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНИСАНИХ ПОДОФИЦИРА СРБИЈЕ

У новом броју „Билтена” обележена је пета годишњица постојања Удружења пензионисаних подофицира Србије серијом текстова о јубилеју. Од активности издвајају се текстови о раду њиховог удружења у Нишу и Ужицу, те изборне скупштине општинских организација Ковин,

Књажевац, Вождовац – Савски венац. У рубрици Рекордери представљен је Ристо Шпирић летачки ас, који је остварио више од 11.500 сати налета, што је својеврстан рекорд авијације. Једини је летач-техничар носилац Почасног летачког знака pilota.

Билтен доноси и причу о Слађану Вучковићу, заставнику прве класе у пензији и ратном војном инвалиду из Ниша, који је неутралисао 106 касетних бомби заосталих од агресије НАТО-а. Сада обилази свет и апелује против употребе тих подмуклих бомби. ■

ВОЈНИ ИНВАЛИД

У осамдесет петом броју „Војног инвалида” објављен је разговор са др Миром Чавалугом, помоћником министра рада и социјалне политике. Тема броја јесте нов закон којим ће бити регулисана заштита војних инвалида и породица погинулих ратника у Србији. Рубрика Трибина посвећена је деци у рату, а низом текстова обележен је рад удружења у РМВИ у земљи. ■

**РЕПУБЛИЧКИ ОДБОР
СУБНОР-а СРБИЈЕ
И ФОНДАЦИЈА
„ДРАГОЈЛО ДУДИЋ“**

расписују
40. НАГРАДНИ КЊИЖЕВНО
-ПУБЛИЦИСТИЧКИ

КОНКУРС

за 2011. годину
за НЕОБЈАВЉЕНЕ оригиналне
књижевне и публицистичке
радове на тему „Ослободилачки
ратови српског народа“

Конкурс за књижевност обухвата:
романе, поезију, приповетке, драме, сце-
нарија, есеје, мемоаре и документарна
књижевна дела.

Конкурс је отворен за: историјску
публицистику, дневнике, биографије, за-
писе, монографије, хронике, студије и
друге истраживачке радове.

Управни одбор расписује конкурс на
тему: „Млади о Народноослободилачком
рату“ и „Млади и антифашистичка борба
у Другом светском рату“. Право учешћа
имају студенти и средњошколци са радо-
вима обима 1а/т, а најбољи радови биће
награђени.

Радове потписати шифром, а у по-
себном затвореном коверту доставити
име и презиме, адресу и шифру аутора.
Радови се примају до 1. септембра 2011.
године.

По три најбоља рада из књижевно-
сти и историјске публицистике бића на-
грађена.

Рукописи који пре завршетка кон-
курса буду објављени неће се узимати у
обзир.

Резултати конкурса биће објављени
у јавним гласилима до 17. новембра 2011.
године.

Радови писани на српском језику и
до 20 ауторских табака. Откуцане радове
доставити на адресу: Фондација „Драгој-
ло Дудић“, 11000 Београд, Улица савски
трг бр. 9/4, са ознаком „За конкурс“. ■

In memoriam

Последњи поздрав Радовану Ивановићу

Новинарски сањар

Недавно, после краће болести, преминуо је капетан фрегате у пензији Радован Раша Ивановић, дугогодишњи новинар, фоторепортер и уредник у редакцијама „Народне армије“, „Фронта“ и „Војске“. Реч је о изузетном прегаоцу који је сарађивао са више дневних и недељних листова.

Ми, његове колеге изненађени смо и затечени његовим тихим искрадањем из заједничког живота. Отпловио је опет плавим просторствима, само овога пута заувек и у бесконачно.

Такорећи до јуче, бодрио нас је Ивановић да смогнемо снаге и објавимо књигу свих наших новинарских договорштина од Триглава до Ђевђелије... Из јоносвере, где смо се уздизали миговима или, пак, из плавих дубина, где смо ронили подморницама на нашим војним задацима у потрази за најбољим репортажама.

Као морнарички официр, био је Ивановић укрцан на разне бродове, где је обављао одговорне дужности. Као поморац вазда је истраживао људске судбине, бележио занимљиве чињенице и спремао се за новинарски живот. Пре одговорних дужности у војном новинарству успешну каријеру имао је на школском броду „Галеб“, где се бавио моралом, то јест људским судбинама.

Припадао је генерацији војних репортера који су пратили маневре „Слобода 71“, „Подгора 73“, „Голија 76“, „Јужни Јадран“ и ко би ли се свих сетио...

Силазио је у подземне аеродроме, искакао са припадницима хеликоптерских десанта или јуришао уз морнаричке фокке.

Сећам се наших бесаних ноћи на командном броду „Вис“ за време морнаричких ракетних гађања, о бескрајном тражењу наслова за сваку репортажу... Сећам се јутара када смо као дежурни новинари уредници прелиставали још „вруће“ новине, наш „Фронт“, чији је тираж бивао све већи – 100.000, 200.000, до чак 330.000 примерака.

Радовао се Ивановић нашим заједничким успесима као дете и поносно носио морнаричку униформу. Журио је да се пресвуче, а ми смо га чекали у „Скардлији“, „Ресави“, „Последњој шанси“ да то обележимо другарством. Био је неуморни новинарски сањар. Посебно је волео фотографију. Сећам се и једног његовог наслова „Лорка на пожарству“

Сада се Раша придружио другој, небеској редакцији у којој увелико пишу: Мија, Воја, Пера, Стева, Манда, Поп, Вјеко, Милан... ■

М. МУСТАПИЋ

Бомбардовања 1941, 1944. и 1999. године

У недељно јутро 6. априла 1941, Хитлер је на Београд ударио брутално и немилосрдно. А три године након разорног немачког бомбардовања, 600 англо-америчких бомбардера засули су у недељу 16. априла 1944, на православни Ускрс, Београд бомбама, баш када су његови житељи били у црквама или се спремали за ускршњи ручак. У пролеће 1999. године, Београд и Србија били су три месеца изложени суровом ракетирању Северноатлантског пакта (НАТО), најмоћнијег војног савеза у историји човечанства.

Немци су 6. априла 1941. године Београд бомбардовали укупно четири пута, са око 250 бомбардера, при чему је у другом јутарњем таласу учествовало и 57 *шћука* – бомбардера за обрушавање са специфичним, језивим звуком мотора. Београд је у једном таласу бомбардован и следећег дана.

У свирепом рушилачком нартају на Београд бачено је око 360 тона бомби различитих типова, од којих су трагично нестајали и људи и објекти. Занимљиво је да Немци нису бомбардовали Земун. У њему је тада живело неколико хиљада фолксдојчера, а према раније утврђеном плану требало је да припадне будућој НДХ. Поштедели су и мостове код Београда, пошто су им били потребни за прелаз трупа. Према подацима Државне комисије за утврђивање ратних злочина, у Београду је 6. и 7. априла од бомбардовања потпуно порушено 680, веома тешко оштећено 1.600, а лакше оштећено 6.829 зграда. Тешко су оштећени водоводна и канализациона мрежа. Разорено је око 60.000 од укупно 80.000 метара трамвајских пруга, 76 трамвајских кола, 48 градских аутобуса. Укупна штета, по предатној вредности, износила је преко осам милијарди динара. Био је потпуно паралисан сваки живот у граду.

Подаци о страдалима у бомбардовању југословенске престонице никада нису прецизно утврђени. Према званичним извештајима погинуло је 2.271 лице, мада немачки извори говоре о око 4.000, док неки подаци помињу и цифру од 20.000 људи. Ни број рањених није прецизно утврђен. Погинули су данима и ноћима вађени из рушевина и плитких рака где су на брзину били укопани после бомбардовања.

Најсветлија тачка у одбрани Београда у тим трагичним тренуцима били су авијатичари Југословенског ваздухопловства, који су се јуначки, просто самоубилачки, упустили у ваздушну битку с далеко надмоћнијим непријатељем. Посебно су се истакли пилоти Шестог ловачког пука који су над Београдом оборили 14 немачких авиона. Њих 16 полетело је одмах после датог знака у правцу Панчевачког рита и упустило у огорчену битку, Нажалост, већина од њих је изгинула, исписујући једну од најславнијих и најтужнијих страница у историји нашег ваздухопловства.

Грађани су били сасвим изненађени када је почело бомбардовање. Многи су се налазили још у кревету где их је стигла смрт. Град је захватила општа паника. Више стотина грађана покушало је да нађе спас у склоништима (код Вазнесењске цркве, Карађорђевог парку), али су немачке бомбе погодиле баш та склоништа у којима су дочекали ужасну смрт. Авалским, обреновачким и смедеревским путем похрлиле су хиљаде људи, али су их немачки пилоти, спуштајући се ниско, митраљирали и покосили. На улицама је погинуо и изванредан број владиних функционера, међу којима и министар Куловец. Но, већи део владе, с краљем на челу, напустио је Београд пре почетка немачког напада (5. априла).

Стравичне размере разарања Београда током бомбардовања, масовне погубије и страдања његових житеља, стање панике и ужаса кроз који је прошао град тог априлског дана, остали су вечно у памћењу очевидца. Остао је невероватно велики број записа у дневницима, сећањима, успоменама, причама, хроникама, романима.

Разрушени Београд чекали су тужни дани и године. Капитулација је потписана 17. априла 1941. године. Тако је

немачка војска, после 26 година, поново окупирала Београд. Пред његовим житељима стајали су суморна и неизвесна сутрашњица, живот и страдања под немачком окупацијом.

Под савезничким бомбама 1944. године

Ако су Београђани могли очекивати и некако разумети напад на свој град од оних који су у лето 1914, јесен 1915. и пролеће 1941. то чинили у оквиру војне агресије на Србију, односно Југославију, нису ни помишљали да ће тешко настрадати од бомби бачених из савезничких авиона, од оних у којима је већина Београђана видела реалну наду, спас и слободу. Па, ипак, то се догодило. Три године након разорног немачког бомбардовања, 600 великих англо-америчких бомбардера засули су у недељу 16. априла 1944, на православни Ускрс, Београд бомбама, баш када су његови житељи били у црквама или се спремали за ускршњи ручак. Бомбардовање је истом силином уследило и наредног дана, а онда у још неколико наврата до почетка септембра. Најјаче од свих било је оно од 18. маја.

Најболнија и најтрагичнија последица тих несхватљивих и немилосрдних бомбардовања, извршених само неколико месеци пре коначног ослобађања града, биле су хиљаде цивилних жртава, чији је број премашао учинак Хитлерових *шћука* из 1941. године. Савезничко бомбардовање градова, комуникација и других важних објеката током 1944. одвијало се у оквиру велике „ваздушне кампање“ усмерене на слабљење немачког војног система на простору југоисточне Европе. У масовним бомбардовањима гађани су разноврсни циљеви у свим земљама овог региона, нарочито нафтом богата област Плоештија у Румунији, при чему су страдали многи градови уз бројне цивилне жртве. Зна се да ни у једној од тих земаља, сем Југославије, нису толико страдала насељена места и цивили, а да нису остварене битније стратешке предности за силе антихитлеровске коалиције.

За то бомбардовање било је карактеристично да су употребљаване тзв. „ваздушне бомбе“, које нису имале тако велику разорну моћ на зграде, али су имале убитачно дејство на људе. Током 16. и 17. априла погинуло је 1.260 грађана, тешко повређено око 1.600, а лакше неколико хиљада. Истовремено, Немци, који су били мета напада, имали су око 200 погинулих. Разорено је око 600 кућа, а велики број станова претрпео је већа или мања оштећења. Уредник листа *Ново време* Станислав Краков, говорећи тим поводом, рекао је: „Ми не знамо шта су англо-амерички авијатичари намеравали да туку, али добро знамо шта су погодили. Приредили су масовни покољ београдског становништва и најбезобзирније разарање овог нашег града... Јадно изгледа данас несрећни Београд...“

Уследила су уверавања савезника да се „тако нешто“ неће поновити. Но, упркос тим „уверавањима“, бомбардовања су настављена, па су Београђани страдали и у трећем савезничком бомбардовању 18. маја, када су Англо-американци „изручили“ око 300 бомби, од којих ниједна није пала на неки важнији војни циљ. Тада су највише страдали Пашино брдо, Неимар и околина Каленић пијаце. Рачуна се да је тада било око 350 мртвих и 650 рањених. Мада је тај напад био слабијег интензитета, он је оставио тежи и

УНИШТЕНИ КУЛТУРНИ СПОМЕНИЦИ

Међу културно-историјским установама највише је страдала Народна библиотека код Калемегдана, уништена запаљивим бомбама. У њој је изгорело 350.000 књига и 500.000 свезака. Сем домаћих, ту су биле богате збирке литературе на страним језицима, стари класици на латинском и грчком, научне колекције на светским језицима. Потпуно су уништена разноврсна историјска документа, повеље, рукописи, рукописне књиге. Изгорела су 1.394 историјска рукописа почев од 12. до 19. века, међу којима највећу вредност имају рукописи и рукописне књиге из 12. и 13. века. У неповрат су отишли рукописи тзв. босанчице, црквених књига на пергаменту (октоиси, минеи, четворојеванђеља, зборници), збирки турских докумената, око 2.000 рукописа нове књижевности. Ту су била и издања српских штампарија од 15. до 17. века. Нестале су такве реткости и знаменитости за нашу културну историју, које се више ничим не могу надокнадити.

мучнији утисак. Ако се прво бомбардовање оправдавало „војним разлозима“, овде се није могао наћи изговор. Расло је разочарање, огорчење па и мржња према њима. Грађани су своје симпатије окретали према Русима.

Наредних неколико месеци, све до протеривања Немаца у октобру 1944, Београд је још неколико пута био мета савезничке авијације. У бомбардовању од 6. јуна страдали су делови око Железничке станице и Мостара. Том приликом погинуло је око 150 немачких војника који су се склонили код моста, а око 100 их је страдало у срушеној згради на Сењаку. А онда, већ 3. јула, на мети су били Чукарица (складиште нафте), Шећерана, Бродоградиле, Царева ћуприја и Сењак, 3. септембра Савски и Панчевачки мост, 6. септембра Пашино брдо, Мостар и Аутокоманда, а 8. септембра, током последњег бомбардовања, погођено је доста кућа у улицама Краља Александра, Зоркиној, Цара Николе и Београдској. И у септембарском бомбардовању било је доста мртвих и рањених цивила, али тај број није прецизно утврђен.

НАТО бомбардовање 1999.

У пролеће 1999. године, пет и по деценија после савезничких бомбардовања крајем Другог светског рата, Београд и Србија били су три месеца изложени суровом ракетирању Северноатлантског пакта (НАТО), војног савеза 19 најразвијенијих земаља западне Европе, САД и Канаде, најмоћнијег војног савеза у историји човечанства. Премоћна војна машинерија НАТО-а ставила је у „погон“ 1.100 авиона уз осталу пратећу технику. Одмах се показало да у бомбардовању нису „озбиљније“ бирани циљеви. Погођене војне објекте проглашавали су „леgitимним циљевима“, а ударе по цивилним објектима неизбежном „коллатералном штетом“.

Београд је од првог дана био на електронском нишану авијације, крстарећих ракета и пројектила свих врста,

укључујући и забрањене касетне бомбе. Већ прве вечери гађани су војни објекти по ободу престонице – Младеновац, Авала, Раковица, Јаково, а онда наредних ноћи и остала насеља. Тако је Београд постао прва европска престоница која је бомбардована после Другог светског рата. Да авијација НАТО-а има намеру да под своје ударе стави и ужи градски простор, „најављено“ је бомбардовањем Топлане на Новом Београду. Тих дана бомбардоване су и зграде Министарства унутрашњих послова у Улици кнеза Милоша (3. априла), чиме је угрожена и безбедност Клиничког центра Србије, са 25 клиника и око 3.000 болесника.

Један од најразорнијих напада на Београд НАТО је извео у ноћи 29/30. априла. Мета су биле зграде Министарства унутрашњих послова Србије (по други пут), Генералштаба Војске Југославије, Савезног министарства иностраних послова, телевизијски торањ на Авали, висок 200 метара, један од симбола Београда.

Напади ваздухопловних снага НАТО-а на Београд настављени су и у мају. Тада су на ред дошла дејства по електроенергетским објектима, па је град 2. маја увече био у потпуном мраку због распада електроенергетског система. Директно је погођен и тешко оштећен дистрибутивни центар термоелектране „Никола Тесла“ у Обреновцу. Та „хаварија“ је повукла и нестанак воде у већем делу града, чиме је угрожено функционисање болница, породилишта и других важних објеката. Но, најтежи удари су тек уследили. Четири ноћи заредом (21–25. маја) авиони НАТО-а дејствовали су по електроенергетском систему Србије. Најпре је 22. маја погођена термоцентрала „Колубара“ у Великим Црљенима, а сутрадан главно разводно постројење у термоелектрани „Никола Тесла“. Београд и готово цела Србија остали су без струје. Следило је бомбардовање и оштећење трафостаница у Лештанима и на Бежанијској коси. На мети је било више објеката у граду, међу којима и зграда Кинеске амбасаде, хотел „Југославија“, још једном зграда Генералштаба, ССНО, СМУП у Кнез Милошевој и Немањиној улици.

До окончања бомбардовања Београд је готово свакодневно био на удару авијације НАТО-а. „Колатералне штете“, тј. страдање цивилног становништва и објеката, стално су се повећавале. После поноћи између 19. и 20. маја, страховите експлозије потресле су Клиничко-болнички центар „Драгиша Мишовић“ на Дедињу, где су погинула четири пацијента. Последњи пројектили који су донели жртве, пали су на куће у Раљи, Рипњу, Звездари. Обични грађани, оптерећени бригама за безбедност својих најближих, са зебњом и надом, с измешаним осећањима патриотизма и пркоса, желели су тих дана само једно – да престану погибије, рањавања, разарања, психичке и физичке патње, да стане зло.

Најзад, после 78 дана непрекидног бомбардовања, 10. јуна 1999, Хавијер Солана наредио је америчком генералу Веслију Кларку, команданту снага Алијансе, да „суспендује бомбардовање Југославије“. До тада је било уништено или оштећено 4.560 стамбених објеката, оштећене су 83 школе и 72 предшколске установе, 126 приватних и друштвених предузећа, осам верских, 19 културних и осам спортских објеката, четири библиотеке. Према неким проценама, Београд је током бомбардовања напустило између 400.000 и 500.000 људи. ■

(крај)

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1 – 15. априла

Православни
7. април – Благовести
8. април – Сабор светог архангела Гаврила

ВАСКРШЊИ ПОСТ

Васкршњи пост увек почиње понедељком, који се зове и Чисти понедељак, баш као и цела та прва седмица поста, у којој се сва јела кувају на води. Друга седмица се зове Пачиста или Хрома, трећа је Крстопоклона, четврта Средопосна, пета се зове Глува, а шеста је Цветна. Последња, седма, недеља поста је Страсна или Велика, а најзначајнији дан у њој је Велики петак, који обележавамо као успомену на страдање Господа Исуса Христа на крсту.

Пост је установио сам Господ Исус Христос постећи 40 дана у пустињи. Циљ поста је, пре свега и изнад свега, прослављање Бога и поштовање Његових светитеља, потом очишћење тела, јачање воље, а тиме и уздизање душе изнад тела. Истина, пост подразумева уздржавање од мрсне хране, али сам тај подвиг није довољан, ако га не прати и уздржавање од рђавих мисли, жеља и дела, праштање свима који су нам нешто нажао учинили, умножавање молитава и чињења добрих дела, покајање за све лоше што смо урадили речју, мишљу или делом. ■

БЛАГОВЕСТИ

Благовести су један од 12 великих хришћанских празника. Оне су спомен на дан када је Богородица од анђела Гаврила добила благу вест да ће родити сина Божјег Исуса Христа.

Када је Марија напунила 14 година и завршила школовање у јерусалимском храму, њени васпитачи и свештеници стану се саветовати о њеној даљој судбини. Решили су да девојчицу дају даљем рођаку, дрводељи Јосифу, који је тада имао 84 године. Он узме Марију к себи и одведе је у Назарет.

Марија је била заветована да се не удаје и када јој дође анђеоло Гаврило с поруком да ће родити сина Божјег и да му надене име Исус, она му не поверова. Када је, ипак, разумела Гаврилову поруку Марија оде у Јудеју, да посети тетку Јелисавету, мајку Јована Крститеља, која је такође знала да ће Марија родити Спаситеља. Она је дочека речима: „Благословена Ти си међу женама и благословен је плод утробе твоје и откуда то да мени дође, мати Господа мог?“ ■

2. април 1950.

У склопу припрема југословенске репрезентације за учешће на светско фудбалско првенство, у Београду је гостовао фудбалски клуб „Лацио“ из Рима. Резултат је био 8:1 у корист репрезентације Југославије. У годинама када су многа међународна питања била нерешена утакмица је имала велики политички значај.

4. април 1949.

Потписан је Вашингтонски уговор о формирању НАТО-а (North Atlantic Treaty Organization) са седиштем у Паризу. Седиште Пакта касније је премештено у Брисел. У члану 3. Пакта државе потписнице обавезале су се да ће развијати индивидуалне и колективне капацитете ради одбране од војног напада, док је у члану 5. наглашено да војни напад на једну државу чланицу НАТО-а истовремено значи напад на све државе. Први стратегијски документ НАТО-а – „The Strategic Concept for the Defense of the North Atlantic Area“ усвојен је 19. октобра 1949. године.

5. април 1945.

Почела је десетодневна посета Јосипа Броза Тита Совјетском Савезу. Током посете потписана су два међународна уговора којима је Југославија своју спољну политику везала за Совјетски Савез: Уговор о пријатељству, узајамној помоћи и послератној сарадњи између Савеза Совјетских Социјалистичких Република и Југославије, са роком важења од 20 година, и Споразум између две владе о узајамним испорукама робе.

6. април 1941.

Без објаве рата Трећи рајх напао Краљевину Југославију. У зору 6. априла отпочео је ваздушни напад на Београд. Влада Краљевине Југо-

славије објавила је 7. априла прокламацију о почетку рата са Немачком и Италијом и издала наређење за општу мобилизацију. Наређење је остало без резултата, јер услед покиданих веза није ни доспело до команди, установа и војних обвезника. Уследио је краткотрајни рат током кога југословенска војска није ни потучена ни побеђена, већ се, због немогућности адекватног командовања и издаје антијугословенских кадрова, распала. Немачке, италијанске и мађарске трупе за 12 дана заузеле су територију Краљевине Југославије. Капитулација је потписана 17. априла у Београду.

10. април 1945.

Савезнички командант на Средоземљу фелдмаршал Харолд Александер обавестио је Империјални генералштаб о захтеву Јосипа Броза да британска влада испоручи 3.000 тона хране за 60.000 бораца Четврте југословенске армије и помогне њихове операције у западном делу Југославије. Александер је навео да југословенске јединице „плаћају корисну дивиденду“ – њихове операције на Балканском фронту знатно су допринеле ослобађању Италије. Александер је 15. априла обавестио Броза да упркос свим својим напорима није у могућности да му испоручи тражене количине хране.

12. април 1941.

Влада Велике Британије негативно одговорила на захтев владе Краљевине Југославије да јој се укаже помоћ у људству и авионима и упути британска флота у Боку Которску ради прихвата југословенских јединица.

14. април 1941.

Врховна команда војске Краљевине Југославије понудила је Немцима обуставу непријатељстава и потписивање примирја. Немци су одбили захтев за склапање примирја и затражили безусловну капитулацију. ■

Припремио
 мр Миљан МИЛКИЋ

ОБАВЕШТЕЊЕ

о могућностима евидентирања лица која су имала станарска права у Републици Хрватској

Међународна организација за миграције у сарадњи са невладином организацијом „Комитет за помоћ и заштиту“ спроводи анкету под називом „Преглед положаја и потреба бивших носилаца станарског права из Републике Хрватске који бораве у Републици Србији“. Комесаријат за избеглице Републике Србије подржава ову иницијативу и наглашава да је ово последња прилика за евидентирање лица која су имала станарска права у Републици Хрватској. На територији Републике Србије још увек борави велики број лица који су избегли из Републике Хрватске и којима су у Хрватској одузета станарска права. Учешће у овој анкети ова лица ни на који начин неће лишити могућности приступа Програму стамбеног збрињавања у Хрватској или било ком другом програму стамбеног збрињавања у осталим земљама.

„Комитет за помоћ и заштиту“ је током 2001. и 2002. године већ једанпут спровео евидентирање бивших носилаца станарских права из Републике Хрватске који бораве у Републици Србији и тада је евидентирано око 18.000 носилаца. У току је ажурирање и допуњавање података за сва лица која се налазе на територији Републике Србије која су тада пријавила станарска права овој организацији, као и евидентирање оних који то тада нису учинили, без обзира на то да ли тренутно имају статус избеглице или не.

Попуњавање обрасца за евидентирање потреба лица која су били носиоци станарских права у Републици Хрват-

ској не значи покретање било каквог правног поступка, нити представља формалан захтев, који би био упућен надлежним органима у Републици Хрватској. То је анкетни лист, односно пријава за евидентирање потреба лица која су лишена станарских права у Републици Хрватској са циљем тачнијег презентовања ситуације у којој се ова популација налази.

Међу лицима која се обраћају за помоћ Комесаријату за избеглице одређени број чине припадници Војске који су били на служби у Хрватској, односно професионална војна и цивилна лица на служби у тадашњој ЈНА и војни пензионери, тј. они који још увек нису решили стамбене проблеме у Републици Србији, а који су напустили Републику Хрватску због претходних ратних дешавања. До сада је анкетирању приступило око 8.000 носилаца станарских права и на терену је примећено да она лица која су имала војне станове не желе да се пријаве због бојазни од могућих последица по њих лично или њихове чланове породица.

Потребно је да лица из вашег састава обавестите да је потребно да се одазову евидентирању носилаца одузетих станарских права у Републици Хрватској, јер је ово јединствена прилика да се прикупе тачни подаци и да се сагледају потребе ове категорије људи које би биле презентоване на Донаторској конференцији планираној за прву половину ове године чији је циљ проналажење трајних решења избеглих лица у региону.

Попуњавање обрасца врши се у просторијама организације „Комитет за помоћ и заштиту“ у Београду Ђирила и Методија 2а, телефон 011- 24 01 093; у Новом Саду Мајевичка 2б, телефон 021 - 66 13 336; као и у канцеларијама повереника за избеглице у свим општинама / градовима у Републици Србији. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ СРБИЈЕ СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

Управа за традицију, стандард и ветеране

Стамбена комисија је на седници одржаној дана 10.03.2011. године доделила укупно 17 станова у закуп.

На основу Одлуке о расподели станова број 264-5/10 од 09.11.2010. године, са пресеком стања на дан 08.10.2010. године додељен је 1 стан у Београду.

На основу Одлуке о расподели станова број 21-3/11 од 27.01.2011. године, са пресеком стања на дан 10.12.2010. године додељено је 16 станова: у Београду 3, у Суботици 2, Горњем Милановцу 3, Лесковцу 3 и Новом Саду 5.

Рок за подношење жалби заинтересованих лица на извршене доделе станова на седници Стамбене комисије одржаној дана 10.03.2011. године тече од 18.03.2011. године и траје 15 дана.

Стамбена комисија је на седници одржаној дана 16.03.2011. године доделила укупно 16 станова у закуп.

На основу Одлуке о расподели станова број 21-3/11 од

27.01.2011. године, са пресеком стања на дан 10.12.2010. године додељено је 16 станова: у Београду 2, у Прибоју 1, у Горњем Милановцу 1, у Лесковцу 4, у Нишу 2, у Крушевцу 1 и Новом Саду 5, по овој одлуци остао неподељен још 71 стан.

На основу Одлуке о расподели станова број 264-5/10 од 09.11.2010. године, са пресеком стања на дан 08.10.2010. године остало је неподељено још 6 станова.

Укупно, по обе одлуке, није додељено још 77 станова.

Рок за подношење жалби заинтересованих лица на извршене доделе станова на седници Стамбене комисије одржаној дана 16.03.2011 почиње од 25.03.2011. године и траје 15 дана.

Изводи из донетих решења са ранг листама лица која су добила станове, налазе се на огласној табли Управе за традицију, стандард и ветеране, ул. Крунска бр. 13 Београд, а достављене су и свим организацијским јединицама и установама МО и ВС и Удружењима пензионера.

Доделу преосталих неподељених станова извршиће Стамбена комисија по окончању поступка провере стамбеног статуса за лица која се налазе на ранг листама и интересенти су за исте. ■

расписује

КОНКУРС

За избор лица у наставничка и сарадничка звања Војномедицинске академије у Београду

а) И з б о р – на формацији ВМА

1. Три наставника за предмет ИНТЕРНА МЕДИЦИНА у звање ванредног професора
2. Једног наставника за предмет РАДИОЛОГИЈА у звање ванредног професора
3. Једног наставника за предмет ПЛАСТИЧНА И РЕ-КОНСТРУКТИВНА ХИРУРГИЈА у звање доцента
4. Једног наставника за предмет ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА у звање доцента
5. Једног наставника за предмет СУДСКА МЕДИЦИНА у звање доцента
6. Једног наставника за предмет ОРАЛНА ХИРУРГИЈА у звање доцента
7. Једног наставника за предмет ПАРОДОНТОЛОГИЈА И ОРАЛНА МЕДИЦИНА у звање доцента
8. Два сарадника за предмет ИНТЕРНА МЕДИЦИНА у звање асистента
9. Једног сарадника за предмет СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА у звање асистента
10. Једног сарадника за предмет ХИСТОЛОГИЈА СА ЕМ-БРИОЛОГИЈОМ у звање асистента
11. Једног сарадника за предмет ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ И ЗДРАВЉЕ у звање асистента
12. Једног сарадника за предмет ФАРМАКОЛОГИЈА у звање сарадник у настави

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс се могу јавити професионални припадници Војске Србије на служби у Војномедицинској академији која испуњавају ове услове:

Општи услови

- да су завршили одговарајући факултет и здравствену специјализацију за предмет за који конкуришу, да испуњавају услове прописане Законом о војним школама и војним научноистраживачким установама и ближе услове дефинисане Одлуком Наставно-научног већа Војномедицинске академије број 8/491 од 27. децембра 2007. године за избор или реизбор у одговарајуће наставно, научно или сарадничко звање;
- да су у последња два периода добили службену оцену најмање „врло добар“;
- да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности односно који нису осуђивани за таква дела казном затвора дуже од шест месеци.

Предност при избору имају кандидати са више објавље-

них научних и стручних радова из области предмета за који конкуришу.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Молбе се подносе Војномедицинској академији Београд, Црнотравска број 17 (преко деловодства).

Уз молбу се прилаже:

- оверена фотокопија дипломе о завршеном факултету;
- оверена фотокопија дипломе о стеченом називу специјалисте за предмет за који се бира
- оверена фотокопија дипломе магистра и/или доктора наука;
- копија службене оцене за два последња периода оцењивања;
- списак објављених стручних и научних радова са радовима у прилогу;
- попуњен образац о испуњености услова за избор/реизбор у звање (потписан од стране шефа матичне Катедре);
- потврда да није осуђиван;
- оцену Катедре о способности за наставни рад по прилогу Одлуци Наставно-научног већа ВМА број 8/491 од 22. јануара 2008. године.

Фотокопије докумената се оверавају код персоналног органа јединице – установе у којој је кандидат на служби.

Непотпуне и неблаговремено достављене молбе неће се разматрати.

Конкурс је отворен 15 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“.

Све информације могу се добити у Секретаријату Наставно-научног већа ВМА на телефон 2661-122, локал 26-384.

ОДБРАНА

НАРУЧЕНИЦА

Претплаћујем се на магазин „Одбрана“ за 2011. годину (заокружите)

1. Полугодишња претплата (1.1 – 30.6. 2011. године, 12 бројева) – по цени 1.080,00 динара

2. Годишња претплата (1.1. – 31.12.2011. године, 24 броја) – по цени 2.160,00 динара.

Уколико се претплаћујете на већи број примерака, уплатити одговарајућу суму (помножити број примерака са претплатном ценом).

Плаћање унапред на жиро-рачун **840-19540845-28 са позивом на број 122742312923110000**

Наручбеницу и уплатницу послати на адресу: МЦ „Одбрана“, Браће Југовића 19, Београд.

Правним лицима доставићемо предрачун на основу ове наручбенице.

Купац _____

Улица и број _____

Телефон _____

Место и број поште _____

Потпис наручиоца

М.П. _____

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

расписује

**Интерни
КОНКУРС**

за попуну формацијских места
у Војнобезбедносној агенцији, пријемом
цивилних лица из Министарства одбране
и Војске Србије у професионалну војну службу
у својству официра на неодређено време

На основу члана 39. и 40. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“ бр. 116/07, 88/09 и 101/10 – др. закон) и на основу члана 3. став 1. тачка 2. Уредбе о пријему у професионалну војну службу („Службени гласник Републике Србије“ број 112/08 и 34/10) Министарство одбране расписује интерни конкурс за пријем у професионалну војну службу, у својству официра на неодређено време:

– **оперативац у Војнобезбедносној агенцији** Министарства одбране Републике Србије, ФЧ капетана, место службовања Београд, **2 извршиоца**,

– **оперативац у Војнобезбедносној агенцији** Министарства одбране Републике Србије, ФЧ капетана, место службовања Ниш, **1 извршилац**,

Лица која конкуришу на наведена радна места потребно је да испуњавају следеће услове:

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да нису старији од 35 година живота,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место на које конкуришу и
- да су здравствено способни за службу у Министарству одбране и Војсци Србије.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати у војној служби у Министарству одбране или Војсци Србије, у својству цивилног лица, провели најмање две године,
- да нису оцењивани негативним службеним оценама у току службе и да имају последњу службену оцену „истиче се“ или „нарочито се истиче“, а ако је више пута оцењиван да има последње две службене оцене најмање „истиче се“ или „нарочито се истиче“,

- да поседују одговарајући ниво општинских и посебних интелектуалних способности, емоционалне стабилности и социјалне зрелости за рад у Војнобезбедносној агенцији,
- да су одслужили војни рок под оружјем (кандидати мушког пола),
- да познају страни језик најмање на нивоу првог степена по критеријумима ВА,
- да поседују одговарајући ниво познавања рада на рачунару.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА:

Уз молбу за конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, кандидати треба да доставе и следећа документа:

- кратку биографију,
- уверење о држављанству (оверена фотокопија),
- извод из матичне књиге рођених (оверена фотокопија),
- доказ о стеченом образовању (оверена фотокопија дипломе или уверење о завршеној школи),
- уверење – сертификат о познавању рада на рачунару (оверена фотокопија),
- уверење – сертификат о познавању страног језика (оверена фотокопија),
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци),
- уверење о регулисању војне обавезе са назнаком чина у резерви (издаје војни одсек у коме се лице води у евиденцији, оверена фотокопија),
- мишљење начелника одељења/управе (команданта јединице ранга самосталног батаљона/бригаде) и
- оверена копија последње две службене оцене.

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса биће подвргнути провери нивоа познавања страног језика, нивоа рада на рачунару и психолошком тестирању и за њих ће се уз њихову писану сагласност извршити безбедносна провера за пријем у Војнобезбедносну агенцију.

Кандидати који су са најбољим резултатом испунили мерила прописана за избор, биће упућени надлежној војнолекарској комисији, ради оцене способности за професионалну војну службу.

Пре пријема у професионалну војну службу кандидати који нису војно обучени биће упућени на војну обуку а затим на обуку за оспособљавање за официре, а сви кандидати који нису резервни официри биће упућени на обуку за оспособљавање за официре

Предност при избору имаће кандидати који поседују возачку дозволу „Б“ категорије.

Молбу са траженим документима достављати преко претпостављене команде на адресу **ВП 9857 Београд, са назнаком „за интерни конкурс“**.

У молби обавезно навести место службовања за које се конкурише.

Непотпуне и неблаговремено достављене молбе неће бити разматране. Конкурсна документација се неће враћати кандидатима који не буду изабрани.

Конкурс је отворен до 1. маја 2011. године.

Све информације везане за конкурс могу се добити на телефон: 011/3201-418 или 23-418. ■

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

расписује

КОНКУРС

за попуну радних места у Војној академији
пријемом лица из грађанства у својству
војних службеника у радни однос
на одређено време

Место рада – Београд

1. **један (1) наставник** у звању доцент – ванредни професор за ужу научну област психологија,
2. **један (1) наставник** у звању доцент – ванредни професор за ужу научну област математика и
3. **један (1) наставник** у звању доцент – ванредни професор за ужу научну област термоенергетика.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест (6) месеци,
- да имају адекватну стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа,
- да имају радног искуства и смисао за наставни и научни рад.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- За радно место под редним бројем 1. – VIII степен стручне спреме, научни степен доктора наука, докторат из уже научне области, филозофски факултет.
- За радно место под редним бројем 2. – VIII степен стручне спреме, научни степен доктора наука, докторат из уже научне области, математички факултет.
- За радно место под редним бројем 3. – VIII степен стручне спреме, научни степен доктора наука, докторат из уже научне области, математички факултет.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, **биће извршена безбедносна провера.**

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу Војној академији и прилажу следе-

ћу документацију:

- пријава са биографијом или CV и наводима о досадашњем радном искуству,
- уверење о држављанству Републике Србије,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије дипломе о завршеном факултету и стеченом звању,
- фотокопију радне књижице,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
- уверење надлежног органа Министарства унутрашњих послова Републике Србије да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци.

Кандидати који уђу у најужи избор пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије.

Извод и уверења која се прилажу уз молбу не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Молбе са траженим прилозима доставити поштом препоручено на адресу:

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

Генерала Павла Јуришића Штурма 33

11105 Београд

са назнаком „за конкурс за пријем у службу“

Рок за подношење молби је 30 дана од дана објављивања конкурса.

Молбе уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини или суду, као и непотпуне, неразумљиве и неблаговремене молбе неће бити разматране. ■

радио **БЕОГРАД** 104,7 FM

НОВОСТИ

ЈУТРОБУС! – СВАКОГ РАДНОГ ДАНА ОД 07 ДО 11 ЧАСОВА – ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ РАДИО НОВОСТИ

ИЗ ПРВОГ РЕДА – ЗА СВЕ КОЈИ ПРАТЕ КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА У ГРАДУ ОД 14.00 ДО 15.00 ЧАСОВА. СЛУШАЈТЕ НАС И ОСВОЈИТЕ КАРТЕ ЗА ПОЗОРИШТА

ПРОВЕРИТЕ ЗАШТО НАС СЛУШАЈУ

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

расписује

**Интерни
КОНКУРС**

за попуну радног места војног службеника
у Војној академији пријемом лица
из Министарства одбране, у радни однос
на неодређено време

Место рада – Београд

1. - **један (1) наставник** за ужу научну област физичко васпитање.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије,
- да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест (6) месеци,
- да има одговарајућу стручну спрему,
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа,
- да има радно искуство у струци и смисао за наставни и научни рад.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- завршен факултет за физичку културу;
- да је кандидат завршио студије са просечном оценом најмање осам (8,00).

На интерном конкурсима могу учествовати сви професионални припадници Војске Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране који имају одговарајућу школску спрему.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу Војној академији и прилажу следећу документацију:

- пријава са биографијом или CV и наводима о досадашњем радном искуству,
- уверење о држављанству Републике Србије,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије диплома о завршеној факултету,
- оверену фотокопију радне књижице,

- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,

- уверење надлежног органа Министарства унутрашњих послова Републике Србије да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци.

Сви докази, о испуњености услова за пријем, достављају се као оригинали, или оверене фотокопије. **Уверења која се прилажу уз молбу не могу бити старија од 6 (шест) месеци.**

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, **биће извршена безбедносна провера.**

Молбу са траженим прилозима поднети у року од 30 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“ и поштом препоручено доставити на адресу:

ВОЈНА АКАДЕМИЈА
Генерала Павла Јуришића Штурма 33
11105 Београд
са назнаком „за конкурс за пријем у службу“

Неблаговремене, неразумљиве и пријаве уз које ни су приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини или суду, неће бити разматране. ■

LETO 2011
GRČKA **CRNA GORA**
SUTOMORE
SMEŠTAJ I AUTOB.PREVOZ
23.05-02.06
85€
02.06-12.06
105€
NEA VRASNA STAVROS
SEZONA 2011
NA RATE
ADMINIST.ZABRANOM
ČEKOVIMA
WWW.BAY-TRAVEL.RS
Travel Agency **BEOGRAD, LOMINA 5**
Bay Travel **TEL FAX 011/ 262 38 47,**
064/647 33 75

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

расписује

КОНКУРС

за попуну радног места у Медија центру „ОДБРАНА“ пријемом лица из грађанства у својству војног службеника у радни однос на одређено време (до повратка лица са породичног одсуства и одсуства ради неге детета)

Место рада – Београд

– један (1) комерцијални референт за разрези и дистрибуцију, ССС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије,
- да се против њега не води кривични поступак, због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела, казном затвора у трајању дужем од шест (6) месеци,
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- завршена средња школа (трговачка или економска), IV степен,
- искуство на пословима у вези са претплатом на штампана издања,
- искуство на пословима дистрибуције издања (пријем, превоз и испорука претплатницима),
- познавање рада на рачунару.

Предност при запошљавању имаће кандидат који има развијену способност комуникације, систематичност у раду, иницијативност и ефикасност.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, **биће извршена безбедносна провера.**

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу Медија центру „Одбрана“ и прилажу следећу документацију:

- пријаву са кратком биографијом или CV,
- уверење о држављанству Републике Србије,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопију дипломе о стеченој школској спреми,
- фотокопију радне књижице,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
- уверење надлежног органа Министарства унутрашњих послова Републике Србије да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Сви докази, о испуњености услова за пријем, достављају се као оригинали, или оверене фотокопије. Извод и уверења која се прилажу уз молбу не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали. Са свим кандидатима међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор, а одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина о чему ће бити обавештени сви кандидати који учествују у изборном поступку.

Позив за разговор и сва писмена достављају се кандидату на адресу коју кандидат наведе у пријави на јавни конкурс.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Пријаву на конкурс са приложеним доказима о испуњености услова, доставити поштом препоручено, на адресу:

Медија центар „Одбрана“

Браће Југовића 19

Београд

са назнаком „За конкурс“.

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, досадашње радно и стручно искуство и подаци о посебним знањима и вештинама.

Крајњи рок за подношење пријава је 15 дана од дана објављивања конкурса.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, биће одбачене. ■

ЦЕНОВНИК

ВОЈНЕ УСТАНОВЕ „ТАРА“

У ХОТЕЛИМА НА ТАРИ И ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

ЗА ИНДИВИДУАЛНЕ ГОСТЕ У 2011.

УСЛОВИ ПРОДАЈЕ:

1. Доплата за пансионски ручак, за све категорије корисника, износи 450,00 дин.

2. Услуга резервације у Војном туристичком сервису – Београд наплаћује се у износу од 1.200,00 дин. по једној смештајној јединици. У цену је урачунат ПДВ.

3. Гости плаћају још боравишну таксу, која се одређује одлуком републичких органа и осигурање.

4. За извршене резервације сви корисници, поред једнократне уплате, могу услуге боравка платити у више рата, чековима грађана:

ЗА БОРАВАК КРАЋИ ОД 7 ДАНА (минимум 3 дана) у 4(четири) рате:

прва рата – аконтација, приликом резервације, у износу од 30% вредности аранжмана,

друга рата – током боравка у хотелу, у износу од 30% вредности аранжмана,

трећа рата – 30 дана од дана одласка из хотела у износу од 20% вредности аранжмана и

четврта рата – 60 дана од дана одласка из хотела, у износу од 20% вредности аранжмана.

За 3 и 4. рату чекови се депонују у хотелу.

ЗА БОРАВАК ОД 7 И ВИШЕ ДАНА у 7 (седам) рата:

прва рата – аконтација, приликом резервације, у износу од 30% вредности аранжмана,

преосталих 6 месечних рата депоновањем чекова на рецепцији хотела, уз увећање дуга од 5% или путем ад-

министративне забране преко Рачуноводственог центра МО, само за припаднике Војске Србије и Министарства одбране, уз увећање дуга од 5%.

5. ПОПУСТИ ЗА ДЕЦУ: деца до 3 године, уколико не користе посебан лежај и храну, не плаћају услуге боравка, осим осигурања. Деца од 3 до 10 година имају попуст:

– 30% ако користе храну и посебан лежај,

– 50% ако користе храну и заједнички лежај са родитељима.

Деца од 3 до 10 година могу користити само један попуст. Попуст се односи на цену полупансиона/пансиона.

6. ОТКАЗИ: откази се достављају у писаној форми уз прилагање резервације и оригинал уплатнице. Повраћај износа је регулисан према „Посебним упутствима за примену цена у војним одмаралиштима“. У случају више силе(смрт у породици, болест, службена спреченост и сл.), што се мора доказати одговарајућим документом, уплаћени износ се враћа у целости, уз одбитак манипулативних трошкова. Износ на име трошка резервације се не враћа.

7. Туристичким агенцијама, за индивидуалне аранжмане на упит, одобрава се 5% провизије на цену полупансиона/пансиона. Комплетан износ аранжмана плаћа се пре одласка у хотел, до рока назначеног на профактури.

8. Цена полупансиона обухвата: вечеру, ноћење и до ручак.

Уз овај програм важе „Посебна упутства за примену цена у војним одмаралиштима“.

ТАРА – хотел „ОМОРИКА“

- период примене	катего-рија корисника	тип собе							
		АП	1/1Т	1/1	дуплекс	1/2Т	1/2	1/3	1/4
23.04-09.07.	МО и ВС	3.200,-	2.700,-	2.500,-	2.000,-	2.200,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-
27.08-30.10.	Цивили и странци	3.850,-	3.330,-	3.050,-	2.450,-	2.700,-	2.450,-	2.200,-	2.050,-
09.07-27.08.	МО и ВС	3.300,-	2.800,-	2.600,-	2.100,-	2.300,-	2.100,-	1.900,-	1.800,-
	Цивили и странци	3.950,-	3.430,-	3.150,-	2.550,-	2.800,-	2.550,-	2.300,-	2.150,-
30.10-24.12.	МО и ВС	3.000,-	2.500,-	2.300,-	1.800,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-	1.650,-
	Цивили и странци	3.600,-	3.050,-	2.800,-	2.200,-	2.450,-	2.200,-	2.050,-	1.950,-

ВОЈНИ ТУРИСТИЧКИ СЕРВИС

Београд, Ресавска 34А

тел. 011/2636-535 тел. 011/3201-888

тел. 011/3201-887 факс 011/3616-155

тел. 011/3203-342

vtasmo@drenik.net

ТАРА – депанданс „ЈАВОР“

Период примене	Тип собе	Врста услуге	1/1	1/2
	Категорија корисника			
23.04-09.07.	МО и ВС	полупансион	2.080,-	1.760,-
27.08-24.12.	Цивили и странци	полупансион	2.550,-	2.150,-
09.07-27.08.	МО и ВС	полупансион	2.180,-	1.860,-
	Цивили и странци	полупансион	2.650,-	2.250,-

ТАРА – хотел „БЕЛИ БОР“

Период примене	Тип собе	Врста услуге	1/1	1/2	1/3
	Категорија корисника				
23.04-09.07.	МО и ВС	пансион	2.080,-	1.760,-	1.600,-
27.08-24.12.	Цивили и странци	пансион	2.550,-	2.150,-	1.950,-
09.07-27.08.	МО и ВС	пансион	2.180,-	1.860,-	1.700,-
	Цивили и странци	пансион	2.650,-	2.250,-	2.050,-

У хотелу „Бели Бор“ на Тари, у 50 соба, и у вили „Сомбор“ у Врњачкој Бањи, извршена је реконструкција соба што ће допринети пријатнијем и лепшем боравку.

У хотелу „Бреза“ у Врњачкој Бањи, за једно дете до 10 година, одобрава се гратис полупансион/пансион у следећим терминима:

- у периоду Ускршњег распуста од 22.04. до 03.5.2011.
- у периоду Ускршњег викенда од 22.04. до 24.04.2011.
- у периоду викенда за Први мај од 30.04. до 03.05.2011.

ВРЊАЧКА БАЊА – хотел „БРЕЗА“

- Период примене	Категорија корисника	Тип собе					
		АП	1/1Ф	1/1К	1/2К	1/2Ф	1/3
23.04-09.07.	МО и ВС	2.650,-	2.080,-	2.050,-	1.960,-	1.950,-	1.750,-
	Цивили и странци	3.250,-	2.600,-	2.500,-	2.450,-	2.400,-	2.100,-
09.07-27.08.	МО и ВС	2.840,-	2.240,-	2.160,-	2.120,-	2.000,-	1.820,-
	Цивили и странци	3.550,-	2.800,-	2.700,-	2.650,-	2.500,-	2.280,-
27.08-30.10.	МО и ВС	2.600,-	2.000,-	1.920,-	1.800,-	1.760,-	1.640,-
	Цивили и странци	3.250,-	2.500,-	2.400,-	2.250,-	2.200,-	2.050,-
30.10-24.12.	МО и ВС	2.480,-	1.920,-	1.840,-	1.680,-	1.640,-	1.560,-
	Цивили и странци	3.100,-	2.400,-	2.300,-	2.100,-	2.050,-	1.950,-

Вила „Сомбор“ – Врњачка Бања – полупансион:

Време коришћ.	категориј кор.	1/1К	1/2	1/3
23.04-09.07.	МО и ВС	2.000,-	1.700,-	1.600,-
27.08-30.10.	Цивили и странци	2.400,-	2.050,-	1.950,-
09.07-27.08.	МО и ВС	2.000,-	1.720,-	1.640,-
	Цивили и странци	2.500,-	2.150,-	2.050,-

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ГДЕ СТАВИТИ ЛОВЦА?

Р. Бирн – Фишер
Сус, 1967.

1. е4 ц5 2. Сф3 д6 3. д4 цд4 4. Сд4 Сф6 5. Сц3 а6 6. Лц4

Фишер је са међузонског турнира у Сусу (Тунис) иступио и тиме се, у том тренутку, одрекао борбе за светску титулу. Ту је представнику америчке амбасаде на његову примедбу „Ви овде представљате Сједињене Државе“ дао онај чувени одговор: „Ја овде представљам себе!“. Залупио је врата и отишао, премда је био у убедљивом вођству.

Овде Боби примењује Созинову варијанту Сицилијанске одбране, одговарајући тако на питање многих шахиста – где ставити тог ловца. Наравно, ту ловац стоји најактивније, ми бисмо рекли најагресивније.

6...е6 7. Лб3

Ово је занимљив, на први поглед нелогичан потез (два пута се у отварању игра истом фигуром), али је то вероватно и најбоље.

7...б5

Књиге на овом месту наводе 7...Ле7, али је Фишер овде ставио знак узвика. Друго је, међутим, питање да ли потез то заслужује. Сетимо се да је на питање једног новинара где је Сласки направио грешку, Американац рекао да неће да каже, јер ћемо „ми још много играти“!

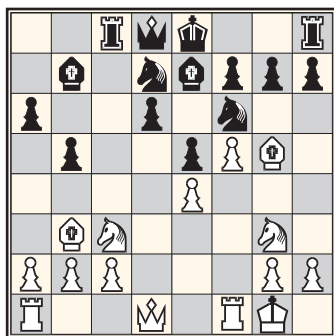
8. ф4 Лб7 9. ф5

На 9. 0-0 следило би 9...Сбд7, а на 9. е5 де5 10. фе5 Се4!

9...е5 10. Сде2 Сбд7 11. Лг5 Ле7 12. Сг3?

Боље је било 12. Лф6! Сф6 13. Дд3 Тц8 са једнаком игром.

12...Тц8 13.0-0

Бели: Кг1, Дд1, Та1, Тф1, Лб3, Лг5, Сц3, Сг3, а2, б2, ц2, е4, ф5, г2, х2
Црни: Ке8, Дд8, Тц8, Тх8, Лб7, Ле7, Сд7, Сф6, а6, б5, д6, е5, ф7, г7, х7

Црни није извршио рокаду, али му то не смета да одигра један више него неубичан потез:

13...х5!

Некадашњи светски првак Макс Еве је у књизи „Од Штајница до Фишера“ овде ставио два узвичника, а да није објаснио због чега. Нама се чини да је црни тиме хтео да спречи опасно 14. Лф6 и 15. Сх5.

14. х4 б4

Захваљујући већем простору, црни стоји боље.

15. Лф6 Лф6 16. Сд5 Лх4 17. Сх5 Дг5 18. ф6 г6! 19. Сг7 Кд8 20. Тф3 Лг3 21. Дд3 Лх2 22. Кф1 Сц5 23. Тх3 Тх4!

Било би слабо 23...Сд3? 24. Тх8 Дд7 25. Ла4 и сада би, сматра велемајстор Матановић, бели био бољи.

24.Дф3 Сб3

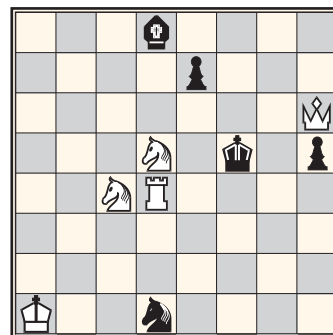
Партија је одлучена, па се може говорити о минијатури и о једном од бољих Фишезових остварења.

25.а63 Тх3 26.Дх3 Лд5 27.ед5 Дф6 28.Ке1 Дф4

0:1

СТУДИЈА

В. Б. Рајс, 1915.

Бели: Ка1, Дх6, Тд4, Сц4, Сд5
Црни: Кф5, Лд8, Сд1, е7, г5

Мат у два потеза.

1. Сф4!

Прети 2. Де6 мат.

1... г4 2. Дг6 мат.

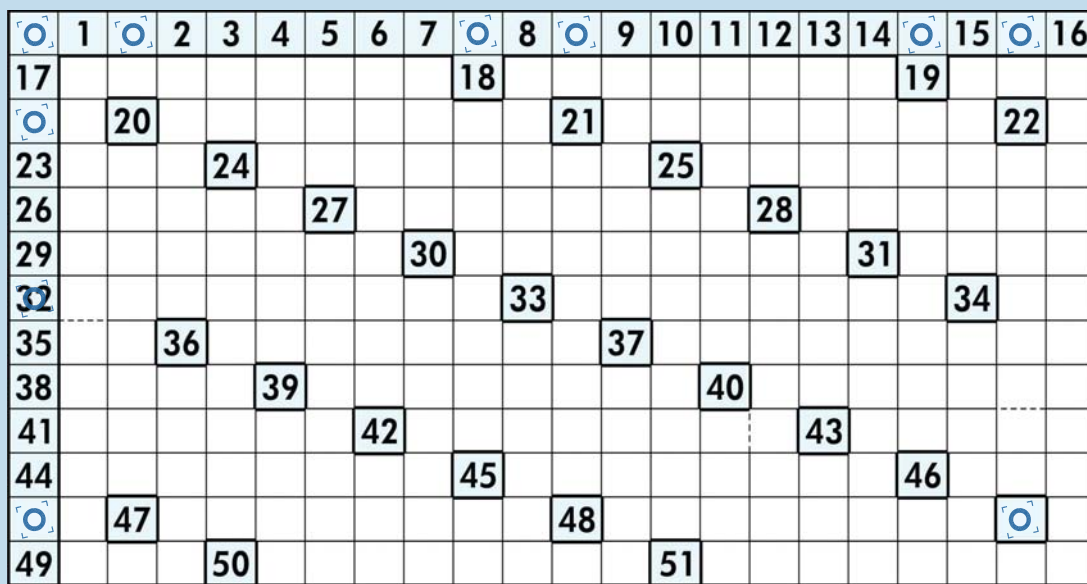
1... Кг4 2. Дх3 мат.

1... гф4 2. Тф4 мат.

Припремио

Раде Милосављевић, мајстор Фиде

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО: Снамером, врдалама, кре, н, Бен Акиба, епидерма, г, АУ, епохалан, Башчинка, Ђокај, Валерија, Тиндал, Иреница, Триранка, Дали, Скрадинка, Тошканка, ИТ, ЕТ, сарказам, маскарара, Дано, каламири, камилар, Руанка, Иријанка, анис, уникатан, Јан Калар, саз, ж, варошице, катеначо, а, ера, Кријанка, средином.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРАВНО:

17. Бегово имање, посед, 18. Спојеве, везе, 19. Ауто-мото савез (скр.), 20. Ушни лекар, 21. Наш кошаркаш, Огњен, 23. Агрономски (скр.), 24. Издати наређење, 25. Преглед (лат.), 26. Уметност наиваца, 27. Стручњаци у атомистици, 28. Производ распада материје (анаграм од САМАРА), 29. Скијалиште у Словенији, 30. Церемонијалан, 31. Мушко име, Захарије одмила, 32. Огорело дрво, 33. Упорно, стално (муз.), 34. Информационе технологије (скр.), 35. Ауто-ознака Панчева, 36. Становници Иријана, 37. Стврдњавати се на површини, 38. Једногодишње мушко ждребе, 39. Политички покрет чартиста, 40. Мушко име, 41. Украс на грађевини (лат.), 42. Витамин неопходан за вид и раст, 43. Енесова имењакиња, 44. Жена планер, 45. Неморалан, 46. Племићка титула, 47. Следбеник санкилотизма, 48. Пасте за зубе, 49. Без изузетка, 50. Алатка за помоћ при сађењу, 51. Способност за вршење рада.

УСПРАВНО:

1. Потпис на невиђено, 2. Погонска материја, 3. Основна тарифа (скр.), 4. Српски писац и преводилац, Станислав, 5. Девојка из грчке митологије, Ио, 6. Причање, приповедање, 7. Град у Судану (палиндром од ТЕТА), 8. Префикс за: криминалистички, 9. Спортски клуб из Ниша, 10. Техничка школа (скр.), 11. Врста винилске боје, 12. Ономотопеја крекета жаба, 13. Они који живе на тавану, 14. Света птица старих Египћана, 15. Аћимова имењакиња, 16. Трговкиња старинама, антикварка, 18. Поклоници (лат.), 19. Изазивачки, провокативан, 20. Лик из цртаног филма о Штрумпфовима, 21. Идеологија Јосипа Броза Тита, 22. Доносити јариће на свет, 24. Средство за белење тканине, 25. Татомирова имењакиња, 27. Моралистички, 28. Неправилан глагол (грч.), 30. Врста кита, зубан (мн.), 31. Норвешки провајдер мобилне телефоније, 33. Навод неког текста (мн.), 34. Ватрени следбеници (лат.), 36. Ситан индијски новац (мн.), 37. Град у Замбији (анаграм од КАОМА), 39. Име немачког голмана Лемана, 40. Женско име, Наташа одмила, 42. Кошаркаш НБА, Џејсон, 43. Речна острва, 45. Иницијали вајара Лога, 46. Нова година (скр.).

Наставља се успешна сарадња
Delta Generali Осигурања и
Београдског сајма

Сајамске погодности за каско осигурање

Четврту годину заредом Delta Generali Осигурање је генерални спонзор продајне изложбе аутомобила која се ове године одржава у Београду од 25. марта до 3. априла. Тиме је настављена вишегодишња успешна сарадња једне од водећих осигуравајућих кућа на нашем тржишту и Београдског сајма.

Посетиоци најзначајније сајамске манифестације у земљи могли су да виде понуду Delta Generali Осигурања за осигурање моторних возила, која обухвата обавезно осигурање од аутоодговорности, ауто каско осигурање, помоћ на путу, зелени картон и осигурање возача и путника од последица незгоде (несрећног случаја).

Сајамска понуда компаније, која важи до 30. априла, омогућава уговарање каско осигурања по посебним условима за следеће моделе аутомобила: „фиат пунто класик“, „ситроен Ц3“, „дација дустер“, „дација сандеро“, „школа фабија“, „опел корса“, „хјундаи И30“ и „пежо 206“.

Тако је каско осигурање за нови „фиат пунто класик“ могуће уговорити по цени од 168 евра, ако се плати једнократно. По сајамским условима годишња каско премија за „ситроен Ц3“ износи од 235 евра, за „дацију дустер“ од 276, а „дацију сандеро“ од 192 евра. Осигурање модела „хјундаи И30“ креће се од 256 евра, „опел корсе“ од 227 евра, „шкоде фабије“ од 228 евра, а модели „пежо 206“ могу се осигурати по цени од 223 евра. Новим каско осигураницима компанија поклања комплет прве помоћи.

Каско осигурање

Оштећења или потпуна уништења возила не могу се спречити, али се њихови власници могу осигурати од настанка ових тешких последица. Уговарањем Delta Generali каско осигурања обезбеђује се осигуравајућа заштита од оштећења или потпуног уништења возила које је настало услед различитих ризика: саобраћајне незгоде, пожара, експлозије, олује, удара грома, града, манифестације и демонстрације, термичког и хемијског деловања споља и сл.

Могуће је уговорити и делимично каско осигурање које покрива штете настале на свим стандардно уграђеним стаклима на возилу. Каско осигураници Delta Generali Осигурања могу сами да изаберу начин плаћања премије осигурања, а савесним и пажљивим возачима обезбеђени су додатни бонуси за сваку наредну годину трајања каско осигурања.

Помоћ на путу

Delta Generali помоћ на путу обезбеђује брзу и ефикасну асистенцију када аутомобил стане на путу у земљи или Европи, без обзира на разлог. У случају механичког или електричног квара на возилу, саобра-

Полиса и преко Интернета

Полису осигурања од аутоодговорности за путничка, теретна, прикључна возила и мотоцикле, осигурање возача и путника од незгоде и полису осигурања помоћи на путу могу купити правна и физичка лица преко Интернета: www.deltagenerali.rs или наручити преко Контакт центра: 011/ 222 0 555. Поручена полиса се доставља на жељену адресу.

ћајне или неке друге незгоде због које осигурано возило не може да се креће (губитак кључева, недостатак или лош квалитет горива или издуване гуме), довољно је позвати Контакт центар и у најкраћем могућем року осигуранику ће бити пружена одговарајућа помоћ. Могуће је уговорити и услуге привременог смештаја осигураног возила, хотелског смештаја за осигураника и организовање наставка путовања, повратак по осигурано возило и заменски rent-a-car аутомобил.

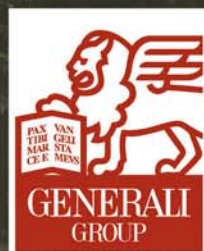
Зелена карта

На пут у иностранство не треба кретати без зелене карте – тзв. аутомобилског пасоша. Зелена карта је услов за улазак и важи на територији свих европских држава. Она представља потврду о уговореном осигурању од аутоодговорности у земљи из које возач долази. То практично значи да ако возач осигураник својим возилом причини штету у иностранству, накнаду штете не сноси он него Delta Generali Осигурање.

Полиса и преко Интернета

Полису осигурања од аутоодговорности за путничка, теретна, прикључна возила и мотоцикле, осигурање возача и путника од незгоде и полису осигурања помоћи на путу могу купити правна и физичка лица преко Интернета: www.deltagenerali.rs или наручити преко Контакт центра: 011/ 222 0 555. Поручена полиса се доставља на жељену адресу.

KASKO OSIGURANJE VOZILA
Snagom krilatog lava.

DELTA GENERALI
Osiguranje

Ne prepuštajte slučaju sigurnost vašeg automobila.

Šansa da vam NLO odnese auto je 1:1000000000000

Mogućnost da vam automobil bude oštećen ili ukraden je mnogo veća.

Verovatnoća da će vam DELTA GENERALI KASKO OSIGURANJE isplatiti štetu u potpunosti i u najkraćem roku je 1:1

Za vašu dodatnu bezbednost u saobraćaju, tu su i usluge Obaveznog auto osiguranja kao i Pomoć na putu.

Saznajte više o našim uslugama na tel 011/222 0 555 ili putem web sajta www.deltagenerali.rs